

**A BUDAPESTI
MAGY. KIR. ÁLLAMI NÉPISKOLAI
TANÍTÓKÉPZŐ-INTÉZET**

1935—36. ÉVI

ÉRTESÍTŐJE

**A TANÁRTESTÜLET KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL
SZERKESZTETTE:**

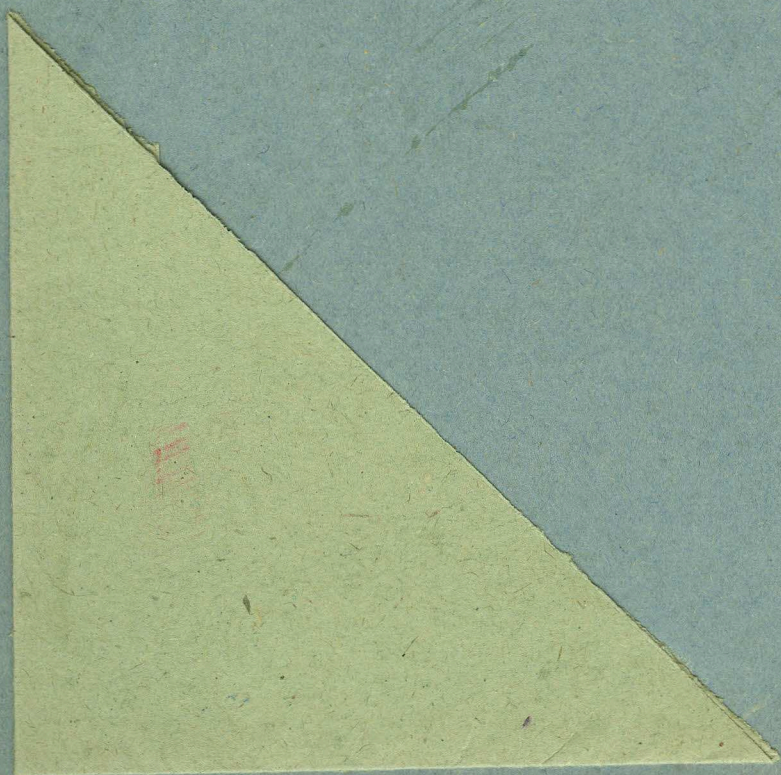
PADÁNYI-FRANK ANTAL DR.
IGAZGATÓ.

CÍM: I., FERY OSZKÁR-UTCA 40. SZÁM. — TELEFON: 1-534-85.

BUDAPEST, 1936.

Ábrahám és Sugár, Bagó M. és Fia utóda, Budapest. — Telefon: 1-524-19.

100. 1. 1. 1.

378-K

Förögynla

**A BUDAPESTI
MAGY. KIR. ÁLLAMI NÉPISKOLAI
TANÍTÓKÉPZŐ-INTÉZET**

1935—36. ÉVI

ÉRTESÍTŐJE

30332

**A TANÁRTESTÜLET KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL
SZERKESZTETTE:**

**PADÁNYI-FRANK ANTAL DR.
IGAZGATÓ.**

CÍM: I., FERY OSZKÁR-UTCA 40. SZÁM. — TELEFON: 1-534-85.

BUDAPEST, 1936.

Ábrahám és Sugár, Bagó M. és Fia utóda, Budapest. — Telefon: 1-524-19.

I.

1.

Miklós Gergely.

(Szül. 1857, Dálnok, Háromszék vm., megh. 1935.)

Fájdalmas veszteség érzésével gondolunk intézetünk egykori tanárára, aki hosszú időn át volt az ifjúságnak buzgó tanítója, kartársainak melegszívű barátja.

Miklós Gergely annak a székelyföldi vármegyének szülöttje volt, melynek multja a bálványosi pogány magyarok utolsó áldozataitól az önvédelmi szabadságharc küzdelméig oly sok történelmi emlékekkel van telítve; melynek levegője illatos a Feketeügy völgyeinek virágaitól, forrásai gyógyítók, erdőit a Nemere zúgatja, s hol a hegyek várromjai régi regéket regélnek.

Dálnokról ment tanulni a sepsiszentgyörgyi gimnáziumba, majd a székelykeresztúri tanítóképzőbe. Első (családtanítói) állomása a balatonfüredi szeretetház volt. A polgáriskolai tképző elvégzése után pedig a tordai, majd az alsólendvai polgáriskolában működött.

1883-ban neveztetett ki tanárként a budapesti áll. gyakorló polgáriskolához, mely akkor az egységes szervezetű s az összes népoktatási intézeteket magában foglaló — később Pedagógium néven ismert — intézménynek volt egyik tagozata. Itt nemcsak adminisztrátori képességének adta tanújelét, hanem a mennyiség- és természettudományi tárgyak körében tartott mintaszerű tanításával követendő például szolgált a tanárjelölteknek. Tárgyaiban való mentül nagyobb elmélyülés szándéka készítette arra, hogy az egyetem hallgatójául is beíratkozzék.

Élénk részt vett a polg.-isk. tanárok Egyesületének munkájában tantervi és tanmeneti felszerelési és rendtartási munkálataival. Nagy érdeklődést keltett a polgáriskolák szakfelügyeletéről tartott előadása (1892), melyben kíváncsún tartotta, hogy a polgáriskolák külön szakfelügyelők, vagy kerületi igazgatók alá helyeztessenek, egyes tárgyra (rajzra, iparra, női kézimunkára) külön szakfelügyelők bízassanak meg s hogy a polgáriskolák felszabadíttassanak az iskolaszékek és gondnokságok hatásköre alól.

Állattani, növénytani, ásvány-, közet- és földtani kézikönyvei a polg.-iskolák céljaihoz képest főképp gyakorlati irányzatukkal,

a mezőgazdaság, ipar és kereskedelem szempontjainak érvényesítésével jelentettek nagy haladást.

Azon szoros kapcsolatnál fogva, mely a Pedagógium fogalmában egyesített intézeteket láncolatosan egymáshoz fűzte, lehetővé, — olykor szükségessé — vált, hogy a tanártestületek egyes tagjai az intézetnek egymással érintkező tagozataiban is tanítsanak. S mikor az elemi tanítóképző intézetben is elkülönült tanárkar kezdett kialakulni: a gyakorló polgáriskola tanárai közül elébb többen, majd dr. Baló József és Miklós Gergely állandóan az elemi tanítóképzőhöz nyertek beosztást, később végleges kinevezést.

Miklós Gergely e minőségében is érvényesítette az ő kiváló tanári kvalitásait, most már nemcsak a tanítójelöltek, hanem a tanítóképző tanárjelöltek didaktikai gyakorlatainak vezetésében is. Tevékenyen dolgozott a tanítóképző tanárok orsz. Egyesületében. Ott is nagy figyelmet keltett a tképzők szakfelügyeletéről tartott előadása.

Új helyzetében kitűnő tképző-intézeti kézikönyveket írt, a mennyiségtan, a növény- és állattan, a csillagászati és fizikai földrajz tanulásához (utóbbit dr. Baló Józseffel).

Ebbe az időbe esik az Orsz. Tanszermúzeumban végzett működése is. Szaktudása és gyakorlati érzéke ébresztették fel benne a tanszerek ügye iránti érdeklődést. Ez az érdeklődés vezette őt külföldi tanulmányútjaiban, melyeknek során Ausztria, Olasz-, Angol- és Németország ily célú intézményeit s a bécsi tanszerkiállításokat tanulmányozta.

Amikor Kozocsa T. — intézetünk egykori tanára, s a Tanszermúzeum titkára — 1895-ben elhunyt, helyét Miklós Gergely töltötte be; mikor pedig Staub Mór, a Tanszermúzeum igazgatója — e tisztnben Gyertyánffy utóda — 1904-ben meghalt, e múzeum ügyeinek vezetésével Miklós Gergely bízott meg helyettes-igazgatói minőségben. Ekkor történt a múzeumnak a Tanítók Házába való átköltözése. Az 1906. évben a múzeum igazgatását Vángel Jenő vette át, de a titkári teendőkkkel újra Miklós Gergely bízott meg.

Ha elgondoljuk az ily intézmény működéséhez kellő munkát, a szemléltető eszközök, az iskolai felszerelés s a tanszeripar fejlesztése érdekében szükségessé vált kezdeményezések, véleményezések nagy tömegét, csak akkor bontakozik ki előttünk az a munkakör, melyet Miklós Gergelynek be kellett töltenie.

E hivatali munkálkodáson kívül Miklós Gergely természetrajzi, természet- és vegytani kézikönyveket is írt a népiskoláknak; számos cikke, tanulmánya jelent meg a tanügyi lapokban, olvasókönyvekben (pl. »A polgári és felsőbb leányiskolák reformja«, — »Az iskola egészségügye«, »A kenyér és a kenyeret szolgáltató termékek«, »A test melege, a ruházat és ruházkodás«, »A mezőrendőrségi törvény és a néptanítók«, »A történelem előtti idők«, »A tanító az iskolán kívül«, »A szőlőművelés és borkezelés«, stb.).

Maradt ideje társadalmi tevékenységeire is. Tagja volt az iskolaszéknek, az »Erzsébet Árvaház« igazgatóságának, a presbitérium helyi bizottságának.

Több ízben volt elismerés a jutalma. Az 1896. ezredéves s az 1900. évi párizsi nemzetközi kiállításon való közreműködéséért min. elismerésben részesült, majd tanítóképző-int. igazgatói címmel tüntettetett ki.

Mint erősen kialakult egyéniség idehozta közénk a székely ember kíváló tulajdonságait: hagyományokhoz ragaszkodó, szabadságszerető, szorgalmas és okosan számító, törekvő és munkás, takarékos és vendégszerető, baráti körben elmés és kedélyes, a földhöz ragaszkodó, érzésekben gazdag.

Mint tanítót és nevelőt széleskörű, enciklopédikus, nagy tudás, mely kiterjedt a humán tárgyak alapos ismeretére is, továbbá a szemléltető és kísérletező eljárás gondossága jellemzik. Reá is illenek a szavak, miket egy volt tanárához intézett: az általa követett elvek nem élettelen, elzárt kövületek voltak, melyeket a föld mélyéből kell kiásni, hanem a felszínen éltek és hatottak mindenütt, ahol a kötelességérzet, a kitartás, egyszerűség, következetesség és mérséklet erényeit megértik. Jól mondá, hogy a természet a legnagyobb tanítómester, mert mindig és mindenütt szemléltet; tüneményeit s az életet az ok és okozat kapcsolatában mutatja be, hatásaiban maradandóságra és tartósságra törekszik, fegyelmezi az őt megértőnek akaratát, nemesíti kedélyét, fejlesztí esztétikai képességét és a legfőbb törvények iránti engedelmességre szoktat; a természet könyvének lapjai — úgymond — kitérve fekszenek s olvasására nagy szüksége van a tanítónak...

*

Nyugalmi éveit — 1917-től fogva — a Balaton melletti Révfülöpön élte át. Az anyaföld hívta, a természet szeretete küldte s mindannyiunk megbecsülő tisztelete kísérte oda.

Ott elmerenghetett a kies táj szépségein, esténként, nézgetve az aranyhidat, mit a holdsugár vert a Balatonon keresztül... és fájdalommal kereshette azt a »halovány csillagot«, mely Dálnokhoz közel, Zágon felé mutatott s eszébe juthatott a háromszékmegyei szintiszta székely kis falucska, Kőrös is, a nagy tibeti kutatónak, K. Csoma Sándornak szülőhelye... és követhette gondolatban az utat: a Mikesét Zágontól Rodostóig, a Csomaét Kőröstől Darjilingig... De nemcsak merengett... dolgozott is. Ottani kis birtokát fáradhatatlanul művelte, gazdaságát nagy gondnal gondozta.

Egészen reá illettek a Biblia szavai: »Kimégyen az ember az ő munkájára és dolgozik mind estvéiglen« (Zsolt. CIV. 33.).

És elkövetkezett az utolsó este: az 1935. év szeptember havában...

Sztankó Béla.

Rákóczi önzetlensége nyomán . . .

A) Az önzetlenség — különös tekintettel annak legjellemzőbb jegyére: a hálára.

Az elmúlt évben Madách mondása: »Mondottam, ember, küzdj és bízva bízzál!« követése révén törekedtünk a tanítóképzés céljához közelebb jutni. Úgy gondoltuk, ha a növendék küzd, ha keményen küzd, bízhat abban, hogy mind közelebb jut a célhoz, azaz ahhoz, hogy jó tanító legyen. Most az a kérdés, ebben az évben, mely vezérgondolattal induljunk útnak. Kíváncsús, hogy ez a vezérgondolat egyrészt rokonságban legyen a mult-évi célkitűzésünkkel, másrészt pedig időszerű eszmeáramlatba kapcsolódjék. Ilyennek látom Rákóczi legjellegzetesebb jellemvonását: az önzetlenséget. Rákóczi szellemi világa mindig időszerű, de ebben az évben, mikor halálának 200. évfordulójáról megemlékeztünk, különösebben kell vele foglalkoznunk. Április havában tartottuk Rákóczi ünnepélyünket. Azonban nem elegendő Rákóczit egy-egy alkalommal ünnepelni, hanem a nemzet jövője érdekében Rákóczi szellemét állandóan kell követnünk. Ne csak egy-egy ünnep alkalmával gondoljunk Rákóczira, hanem a hétköznapiakon is. S ne csak gondoljunk Rákóczira, hanem nagyságának egy-egy vonását törekedjünk magunkban is kiformálni. Rákóczi legjellegzetesebb vonása az önzetlenség. Ezt az önzetlenséget szeretném a most meginduló iskolai év vezérgondolatául kitűzni. Azt szeretném, ha intézetünk minden növendéke oly lelkületet törekednék önmagában kialakítani, hogy Rákóczi nyomán azt mondhassa: »Nincsen magánérdek, a nemzet érdeke az én érdekem«. — A továbbiakban szó lesz az önzetlenségről általában is, de szó lesz különösebben annak legjellegzetesebb jegyéről a háláról.

Vajjon ez a törekvés összefüggésben van-e az elmúlt év vezérgondolatával? Igen, összefüggésben van. Az elmúlt év a küzdelmek sikeres megvívása jegyében folyt le. Az önzetlenség is kíván küzdelmeket. Küzdelmeket kíván az önzés ellen. Tehát ebben az iskolai évben azokra a küzdelmekre akarom különösebben felhívni a figyelmet, amelyek az önzés, a rideg önzés legyűrésére irányulnak. Tapasztalatból tudom, hogy ilyen kérdések merő elméleti fejtegetése keveset ér. Itt akkor számíthatunk némi eredményre, ha példákat vonultatunk fel, ha példákon mutatjuk be, mitől kell tartózkodnunk és mit kell követnünk. Azért a következőkben néhány elriasztó és néhány kíváncsús példát mutatok be.

Volt az intézetnek egy X. nevű tanítványa, akit segíthettem abban, hogy álláshoz jusson. Alig hogy elfoglalta helyettes tanítói állását, azzal a kéréssel fordult hozzám, járjam ki azt, hogy segédtanítónak nevezzék ki. Rövid időközökben háromszor vagy négyszer különböző formában ismételte ezt a kérést. Miután

kérelmének nem tehettem eleget, mert nem tehettem eleget, nemcsak a kérelmeit szüntette meg, hanem egyebekről (munkásságáról, iskolájáról, gyermekeiről stb.) sem tájékoztatott. Évek mulva csak az újságból tudtam meg azt is, hogy segédtanítónak nevezték ki. Hogy milyen lehetetlen volt a kérelme, mutatja az a tény, hogy az a kinevezés, amelynek kijárását tőlem kívánta, közel 6 év mulva történt meg. Örömmünk lenne abban, ha sikerülne minden tanítványunknak az oklevéllel együtt állást is adni. Sajnos, ez most lehetetlen. Azonban X. esetben ez is sikerült, hiszen az oklevél elnyerése után rögtön helyettes tanítói állást kapott. Mégis elégedetlen volt velem. Ha ez a fiatalember másokkal szemben is így jár el, akkor még sok nehézsége lesz az életben. Nem ismeri az emberismeretnek azt az elemi szabályát, amely így hangzik: »Az emberek általában a legélesebben tiltakoznak az ellen, hogy valaki őket tisztán csak eszköznek nézze a maga anyagi érdekei szolgálatában«.

Volt egy W. nevű tanítványunk, aki a képesítővizsgálat után azt ígérte, hogy majd két év mulva tájékoztat tanítói működéséről. Így akartam vele — és másokkal is — a szellemi kapcsolatot fenntartani. A beszámolás nem érkezett meg, ellenben mikor igazgató lettem, írta, hogy nem feledkezett meg ígéretéről s kért arra, hogy segítsen őt a fővároshoz. A helyzet az, amint végzett, egészen elszakadt az intézettől. Amikor igazgató lettem, megint jelentkezett, de nem a beszámolóval, hanem kérelemmel. Hasznót akart húzni abból, hogy igazgató lettem. Természetesen nem tudta, hogy a fővároshoz való jutás nem olyan egyszerű, mint ahogyan ő azt gondolta. Az önzetlen ragaszkodás jelét nem mutatta, ellenben a kihasználási törekvés nagyon élénk benne.

Volt egy tanítványunk, akit intézetünk egyik tanára további tanulmányaiban két alkalommal kölcsönrel segített. Ez a segítség a hála helyett inkább követelést ébresztett. A fiatalember ugyan azt tartotta magáról, hogy ő hálás. Azonban téves fogalmai lehettek a háláról, mert ragaszkodásának egyik megnyilatkozása-ként pénzkéréssel állott elő. A két első alkalommal kérés nélkül kapta a segítséget. A harmadik alkalommal már kérte a kölcsönt. Ez kellemetlen volt mind neki, mind tanárának, mert utóbbi nem segíthette. Fiatalemberünk eleinte tartózkodónak mutatkozott, majd olyannak látszott, aki megbocsátott volt tanárának. De úgylátszik csak abban a reményben, hogy tanára a következő kérését teljesíteni fogja. Amikor legközelebbi kérelmét tanára elé terjesztette, amely lényegében szerénytelen követelés volt, hatalmas leckét kapott a külvilággal való örökös elégedetlensége miatt. A volt tanára természetesen nem azért támogatta, hogy hálát arasson, de mélységesen megdöbbenett az a követelő fel-lépés és elégedetlen lelki élet, amelyet tapasztalnia kellett. Fiatalemberünk olyan önző légkörben élt, hogy nem is vette észre, hogy ő követelő, nem is vette észre, hogy ő elégedetlen.

Intézetünknek K. nevű végzett növendéke közel 3 évi vára-kozás után kapott tanítói állást. Egyidőben kapott értesítést a

központtól és a vidéki hatóságtól. A fiatal tanító nagy örömmel csomagolt és másnap elindult állomáshelyére. Jelentkezett illetékes vidéki hatóságánál, azonban megfedkezett arról, hogy a központból érkezett kérdésre válaszoljon. Ez alatt a központban, miután közvetlen válasz nem érkezett, hogy elfogadjá az állást, és az ügy sürgős volt, már mást akartak abba az iskolába küldeni. Csak az én közbelépésemre helyezkedtek továbbra is a várakozás álláspontjára. Miután a megbízatás körül kicsiny részem nekem is volt, természetzerű, hogy volt tanítványunk késleltedése némileg az én megbízhatóságomat is érintette. Sürgős levelet intéztem volt tanítványunkhoz, amelyben egyrészt kötelességének teljesítésére, másrészt igazolásra szólítottam fel. Az igazolás csak annyiból állt, hogy délután kapta az értesítéseket, reggel el kellett utaznia és így nem volt már annyi ideje, hogy otthonról írjon a központnak; állomáshelyén pedig kettős feladat várt rá s így ez a kettős feladat akadályozta a válaszadásban. Amikor személyesen felkeresett, megkérdeztem, hogy azon a napon, amikor az értesítéseket megkapta, este hány órakor feküdt le. Tíz óra körül járó időt mondott. Neki is megmondottam, itt is megmondom, vajjon nem lehetett volna még egy órát vagy félórát a központba indítandó levél írására fordítani? — Hányszor maradunk fenn a késő éjszakai órákig nem nagyon lényeges ügyekben, vajjon nem lehetne ilyen életbevágó kérdésnek is feláldozni az éjszaka egyik részét?! — Egészen bizonyos vagyok benne, hogy az illető fiatalembert, ha előzőleg megkérdezték volna, hány éjszakán át hajlandó virrasztani állás érdekében, bizonyára a következőképen felelt volna: »Addig virrasztok, amíg az álmoságtól összeesem«. S most, hogy utólag csak kicsit kellett volna virrasztania, erre a kicsiny áldozatra sem vállalkozott. Meg kell állapítanunk, hogy ebben nemcsak a fejletlen hálaérzés, hanem a kellő meggondolás is hiányzott. — Fiúk! Próbáljuk el-sajátítani azt az ügyességet, hogy minden helyzetben el tudjunk igazodni! — Ebből a példából az is látszik, hogy egyéni érdekünk is kívánja a sürgős cselekvésben kifejezésre jutó fegyelmetzettséget, kívánja tőlünk, hogy a hálaérzést ápoljuk magunkban. Már régen éreztem, hogy mind a társadalmi életben, mind az iskolai életben a hála nem él úgy, mint ahogy annak a nemzet egészséges élete szempontjából élnie kellene. Azonban K. tanító esete volt az, amely arra készítetett, hogy a köszönet, a hála, a ragaszkodás, a hűség kérdéseit most szóvá tegyem. A sürgős válasz és köszönet elmaradása sokszor csak elméletileg okoz kárt, az adott esetben azonban majdnem végzett növendékünk állásába került. Ettől szeretném mostani növendékeinket megóvni. Hogy ilyen eset az életben elő ne fordulhasson, gyakoroljuk magunkat a sürgős kötelességteljesítésben, a tiszta szívvel való köszönetmondásban. S ha majd tanítók leszünk, ne csak akkor legyünk hajlandók tovább fennmaradni, ha egy-egy alkalommal valamely szórakozásunk ezt így kívánja, hanem akkor is, ha szigorú kötelességet kell teljesítenünk, vagy köszönetet kell mondanunk.

Volt az intézetnek egy növendéke, akivel nagyon sokat foglalkoztam. Több súlyos hibája volt, ezért kellett vele sokat foglalkoznom. A munka csak kisebb részben sikerült. Valaki előtt szóba került az a tény, hogy még sok hiba maradt meg. Növendékünk vádolóssal akarta a maga eljárását (t. i. a hibákon való megmaradását) elfogadhatóvá tenni, nevezetesen azt mondotta, csak az én egyéni érdekem az, hogy ő külön legyen. Sajnálatos jelenség, hogy a köszönet helyét a vádolás szándéka foglalta el. Azért mondom, hogy itt csak a vádolás szándéka volt meg, lényegében a vád elismerést jelent, csak hogy azt növendékünk (annak ellenére, hogy állítólag eszes fiú volt) nem tudta megérteni. Ha ugyanis valaki olyan lélekkel nevel, hogy az ő egyéni érdeke, boldogsága, öröme, bánata egybeesik tanítványai javulásával, akkor az nagyon jó tanító, nagyon jó tanár. Szeretném, ha magukból olyan tanítók lennének, akiknek az egyéni öröme és bánata egybeforr tanítványaik tökéletesebbé alakulásával. Vajjon miből meríthette növendékünk ezt a vádját? Abból, hogy a multban súlyos hibákat követett el s ez a mult súlyos tehetetelként volt a lelki világában. Egy időben, amikor nagyon sokat foglalkoztam vele, komolyan külön ember akart lenni, azonban nyugtalanította az, vajjon el tudom-e felejtetni az elkövetett súlyos hibákat. Azzal nyugtattam meg, hogy igazi pedagógusnak nem lehet nagyobb öröme, mint látni egy súlyos hibákkal terhelt növendéket, aki a vele való foglalkozás eredményeként leveti hibáit. Növendékünk nagyon örült ennek a nyilatkozatnak, örült annak, hogy rá jobb szemmel is tudunk nézni. De miután kisdied játékait tovább folytatva, sok jellemvonásban nem lett külön ember, ebből a megnyugtató nyilatkozatból vádat kovácsolt ellenem. Volt tanítványunk az utolsó pillanatig tartó nyesegetése miatt nehezteléssel távozott az intézetből. Fájdalommal láttuk, hogy munkánk nem sikerült úgy, mint azt szeretttük volna. Azonban növendékünk édesanyja még így is lényeges javulást állapított meg fia jellemén. A képesítővizsgálat után az édesanyja a következő sorokat intézte hozzám: »Mélyen tisztelt Igazgató Úr! Hálás szívvel jöttem, hogy megköszönjem Önnek fiam iránti sok jóságát, sok fáradozását. Nem tudom leírni örömömet a nem várt szép képesítővizsgálat felett, tudom, hogy ezt Igazgató Úrnak köszönhetem, ki nem kímélt fáradságot, hogy fiam nevelését helyes irányba terelje s jellemének vadhajtásait lenyesegetse. Hálás szívem egész melegevel köszönöm még egyszer sok-sok jóságát, Igazgató Úr, Isten áldja meg mind a két kezével. Ezért imádkozom«. — Növendékünk nem tudta munkánkat értékelni, az édesanyja hálás szívvel köszönt meg mindent.

Intézetünkben ismeretlen fogalom, hogy a növendékek a tanárokat megajándékozzák. Azonban egy-két esetben előfordult, hogy nekem akartak valamit hozni. Így előfordult, hogy egyik növendékünk édesapja disznóaprólékot hozott. Természetesen nem fogadtam el, de megmondottam, ha a növendék végzett és akkor hoznak nekem aprólékot, elfogadom. Az aprólékot nem kaptam meg. Igaz, hogy a növendék nem végzett, de ez nem változtat

azon a tényen, hogy az aprólékhozás inkább olyan kisebbszerű megvesztegetés akart lenni, mint a hála kifejezése. Egyik volt növendékünk egy alkalommal ceruzával akart megajándékozni. Természetesen még ezt sem fogadtam el. Azonban megmondtam, tegye el a ceruzát, s ha végzett, hozza el, elfogadom. A ceruzát nem kaptam meg. Igaz, hogy ez a növendék másutt szerzett oklevelet, de ez sem változtat azon a tényen, hogy a ceruzát elhozhatta volna. — Harmadik esetem a következő: Egyik növendékünk édesanyja egyszer őszi barackot hozott. Csak úgy mosolygott a gyönyörű barack. Szinte erőszakkal akarta nálunk hagyni a szép gyümölcsöt. Ennek is azt mondtam, amit az előzőknek. Mivel ez a növendék még itt van az intézetben, még lehet reményem arra, hogy ezt az őszi barackot (természetesen ennek valamelyik utódját) megfogom kapni. Örülök, hogy többen nem is próbálkoztak. Az ezzel kapcsolatos tapasztalataim is azt mutatják, hogy a hála érzelme — sajnos — elég ritka jelenség.

Az elmúlt iskolai év végén is történt ebből a szempontból hiba. Nem minden növendék köszönte meg a jutalmat. Azok közül, akik az 1890-ben végeztek 100 pengőjét kapták, az egyik — figyelmeztetésem ellenére — még július 23-áig sem köszönte meg annak a négy volt iskolatársnak az adományát. Ha a jutalom kiosztása előtt azt mondták volna ennek a növendéknek, hogy 50 P-t fog kapni, ha a megnevezett négy helyre elmegy, azt hiszem, 48 óra leforgása előtt elment volna azokra a helyekre. Miután azonban az 50 P-t megkapta s utólag kellett volna azt megköszönnie, még 6 hét múlva sem intézte el. Ez súlyos hiba.

Ilyen és hasonló hibákat látva — elvemnél fogva — először magamban kerestem a hibát. Néztem befelé, néztem a pedagógiai munkámat és néztem intézeti munkámat. Nekünk van erkölcsi bátorságunk ahhoz, hogy magunkba nézzünk, ott esetleg hibákat is felfedezzünk. Arra az eredményre jutottam, hogy a köszönet és hála területén magam is, de az egész tanártestület is követett el némi hibát. A hibát ott követtem el, illetőleg ott követtük el, ahol arra törekedtünk, hogy a köszönet és hála kifejezését magunktól elhárítsuk. Ugyanis nevelői munkánkban is követtük azt a társadalmilag helyes eljárást, hogy köszönetet, hálát nem várunk. Csakhogy az adott kérdésben a helyzet az, ami társadalmilag helyes, azt a nevelendővel kapcsolatban másként kell értelmeznünk. Erkölcsileg az helyes, ha a köszönetre és a hálára való tekintet nélkül cselekszünk jól. Az erkölcs azonban azt is kívánja, hogy aki a jótettet élvezte, köszönje azt meg, legyen hálás. A jótévő ne tartsa számon ezt a köszönetet, ezt a hálát. Ez a gondolatlanul a nevelés kérdésében is ugyanolyan az első és második mozzanatban, a harmadikban azonban különbözik. Az első mozzanat: a tanártestület a köszönet és hálára való tekintet nélkül végezze a maga munkáját. A második mozzanat: a növendék ápolja magában mindezt, amit anyagiakban vagy szellemiekben kap, a köszönet és hála érzelmét. A harmadik mozzanat: a tanártestület ezentúl törekszik megállapítani, hogy sikerült-e

a köszönet és hála érzelmét felébresztteni és fejleszteni. Eddig sokszor megtörténhetett, hogy mondtuk: »Ne köszönje! Válgék egészségére, amit kapott!« Ezentúl kötelességünknek tartjuk, hogy ne tiltakozzunk a köszönet ellen. Eszközöknek tekintjük magunkat a nemzet életében. Eszközöknek tekintjük magunkat a *nemzet* életében, de nem az indokolatlan egyéni érdekek szolgálatában. Eszközöknek tekintjük magunkat, amelyen a növendékek gyakorolhatják magukat. Rajtunk gyakorolják a köszönet és hála kifejezését is. Ilyen gyakorlás után talán az életben is jobban fogják érezni, hogy mindent meg kell köszönni és pedig sürgősen.

Bár a jövőben a maguk érdekében azt kell csinálnunk, számot tartunk arra, hogy a jövőben is olyan vélemény alakuljon ki a tanártestület ilyen irányú munkájáról, mint ahogy azt a megboldogult végzett növendékünk, Pintér György írta oklevelének megszerzése után. Levelének vonatkozó helyén a következőket mondja: »Egyes látható jelekből biztosan tudok következtetni, hogy mennyit dolgozott értünk Igazgató Úr. Nem azért, hogy utána fogadja a hálálkodók köszönetét, hanem apostolkodásból.« — A jövőben sem azért teszünk valamit, hogy köszönetet arassunk, hanem a maguk és a nemzet jövője érdekében figyelemmel kísérjük, vajjon a köszönet és hála érzelme hogyan alakul.

A nyáron beszélgettünk ilyen kérdésekről, ekkor Frigyes tanár úr említette, hogy a cserkésztáborozás után egy cserkész sem akadt, aki megköszönte volna neki a munkáját. Somorjai József megköszönte az apródokkal való foglalkozást, a többiek közül egynek sem jutott eszébe, hogy köszönetét mondjon. Nagyön csodálkozom ezen. Elgondolkoztam a helyzeten. Vajjon mi lehetett ennek az oka? Talán a következő. Frigyes tanár úr olyan lelkesen fogta meg a táborozás kérdését, olyan sokszor buzdította a cserkészeket arra, hogy vegyenek részt a táborozáson, hogy végeredményben úgy látszott, mintha Frigyes tanár úrnak szívességet tennének azzal, hogy a táborozáson részt vesznek. S majdnem úgy látszott, hogy Frigyes tanár úr az, akinek köszönetet kellene mondania a cserkészeknek. Ez a hiba azért elég súlyos hiba, mert a cserkészek emberebb emberek és magyarabb magyarok óhajtanak lenni. Hogy ezt a hibát a jövőben csökkentsük, ebben az évben csak akkor lesz táborozás, ha a növendékek maguk kérik Frigyes tanár urat arra, hogy készítsen elő táborozást.

Lehet, hogy most valaki ezt gondolja magában: Azért intézetünkben nem olyan szomorú a helyzet, mint ahogy azt ez a néhány példa mutatja. Más intézetben, ahol esetleg kevesebbet törődnek a nevelés kérdésével, talán még durvább hibák is vannak, a társadalmi életben pedig épenséggel súlyos hibák észlelhetők e kérdésben. Aki ezt mondja, annak azt felelem: Lehet, hogy igaza van. Azonban az nem nyugtat meg engem, hogy másutt még nagyobb a hiba. Nekünk arra kell törekednünk, hogy ebben az intézetben és az innen kikerülőkből ez a hiba ne legyen, vagy legalább is csak minimális mértékben legyen. S minél nagyobb a hálátlanság, az önzetlen ragaszkodás a társadalmi élet-

ben, annál inkább kell egy határozott törekvésnek lennie, amely annak megszüntetését célozza.

Hallottam már olyan magyarázatot a hálával kapcsolatosan, hogy az eszünkbe juttatja a mi gyengeségünket. T. i. azt, hogy másra szorultunk, ez a tudat kellemetlen. Én jobb magyarázatot tudok adni, t. i. azt, az a tény, hogy a hála bennünket másokhoz kapcsol, az erő tudatát növeli. Öntudatlanul is érezzük, hogy nem vagyunk egyedül, valakihez tartozunk, akinek a szellemi világa továbbra is támogat bennünket.

Hogy ennek a kérdésnek intézetünkben nemcsak borús, hanem derűs oldala is van, azt egészen természetesnek tartom. Igéretemhez képest erre vonatkozólag is bemutatok néhány példát. Ifj. Nagy Lajostól, aki az elmúlt évben végzett, augusztus 8-án levelet kaptam, amely a következőként kezdődik: »Ha visszagondolok arra az 5 évre, amelyet az Igazgató úr vezetése mellett — mint tanítónövendék — a budai tanítóképző falai között eltöltöttem; a hála érzése ébred fel szívemben. Felelevenedik előttem az a jelenet, amely 5 évvel ezelőtt játszódott le. Édesanyámmal együtt bent voltam az Igazgató úr szobájában és szinte most is hallom Igazgató úr szavait: »Ha alkalmazkodik az intézeti rendszabályokhoz és szorgalmasan tanul, az intézet tanárai mindig a legjobb akarattal lesznek irányában«. — Nagy hatást gyakoroltak rám ezek a szavak s elhatároztam, hogy a szabályokhoz alkalmazkodva kitartóan fogok dolgozni. Elhatározásomat igyekeztem valóra váltani. Azt a jóindulatot, amelyet Igazgató úr első intézeti látogatásom alkalmával jelzett, valóban éreztem is mind az Igazgató úr, mind a tanár urak részéről«. — Fiúk! Kövessük ifj. Nagy Lajos útját! Tartsuk meg a szabályokat, tanuljunk szorgalmasan! S akkor okleveles tanító korunkban hálával gondolhatunk vissza erre az intézetre.

A nyáron Németh Ferentől, az intézet végzett növendékétől, levelet kaptam, amelyben a következőket írja: »Szeretett Igazgató Úr! Azzal a leírhatatlan hálaérzettel, amelyet ma egy állásba-jutó fiatalember érez, sietek megköszönni magas pártfogását, melyet a sávolyi kántortanítói állás elnyerése ügyében csekélységemnek nyújtott. Ilyen hosszú idő után, minden oldalról kipróbálva, vádolva, rágalmazva, mint megigazult szép sikerrel választottak meg Sávoly község kántortanítójává... Amikor ezeket leírhattam, határtalan hálaérzet erősödik meg lelkemben Igazgató úr iránt. Pártfogásával volt szíves előre felhívni rám a kegyelmes püspök úr figyelmét s ennek köszönhettem, hogy a szomszédos falukban már előre érdeklődött irántam. Mire a püspök úr Sávolyra érkezett, ezzel fogadott: »Fiam, te vagy az a Németh Ferenc?«

Szamosfalvi Imre, amikor püspöke tanítói állásában megerősítette, a következőket írta: »Szeretett jó Igazgató Úr! Most, hogy végre kántortanítóvá való választásomhoz kegyelmes atyám, a váci püspök Önagyméltósága megerősítése megérkezett, örömmel sietek ezt szeretett jó Igazgató úrral közölni, egyben leg-

őszintébb hálámnak kifejezést adni. Szeretném most színes, kifejező szavakkal papírra vetni, így e sorokon át éreztetni, amit jelen pillanatban érzek. De nem tudok szerény szókincsemben mást, megelőlegezve találni, mint ezt: *köszönöm!* Igen köszönöm! Köszönök most mindent, amit eddig kaptam szeretett jó Igazgató úrtól. Köszönöm azokat az életemre sorsdöntő estéket az irodában, a feledhetetlenül szép diákéveket, az idealizmusomat, egyszóval köszönöm, hogy megadta nékem az irányt, elindított a helyes úton, amelynek végén az eszmények tündökölve hívják, várják az embert... Hálás tanítványa akarok lenni, de nem szavakkal, hanem cselekedetekkel.»

Az igazi hálának egyik jellemvonása, hogy ahhoz semmiféle érdek nem tapad. A hála nem a jövőbe, hanem a múltba néz — olyan értelemben, hogy semmitsem vár a jövőben, csak a múltért mond köszönetet. Ebből a szempontból Németh Ferenc és Szamosfalvi Imre levele az igazi hála kifejezői. Ők a jövőben egyéni érdekük szempontjából nem várnak tőlem semmitsem, hiszen már el is helyezkedtek, csak a múltért mondanak köszönetet.

Horváth István, intézetünk végzett növendéke, egyik levelét így kezdi: »A hála, melyet jószágos Igazgató úr belém nevelt, a szeretet és az igaz nagyrabecsülés arra készítet, hogy életjelt adjak magamról.« Tehát az első szó, amelyet levelében leír, a »hála« szó. Mintha ez a levél egyenesen arra íródott volna, hogy néhány kedvezőtlen példa ellenére is bizonyosságot tegyen a mellett, hogy már eddig is gondoztuk a hála érzelmét. Horváth Istvánnak és társainak elegendő volt az, amit eddig csináltunk e téren. Az érzéketlenek szempontjából kell ezt a kérdést még behatóbban megragadnunk.

Ábel András*, boldogi tanító, intézetünk egykori növendéke, felmenő rendszer szerint hat éven át vezetett egy osztályt. A VI. évben azt írta nekem, hogy hat éven át az a tudat készítette fokozottabb munkára, hogy a 6. év végén megnézem a munkáját, megnézem, hogy nevelésével és tanításával miféle eredményt ért el. Bár nagyon sok dolgom volt, úgy éreztem, ezt a ragaszkodást viszonznom kell azzal, hogy valóban meg is nézem azt az osztályt, amelyet tanítványunk annyi szeretettel, annyi lelkesedéssel hat éven át vezetett. Olyan szép eredményt láttam, hogy intézetünk büszke lehet egykori tanítványára. Látogatásom alkalmából egyúttal előadást is tartottam a község vezető emberei előtt az iskolai és családi nevelés kérdéséről, amely előadásomba beleszőttem azt a szép eredményt is, amelyet Ábel András osztályában tapasztaltam.

A lévai tanítóképző-intézetben volt egy tanítványom, aki hosszú évekkal később a »Lelki megújulás« című könyvem megjelenésekor azzal a kéréssel keresett fel, adjak neki néhány példányt a könyvemből, hogy azokat propaganda céljából egyes

* Nagy fájdalmunkra 1936. május havában elhunyt.

napilapok szerkesztőseibe vigye. Egyrészt úgy érezte, kíváncsi volna, ha a könyvemben kifejezett gondolatok minél szélesebb körökben terjednének el, másrészt, ezzel is akart hálájának kifejezést adni.

A pedagógiai órán arra is szoktam felhívni a növendékek figyelmét, hogy majdan tanítókorukban az ú. n. rosszakat, a legelhagyatottakat karolják fel leginkább. Tanártestületünk ezt az elvet nemcsak hangoztatja, hanem a lehetőség szerint meg is valósítja. Így az 1933/34. iskolai évben ilyen elhanyagolt lelkületű, a lejtő szélén álló növendéket ismertem fel N. L.-ben. Amint az itt mutatkozó pedagógiai feladatot észrevettem, egyrészt magam fogtam hozzá a megmentés munkájához, másrészt az egész tanártestület segítségét is kértem ehhez. A tanártestületi értekezlet részére papírra is vettem növendékünkre vonatkozó következő gondolataimat: Amíg nem tanítottam, addig olyan növendéknek tartottam, akire nézve az jellemző, hogy hol bukik, hol pedig egy sorozat elégséggel ússza meg az évfolyamot. Most, hogy tanítom, látom, hogy ennek a növendéknek határozott tehetsége van. Ez még súlyosabbá teszi a helyzetet. Ugyanis, ha a növendék eléggé tehetséges, előmenetele pedig állandóan az elégséges-elégtelen határain mozog, akkor ott valami más bajnak is kell lenni. Ez a más baj még az elégtelennél is nagyobb aggodalmakat támaszt — olyan értelemben, hogy mit fog ez a növendék majdan az életben csinálni?! Úgy láttam, hogy ennek a növendéknek zilált a lelki világa. E ziláltságnak a lényege az, hogy a minimálisnál is kevesebbet tanul és előfordul, hogy kellő ok nélkül is mulaszt. Még nem romlott, általában őszintén bevallja hibáit. Egy alkalommal iskolai tapasztalataim alapján megkonstruáltam otthoni életét (Verseket és novellákat ír, válogatás nélkül olvas könyveket, malomalatti beszélgetéseket folytat, cél nélkül sétálgat, járkál, legtöbbször csak a vonaton és a villamoson tanul), mire növendékünk megállapította, hogy valóban így folyik le az iskolán kívüli élete. Tapasztalatom alapján megmondtam, hogy értelmi ereje a kettesnél jobb (talán 1.8), s neki úgy kell tanulnia, hogy előmenetelének átlagos értéke kettesnél jobb legyen. Egy alkalommal — ilyen beszélgetéssel kapcsolatosan — a következőket mondotta: »Ha nem kellene a kedvezőtlen multammal küszködnöm, el is tudnám érni ezt az eredményt.« — Ha most a tanártestület minden egyes tagja hangoztatja ezt a kötelességét, és fokozottan alkalmat is ad arra, hogy ilyen irányú javulását bebizonyíthassa, akkor talán sikerül ebből a zilált lelki világból, amely az életben esetleg rombolni fog, építő jellegű szellemi világot formálni. Úgy tapasztalom, hogy e növendéknél néha a javulás első jelei mutatkoznak, máskor azonban visszaesik.« S bár az egész tanártestület dolgozott azon, hogy ezt a növendékét is megmentse, munkánk eredménye az előmenetelben vagy egyáltalában nem mutatkozott, vagy csak nagyon kevésbé érezte hatását. Úgy látszik, azt hitte, ha az év vége felé keményen tanul, akkor majd valahogy átcúsúszik. Azonban határozottan

tudtára adtuk, hogy egész éven át kell tanulni, s aki csak az utolsó hetekben tanul, nem sajátíthatja el a tananyagot úgy, hogy átmehessen. A végleges bukást csak úgy kerülhette el, hogy a vizsgálat előtt kimaradt. Ekkor arra kért, vegyük fel a jövő iskolai évben újból a IV. évfolyamba. Valami nagyon kicsi javulás ugyan volt, de azt éreztük, hogy akkor teszünk neki jobb szolgálatot, ha egyúttal levegőváltozást is ajánlunk. Azért azt mondtam, hogy folyamodjék máshová a IV. évfolyamba való felvételre. Két súlyos dolog érintette növendékünket: a kilátásban lévő sereges bukás folytán való kimaradás és a további felvétel megtagadása. Sohasem szoktunk várni hálát, de olyan esetben, mikor a növendék egy sereg tantárgyból bukásra áll, kimarad és a következő iskolai évre nem vesszük fel újból, a tapasztalat alapján általában csak kedvezőtlen bírálat szokott osztályrészünk lenni. N. L. esetében kellemesen csalódtunk. Amikor már egészen bizonyos volt, hogy hozzánk vissza nem jöhet, a következő levelet intézte hozzánk:

»Mélyen tisztelt Igazgató Úr! Szerettem volna már jóval a vizsga előtt odamenni Igazgató úr elé és megköszönni azt a végtelen jóakaratot, amelyet velem szemben tanúsított. Úgy szerettem volna, ha Igazgató úr belátott volna a lelkembe azóta, amióta Képossynek (V.-éves növendék) megmutatta a rólam írt tanulmányt.* Amikor meghallottam, azt hittem, elsüllyedek szégyenemben. Azóta megváltozott minden. Magamra döbbsentem s megundorodtam sajátmagamtól. Nem találok nyugtomat. Lelkemet mindig bántja a hálátlanság kínos érzése. Nem mertem Igazgató úr jóságos szemébe nézni, szégyeltem magamat. Valami kimondhatatlan szomorúság nehezedett rám. Nem tudta senki otthon, hogy mi van velem. — Igen, azóta megváltozott minden. Nem minden! Én változtam meg. Most már meg merem írni, mert eddig attól tartottam, Igazgató úr azt gondolja, hogy a bukás elől akarok ezzel a kifogással elmenekülni. Nem! Magam is csodálkozom, hogy 24 évem alatt nem akadt senki sem, aki így tudott volna rám hatni, így tudta volna megváltoztatni a 24 éves ifjú életét. Oh, miért nem találkoztam előbb az én megváltómmal? Miért láttam meg benne ily későn azt a sok szeretetet, jóindulatot? — Nem tudom. De tudom, hogy így sem késő. Megtaláltam Ő általa az igaz, az egyenes utat, amely az Istenhez vezet. Csak most látom, ahogy vizsgálom magamat, milyen üres, milyen célnélküli volt az eddigi életem. Csak azért tanultam, hogy egyszer megkapjam az oklevelet és aztán?... Nem is tudom, mit akartam? Semmit?! — Most már tudom, mit jelent tanítónak lenni. Talán a legszebb hivatás a világon, de most már azt is tudom, hogy annak, aki tanítani akar, előbb tanulnia kell, hogy sok hibájáról le kell szoknia. Lelkileg tökéletesnek kell lennie. Ezeket vizsgálva rájöttem arra, hogy milyen sok hibám van. Rájöttem olyan hibákra is, amiket eddig nem

* Képossynek ugyanis elolvastam a fentebbi sorok egyik részét.

ismertem magamban. Megundorodtam magamtól. Félttem a jellemrajzomtól,* saját hibáimtól. De vágytam az egészséges, tiszta élet után. S megkezdttem a harcot bűneim ellen. Nagyon nehezen ment! S éppen akkor volt az otthonom légköre a legrosszabb. Erről csak ennyit: édesapám otthagya 7 gyermekét és egy gyöngye asszonyt, az édesanyámat. Ilyen légkörben kellett kristályosítani a lelkemet. Nem volt kereső, apa nélkül maradtunk. — Mennyit szenvedtem én akkor és azóta mindig! Bántott a lelkiismeretem, hogy Igazgató úr milyen végtelen szeretettel akar engemet felemelni. Csatázott, vajúdott a lelkem, s ha nehezen is, de folytattam az önnevelést. Nem mentem sehová többet délutánonként, — tanultam. Igaz, hogy nehezen ment először. Úgy vitt volna a vágyam kifelé, de olyankor Igazgató úr jóságos arca tűnt elém, hallottam, amint mondja: »Magából különb embert akarok nevelni«, s ez erőt adott a küzdelemhez. Közben rohamosan közeledett a májusi összefoglalás. Ismétlésekbe kezdtem, 5—6 pontot is vettem fel egy-egy tantárgyból. Hányszor talált ott könyveim mellett az éjfél, az egy óra... És hűbe... Nem! Nem volt hiába! Mert a lelkem megszépült, van akaratom és van eredmény is. Így pl. nem írok verset, nem korzókot soha a faluban, nem ülök ábrándozva, édes semmittevésben stb. Csak egy fáj, hogy Igazgató úr azt hiszi, hiábavaló volt minden, amit tett. Ez tesz mostan szomorúvá. Úgy szerettem volna Igazgató úr elé borulni, mint a tékozló fiú és sírni, sírni... Szeretném, ha az Igazgató úr segítségemre lenne további fejlődésemben is. Úgy szeretnék mindig ott lenni, ott járni, ahol Igazgató úr van, — úgy cselekedni, ahogy Igazgató úr kívánja. Szeretném, ha tanácsot adna, ha kijelölné olvasmányaimat a nyárra. Nekem dolgoznom kell a szünetben, hogy megkeressem a jövő év tandíját. De olvasni is szeretnék jellemnevelő könyvet. Szeretném a jövőben megmutatni, hogy milyen gazdag vagyok lélekben és ismeretekben. Áldja meg a jó Isten kedves Igazgató urat, amiért felemelt egy elmerülő lelket. Igaz szívből kívánja ezt örökké hálás tanítványa: N. L.».

Ez a növendék már elment tőlünk, nem vár már semmit sem tőlünk, mégis köszönetet mond. Azóta személyesen is volt intézetünkben és újabb köszönetet mondott munkánkért.

Azonban nemcsak egyesekben látható és érezhető a hála, hanem azokban az évfolyamokban is, amelyek ismételtan felkeresik az intézetet. Igen nagy fokban jut kifejezésre a hála érzelme az Iskolatársak Egyesületében. Az Iskolatársak Egyesületének minden gyűlése egyúttal a hála kifejezése is.

Sok hálát észleltem a tanítói továbbképző tanfolyamok hallgatóságában. Az 1934. évi tanfolyam hallgatói ezt nemcsak szóban és írásban juttatták kifejezésre, hanem pénzadományban is.

* Ugyanis a jobb útra térése érdekében felajánlottam neki, hogy osztálytársai őt is jellemezni fogják, ha kívánja. Azonban ez elől azzal tért ki, hogy majd később. Úgy éreztem, előbb különb akar lenni, hogy azután ez a különb mivolta is kifejezésre jusson a jellemrajzokban.

50 pengőt adtak a következő kísérő sorokkal: »Annak a szegénysorsú V.-éves növendéknek, aki lélek szerint Frank igazgató úr legkiválóbb tanítványa«.

Ha összehasonlítjuk a kedvező és a kedvezőtlen eseteket, akkor örömmel kell megállapítanunk, hogy több a kedvező, mint a kedvezőtlen példa. Azonban még mindig aránylag sok a szomorú jelenség. Tárgyam természeténél fogva eddig inkább a volt növendékekről beszéltem. Most próbáljuk ezt a kérdést a jelenlegi növendékek lelkébe vetíteni. Általánosságban azt mondom: törekedjenek magukban olyan lelkivilágot kialakítani, hogy egyrészt az első csoportban említettek önző világától mentesek lehessenek, másrészt pedig követhessék a másik csoportban említettek szép példáját. Az ilyen lelkivilág nem adódik magától és nem adódik egyszerre. Erre már most kell megfelelő cselekvésekkel előkészülnünk. Hogy mit kell tennünk, erre jó kiinduló pontul szolgálhatnak a következő kérdések.

1. Vajjon hálás voltam-e eddigi tanítóim és tanárain iránt azzal, hogy az illető iskola elvégzése után felkerestem-e őket személyesen vagy írásban? Vajjon imádkoztam-e értük? Vajjon az első évek írtak-e a nyáron a volt igazgatójuknak vagy osztályfőnöküknek? Milyen lelkülettel gondolnak vissza rájuk? Miután a hálának egyik ismertető jege a kitartás, azért azt is kutassák, vajjon kitartóak voltak-e ebben a kérdésben? — Fiúk! Kíváncsok ebből a szempontból nagyon szigorú önvizsgálatot tartanunk és, ha kénytelenek vagyunk magunkat elmarasztalni, akkor siessünk az elkövetett hibát jóvátenni.

2. A hálának egyik fontos neme, hogy iparkodjanak magukban tovább ápolni azokat az értékeket, amelyeket eddigi tanítóiktól, tanáraiktól kaptak.

3. Vessék fel magukban a kérdést, vajjon sikertelenségek esetén magukban, vagy a tanár urakban keresték-e a hibát. Aki a tanár urakban kereste a hibát, az kétségtelen jelét adja annak, hogy hálátlan.

4. Vessék fel magukban a kérdést, vajjon szüleik iránt való hálából pontosan elvégezték-e otthoni és iskolai kötelességüket? Megtartották-e az otthon és az iskola szabályait? Tanultak-e olyan vasszorgalommal, hogy ezzel szüleik áldozatkészségét meghálálják? Minden egyes növendék a saját egyéni körülményei alapján külön kérdéseket is vessen fel magában. Így pl. az a növendék, aki a nővérétől kap támogatást, vessen fel a kérdést, hálás volt-e a nővére iránt, a kapott segítségért.

5. Aki az intézettől kapott bármiféle segítséget, vessen fel magában a kérdést, vajjon kifejezte-e ezért hálás köszönetét, és küldött-e a Mindenekalkotójához a segítőkész érdekében egy hálás fohászt? De vessen fel magában azt a kérdést is, vajjon nem volt-e követelődző, azaz nem gondolta-e, hogy ezt a segítyt kötelesek neki megadni. Aki ilyenben kénytelen önmagát elmarasztalni, gondoskodjék a tisztogatásról.

6. Vessék fel magukban a kérdést, vajjon az eddigi köszönetmondásaik gépiesek voltak-e vagy pedig lélekből jöttek-e. Különösen szeretettel hívom fel a figyelmüket arra, hogy kedves, szép, derűs elégedett lélekkel mondjanak köszönetet mindazokért, amiket kapnak. Nem elegendő a köszönet külső kifejezése, hanem egészséges lélekből fakadó köszönetre van szükség. A köszönet ne ajakgimnasztika, hanem szívgyimnasztika legyen. Így próbáljanak erre a kérdésre őszinte választ adni: Tudok-e derűlten köszönetet mondani?

7. Vessék fel magukban a kérdést: Tudnak-e az osztályzat-tól függetlenül is tanulni. Az önzetlenség ugyanis az osztályzattól független tanulást is kíván. Az ilyen lelki berendezés állandó tanulást jelent, és kizárja az úgynevezett számítást. Az helyes, ha nagy erővel törekszenek arra, hogy jó bizonyítványuk legyen, az azonban nem helyes, ha az osztályzatban csúcsosodik ki minden iparkodásuk. Nagyon örülök annak, aki arra törekszik, hogy minél jobb bizonyítványa legyen, azonban aki csak az osztályzatért tanul, ott nagyon közeli az a veszedelem, hogy az életben minden munkát abból a szempontból fog mérlegelni, vajjon ezért a munkáért fizetnek-e külön vagy sem. Anyagiassá lesz. Az életben nagyon sok munkát a külön fizetésre való tekintet nélkül is meg kell csinálnunk. Az önzetlen munkálkodás gondolatát már itt az intézetben meg kell szoknunk.

8. Vessék fel magukban a kérdést, vajjon tudnak-e lélekkel olyan munkakörökben dolgozni, amely munkáért osztályzat nem jár. Ilyen munkakörök: az önképzőkör, a segítő egyesület keretében folyó munka, a kultúrestéken való közreműködés, a cserkészapródok vezetése, a vörös-keresztesek vezetése, a szívgyárda vezetése, az ünnepélyek rendezése körül való munkálkodás stb., stb. Ezekben a munkákban van sok önzetlen mozzanat is. Vessék fel magukban a kérdést, vajjon tudnak-e társaikon önzetlenül segíteni?

9. Vessék fel magukban a kérdést, vajjon tudnak-e megfelelően azoknak a felhívásoknak, amelyek arra irányulnak, hogy valaminek a megtétele ugyan nem kötelező, csak ajánlatos. Így például mennyire olvasnak olyan műveket, amelyek elolvasása kívánatos? Mennyire törekszenek az országot saját kezdeményezésük alapján nyári kirándulások útján megismerni? Ezekben a munkákban is kifejezésre jut bizonyos önzetlenség.

10. Vessék fel magukban a kérdést, tudom-e már önzetlenül szeretni a gyermeket? Átélttem-e már a Szentírás következő szavainak mélységes értelmét: »Engedjétek hozzám a kisdedeket!«

11. Vessék fel magukban a kérdést, vajjon nemzeti ünnepek alkalmával, a hősök emlékűnnepén, a temetőbe való zarándoklásaink alkalmával stb. él-e a lelkükben az igazi hála és kegyelet azok iránt, akikről megemlékezünk? Állapítsák meg, vajjon ez alkalmakkor legalább egy érzéssel gazdagabbak lettek-e? Vagy pedig minder: úgy maradt, mint ahogyan volt.

12. Vessék fel magukban a kérdést, vajjon tudnak-e egy-egy siker után hálát adni a Mindenhatónak? Állapítsák meg, hogy kérő és hálaadó imájuk milyen viszonyban vannak! Vannak emberek, akik kérni tudnak, de megköszönni valamit, hálát adni nem tudnak.

A nemzeti életnek legfőbb ereje az egység. Az önzetlenség és ennek első jellemvonása: a hála a nemzeti egység egyik legfőbb tényezője. Abban a tudatban, hogy Rákóczi önzetlensége segít bennünket abban, hogy ifjúságunk a tárgyalt értelemben részese legyen a nemzeti egység gondolatának, az 1935/36. iskolai évet megnyitom.

B) Gyümölcs az önzetlenség jegyében.

Elérkeztünk az 1935/36. iskolai év végéhez. Ezt az évet Rákóczi önzetlensége jegyében indítottuk útnak. Rákóczi önzetlensége alapján törekedtünk önzetlen munkára, önzetlen ragaszkodásra. Éles különbséget szoktunk tenni tanítói hivatal és tanítói hivatás között. A tanítói hivatásérzetnek egyik legfőbb ismertető jege az önzetlenség. — Most nézzük meg, hogy ez az iskolai év miféle gyümölcsöket érlelt ezen a területen. — Azt szoktuk mondani, hogy a tanítónak a népiskolás gyermekek munkáinak elbírálásakor az egész embert kell néznie. Ezt az elvet nekünk is kell követnünk. Azért a fentebbi jellemvonáson kívül más értékeket is fogok kutatni. Vizsgálni fogom — többek között — azt is, hogy mennyire követtük az előző év célkitűzését: a nehézségek sikeres megküzdését, és általában mindazt, amit a tanítótól megkívánunk.

Hogyan fogom az eredmény mérlegét meghúzni? Rövid általános megállapítás után azt fogom vizsgálni, hogy célunkat az egyesekben — elsősorban az V. évfolyamot végzettekben — mennyire sikerült elérnünk. Általánosságban azt mondhatom, hogy eredményünk jó közepes. A részletekre nézve előbb egy elvet kell érintenünk. A nevelésnek egyik legfőbb elve így hangzik: Nemcsak osztálytanítást kell végeznünk, hanem az egyesekkel külön is kell foglalkoznunk. Mi ezt az elvet nemcsak hirdetjük, hanem a lehetőség szerint meg is valósítjuk. Beszámolóm lényege az, bemutatom, hogy a fentebb említett és egyéb értékeket hogyan sikerült az egyesekben, egyes növendékekben életre keltenünk.

Az évvége felé arra kértem intézetünk ifjúságát, hogy — társaik szempontjából titkos — szavazás útján állapítsák meg, hogy osztályonként kik azok, akik ebben az évben az intézeti közös munka területein legtöbbet dolgoztak. Az önzetlen munkásság mellett az önzetlen ragaszkodás kérdése is érdekelt. Azonban az csak lényegében az életben dől el, hogy erre vonatkozólag kinél értünk el eredményt.* — Tanártestületünk az évvégi

* Amit ezen a téren már eddig is tehettek, azt ebben az évben — általánosságban — jobban tették, mint eddig.

jutalmazásokkal kapcsolatosan foglalkozott azzal a kérdéssel, kik azok a növendékek, akik az önzetlen munka területén vezetnek, kik azok a jelöltek, akikben a tanítói értékek a legjobban kivirágztak. E tanácskozásunk alkalmával ismertettem az ifjúság szavazását is. Örömmel állapítom meg, hogy növendékeink eléggé fejlett igazságérzettel szavaztak.

Akiket tanártestületünk — a jelöltek közül — megjutalmazott, azokról egy-egy társukkal jellemrajzot készíttettem. Ezek a jellemrajzok megmondják, miért voltak a jutalmazásra érdemesek, megmondják, hogy növendékeinkkel való egyetemes és egyéni foglalkozás miféle eredményre vezetett. A kitüntetett jelöltek jellemrajzai a következők:

Véghelyi Imre tulajdonságai közt legértékesebb mély meggyőződésen alapuló vallásossága. E nagyszerű jellemvonásával egyesül számos lelki értéke, melyek cselekedeteiben jutnak kifejezésre. Nem beszél az önzetlenségről, de mindig önzetlenül cselekszik. Nem mondja másnak, hogy nem dolgozik eleget, de önmaga teljesítményével soha sincs megelégedve. Tud alkalmazkodni. Szereti a rendet, a pontosságot. Ha valaki valótlan-ságot állít róla, ez fáj neki, de nem azért, mert róla mondják azt, hanem azért, mert az illető eltér az igazságtól. Érzékeny lelkületű. Mindig a legszigorúbban bírálja önmagát, mások hibái iránt azonban elnéző. Nemcsak tanulta és nemcsak tudja a cserkésztvényeket és a tanító főbb jellemvonásait, hanem életével megmutatja, hogyan kell azokat megvalósítani. Komoly, szorgalmas, öntudatosan dolgozó ifjú. Harmónikus egyéniség. Jó tanító lesz. Az első évben ilyen osztályzatai voltak: 4 jeles, 8 jó és 5 elégséges; az V. év végén pedig 10 jeles, 7 jó — elégséges nélkül.

(Hajnal F.)

A kitüntetett jelöltektől azt kértem, hogy néhány sort írjanak önmagukról, a következő címen: Lelki fejlődésem döntő mozzanatai. Véghelyi I. ezt az írását következőként fejezi be: Kérem Igazgató urat, szíveskedjék megengedni, hogy, — önmagam ellenőrzéseként — évek múltán egyszer megkérdezhessem, mennyire voltam embere szavamnak.« — Természetesen ez azt jelenti, hogy ismertetni fogja majd a munkásságát, s ez az a kapcsolat, amelynek a fenntartását rendkívül kíváncsi vagyok.

Benyó József: Jó megjelenésű, erősakarátú, pontos jelölt. Minden kis feladatot komolyan vesz. Írásbeli munkái a legszebbek közé tartoznak. Jó rajzos. Jó tulajdonságai ellenére is soha nincs megelégedve önmagával és ez az elégedetlenség mindig újabb és újabb erőfeszítésekre és küzdelmekre ösztönzi. Nem mond elhamarkodottan ítéletet senkiről sem, hanem mindenkor utánanéz annak, amit mond. Szerény fiú, kitartóan végzi munkáját.

(Kálmán Mihály.)

Bodméri Géza úgy él, ahogyan érez. Példát mutatott arra, hogy milyen az igazi barát. T. i. azt is mondta: tanulj! Mindenkin segít. Akárhányszor zavartam munkájában, szíves felvilágosította.

sait nem vonta meg tőlem. Az idei mestertanítók egyike. A Vöröskereszt egyesület vezetője volt, mely tisztét szeretettel, odaadással, önzetlenül töltötte be. Mint önképzőköri elnök, munkáját nagy körültekintéssel és odaadással végezte. Az internátusban főfelügyelőhelyettes. Jó szónok, ügyes énekes. Jó kedélyű, de tudja a határt. A társaságban jól mozgó, ügyesen társalgó ifjú. Tanulmányait nem tekinti befejezettnek. (Mihályffy László.)

Bodméri önmagáról a következőket mondja: A legtöbb fiú azt gondolja, hogy itt az intézetben azért szidják, mert haragszának reá és nem azért, hogy neveljék. Én is egy »kicsit« ezt gondoltam, de ez nem így van. Olyan példa bizonyítja, amelyet soha nem felejték és ettől az esettől kezdtem komolyabb életet élni. Egyik (III. o.) este Igazgató úr feljött a dolgozóba. Érdeklődött az iránt, kinél van nehézség és bizony azt mondta, hogy én többet tanulhatnék. Erre én úgy válaszoltam, hogy a »melódiá«-n bizony magam is csodálkoztam. Másnap kaptam is érte. Amikor kijöttem az irodából, ott álltak társaim és ezt mondtam: »No, ugye mondtam, hogy haragszik rám Igazgató úr!« — De az ügy nem volt befejezve. Folytatása a következő: Este hívott az Igazgató úr (gondoltam, újabb szidás), ezt mondta: Egy báró fiát elvállalja-e tanítani? — És este tanítványt kaptam. Amikor kijöttem, azt hittem, álmodom. Este a szigorú kéz, este az adakozó kéz. Fényes bizonyíték, hogy nincsen kedvenc és nem kedvenc diák. Egy van: Embert akarnak, egész embert akarnak belőlünk nevelni. (Bodméri Géza.)

Burghárd Ferencről azt kell mondanom, amit annakidején Horváth Istvánról mondtak: »A kis testbe szorult nagy lélek.« Kíváló matematikus, de nemcsak papíron, hanem a mindennapi életben is, minden tette logikus, meggondolt. Szereti a gyermekeket. Etikai önállósága, lelki rendezettsége, egyensúlya és munkaszeretete megbízható tanítónak teszik. Szilárd, kitartó akaratával igyekezett pótolni egyes képességek (pl. ének) hiányát. Burghárd Ferencet szeretném mintaképül állítani arra nézve, hogyan kell szabad időnket eltölteni. A villamoson a Vasárnapi Könyv-vél, vagy valamely kötelező olvasmánnyal gyümölcsöztet minden percet. Otthon séta, kerti munka, gyermekekkel való foglalkozás, hegedű, gyorsírás és a német nyelv alkotják szórakozását. Szerényen, de öntudatosan törekszik a felismert célok felé.

(Huszár József.)

Cseh Ferenc: osztályunk legjobb tanulója volt öt éven keresztül. Nagy erő kell ahhoz, hogy valaki felküzdje magát az elsőkhöz, de nem kisebb lelki nagyság az, aki az ifjú évek kedélyhullámzásainak idején meg tudja őrizni munkakedvét és elsősége nimbuszát. Mindig nagy kedvvel tanult és széleskörű érdeklődés vezette. A dolgok lényegét kereste és sokszor egész délutánokat feláldozott homályos kérdések tisztázására. A negyedik évfolyamban megalakult osztályönkormányzatunk vezére lett és vezetői egyéniségével, megértő tanácsaival nagy mérték-

ben hozzájárult egy egészségesebb közszellem kialakulásához. Önzetlenül segített osztálytársainak és az alsóbbéveseknek egyaránt. Tudással párosult gyermekszeretete az alapja annak, hogy intézetünk egyik mestertanítója lett. (Vajk Oszkár.)

Hűszár József: Igen szorgalmas, jó tanuló. Következetes tanulásaért már évközben is dícséretet kapott. Az első évben 2 egyese, több kettese és egy hármasa volt; most pedig 13 egyese és 4 kettese van. Erős akaratának és kitartásának bizonyítéka az, hogy közismert gyors beszédét leküzdötte. Nem kevesebb küzdelmébe került írásának megjavítása. Szerény és önzetlen fiú. A hozzáfordulóknak, különösen a matematikában, mindig szívesen segített. Életében megvalósítja Madách mondását: Ember, küzdj és bízva bízzál! A küzdelemhez az erőt a vallásból meríti. Lelkét nagy mértékben gazdagították azok a kirándulások, és körutazások, amelyeket a nyári szünetekben tett. Csonka hazánk sok részét bejárta kerékpárral. És valahányszor szeptemberben találkoztam vele, mindig gazdagabbnak, tartalmasabbnak, szebbnek találtam lelki világát. (Burghárd Ferenc.)

Kálmán Mihály: Az osztály legcsendesebb tagja. Egyenes, nyílt, őszinte, talpig úriember. Magabamélyedő, kevesekkel érintkező, kissé visszavonult lelkiség. Társaival kapcsolatosan jókedvű. Nemes gondolkozású. Csak nemes dolgokról beszél. Idealista. Takarékos. Nagyon jó barát. Nehéz anyagi körülményei ellenére is segít anyagiakkal társain. Egyik társának adja minden nap a tízóraija felét. — Gyalog jár és a villamosra kapott pénzt, valamint zsebpénzét nemes tartalmú könyvek vásárlására fordítja. Szakkönyveket is vásárol. Füzetei rendezett, tiszta lelkiségre engednek következtetni. Munkájában, dolgai elvégzésében örömet lel, ezért törekszik azok szép kivitelére. Szereti a gyermeket, az árvaházban sokat foglalkozik velük. Intéseiért, barátságos szavaiért, megértéséért, segítségéért én is köszönettel tartozom neki. (Szebeni Ödön.)

Kerényi Ferenc: Igazi úriember, akinek külső megjelenése, magatartása kifejezője a belső nemes tulajdonságoknak. Kiforrott tanítói egyéniség, aki kitartó küzdelemmel példás önneveléssel előbb önmagát formálta olyanná, mint amilyenné leendő tanítványait nevelni szeretné. Erős akaratú, lankadatlan szorgalmával a legjobb tanulók közé küzdötte fel magát. Minden munkáján, legyen az írásbeli vagy bármilyen más dolog, meglátszik a gondosság. Előmenetelbeli emelkedése kimagasló példája annak, hogy mindent lehet, csak akarni kell. Míg a második évfolyam végén 9 elégséges volt és csak 3 jelese, addig most, az ötödik év végén 10 jelese van, elégséges pedig nincs. Ez a fejlődés igen alkalmas arra, hogy a követés vágyát felébressze. Jó szavaló s e tehetségevel másutt is dicsőséget szerzett az intézetnek. A cserkészapródok szeretett vezetője. Minden munkáját az önzetlenség jellemzi. Optimista lélek, aki a mostoha anyagi viszonyok között is megőrizte idealizmusát. Jó társalgó, beszédét a kelle-

messég és az értelmesség jellemzik. Szilárd meggyőződésű fiatal-ember, akinek minden szava cselekedeteivel harmónizál. Elhatározásaiban tud a maga lábán megállni. (Romhányi Antal.)

Kerényi Ferenc a saját lelki fejlődéséről a következőket mondja: »Az élet küszöbén állok. Ha visszapillantok arra az útra, mely idáig vezetett, látom azt a sok rögöt, akadályt, nehézséget, melyeket le kellett küzdenem, hogy kitűzött célomhoz érjek. Utam első felén mint cél nélkül bolyongó vándor haladtam. Nem tudtam: hová és miért. Nem voltak céljaim, melyek felé törekedhettem volna és nem volt erőm a göröngyök, a nehézségek leküzdésére. Minden szürke homályban volt előttem, aztán jött valami láthatatlan, titkos erő, amit a tanítónövendék életében így neveznek: fordulópont. És ez a fordulópont, mely mint annyi ifjúnál, az én lelki fejlődésemben is a legnagyobb változást, egy egész életre kiható, döntő jelentőségű átalakulást idézett elő, a IV. évfolyamban következett be. Ez volt az a tisztító tűz, melyből megújult énnel kerültem ki. Utamban továbbra is ott voltak a rögök, az akadályok, nem kis mértékben az anyagi nehézségek, de az út végén felcsillant valami bátorító, hívó, buzdító, a küzdelmekhez erőt adó fény, mögöttem pedig, éreztem, hogy valaki vállamra teszi atyai kezét és szüntelen sarkal a kitartó küzdelemre. Láttam már a célt, éreztem az erőt s küzdöttem tovább. És ez a küzdelem nem volt eredménytelen, eredmény mutatkozott mind a tanulásban mind a lelki fejlődésben«.

Mátai Tibor: Lelki életére jellemző, hogy a jövőről való beszélgetés közben sokszor így nyilatkozott: »Ha minden elvész is, a hitemet mindig megőrzöm!«. Öt év alatt sokat fejlődött. (I. év: 7 hármás, V. év 1 hármás.). Takarékosága, rendszeretete és pontossága mintaszerű. Talpraesett tanító. Lelkiismeretességére jellemző, hogy tanítása előtt két nappal már minden segédeszközt elkészített. Szereti a gyermekeket és azok is szeretik őt. Tud engedelmeskedni és a kiadott rendelkezésen soha nem okoskodik. Tud uralkodni magán. Nagy kincse lelkének az, hogy szüleit csaknem imádásig szereti és az, hogy mindenben elsősorban tőlük kér tanácsot. Kedveli az egyedüllétet. Szereti a könyveket. Kicsiny faluban, vagy tanyán szeretne tanító lenni. Udvariassága mintaszerű. Társait hibáira tapintatosan és mindig jóakaratóan figyelmezteti. Minden magyar ügyért lelkesedik. Széchenyi az eszményképe. Jelmondata: »Férfiúi erő és állhatatosság minden győzhet!« (Ez állandóan dolgozóasztala ajtaján függ.) (Szilágyi Demeter.)

Mihályffy László: A legegyszerűsebb, legőszintébb gondolkozású fiúk egyike. Úgy cselekszik, ahogy beszél. Nem volt ünnepe, ahol segítő önzetlen munkáját ne láttuk volna. A betegek gondos felügyelője volt. A Segítő Egyesületet a legnagyobb odaadással vezette. E nélkül nagy érzéke van a gyermekek vezetéséhez. Mint apródvezetőt a gyermekek nagyon szerették. Ügyes tanító, mintaképe a gyakorlati embernek. Jó megjelenésű, a társaságban ügyesen mozgó fiatalember. (Bodméri Géza.)

Romhányi Antal: A legjobb barát és osztálytárs. Mindig szorgalmas, ügyes, jótanuló növendéke volt az intézetnek. Erős akaratú fiatalember. A legnagyobb készséggel segített mindenkinek. Derült kedélyű, tréfás fiatalember, aki az anyagiakkal való küzdelem állandó harcában vidámságával jókedvre hangolta társait. Könyveinek és egyéb dolgainak rendben tartása élénk bizonyosság példás rendszeretete mellett. Ami kezéből kikerül, szép, tiszta, ízletes. Sorsával mindig meg volt elégedve, vallásossága mintaszerű. Az osztály jó szellemének egyik megteremtője. Szerény. Sohasem hallottam tőle még egy dicsekvő szót sem. Nem fél a jövőtől, mert idealizmusából táplálkozik harmónikus lelke. Különböző anyagiakban, de gazdag lelkiekben. Az önzetlen munkásság mintaképe. (Kerényi Ferenc.)

Romhányi Antal önmagáról — többek között — a következőket írja: »A sikertelenség sokszor lehangolt, elvette a kedvemet a munkától. És egyszer csak egy nagy követ pillantottam meg, megláttam rajta a felírást: Ember, küzdj és bízva bízzál! Megértettem és tovább küzdöttem. Most már a sikertelenség nem vette el a kedvemet a további munkától; a balsikerekből is tudtam erőt meríteni. Lassanként észrevettem, hogyha a sok munkának keményen nekifeküdtem, mintha kisebbek lettek volna a nehézségek. (Romhányi Antal.)

Szilágyi Demeter: Mindenhez ért. Kitűnően rajzol és fest. Műsoros estéinkhez mindig ő díszítette fel a termet, a díszleteket is ő festette. Tanításokra való készülésünkkor gyakran igénybe vettük ezt a tudományát. Alaptermészete a nyugodtság. Tud alkalmazkodni az adott helyzethez. Kedveli a rendet. Asztalában mindennek megvan a pontos helye. Szereti a gyermekeket, inkább az egyszerűbb sorsban levő gyermekek érdeklik. (Mátai Tibor.)

Szebeni Ödön: Olyan fiatalember, aki megmutatta, hogy erős akaráttal sok kedvezőtlen tulajdonságot le lehet győzni. Az alsóbb évfolyamokban sok hibája volt. Minden eszközt megragadott, hogy különbbé legyen. Megkérte osztálytársait, hogy mondanak bírálatot róla. Az ekkor felsorolt hibák ellen kitartó harcot kezdett, amely Szebeni győzelmével végződött. Szorgalmas lett a tanulásban és minden munkában. A kultúresték rendezésében odaadóan segédkezett. Társaival szemben előzékeny, szorgalmas. Leles tanító, szereti a gyermekeket. (Benyó József.)

Szebeni önmagáról a következőket mondja: A III.-éves Hermel (régbbi neve): kotnyeles, sokat beszélő, veszekedő, vitatkozó, indulatos, kamaszos volt. A III. év végén a dícséretben részesült növendékek követendő például állottak előttünk. Én Harach követését határoztam el. A IV. év elején támogatást kértem igazgató úrtól önévelési munkámhoz. Társaim jellemrajzot írtak rólam. Ezekből azután sok hibámat megláttam. Most már csak meg kellett volna szabadulni tőlük. Dolgozni, cselekedni kellett volna. De az volt a baj, hogy csak elhatároztam és akartam. Azonban nem adtam ezeknek tartalmat cselekvéssel. Nagyon nehéz volt ez a IV. évfolyam. Sokat szenvedtem. Igen

hosszú ideig mindig mást tartottam hibásnak. Önmagamat mind mások előtt, mind magam előtt öt ügyvéd erejével védtem. Év vége felé sok baj és szidás után beláttam a helyzet tarthatatlanságát. Minden önszeretet és makacsság ellenére is tisztán láttam hibáim visszataszító voltát. Megértettem tanáraimat. Megértettem társaim ellenséges magatartását. Borzasztóan fájt az is, hogy szüleim nehéz anyagi körülmények közt taníttatnak s mégsem mutatok fel jó eredményt. Így jött el év vége. Két hármast kaptam. Még nagyobb keserűség. Évzáró ünnepély. Óriási fájdalom. Ez látszólag furcsa, pedig így van. Semmi nem okozott akkora lelki kint, mint a IV.-éves évzáró. Minden dicsérő, jóságos szó, amely a jelöltek felé áradt, engem szűrt. Fájdalommal, irigységgel néztem a jelölteket, kik dicséretet kaptak. Mikor ezek szép jellemű összehasonlítottam a magaméval, még tisztábban láttam a pusztát valót. Annyira fájt sok minden, hogy »csillogott« a szemem. Ezt a nagy fájdalmat igen erős akarati elhatározásom csillapította le. Úgy éreztem, hogy ez az elhatározás nem maradhat terméketlen.

Ez volt lelki fejlődésem egyik kiemelkedő mozzanata. A IV. és V. év között levő nyáron a kertészetben dolgoztam. Fáradtságos munka után milyen jól lehetett gondolkozni. Annyira haragudtam magamra IV. évfolyamban való munkámért, annyira bántott a rossz anyagi helyzet, hogy kétségbeestem. Kértem a Mindenhatót, mutassa meg álomban, jelben, jelenségben, hogy szeret, hogy támogatására még érdemesnek tart. Ez volt reggel. Dél előtt hátam mögött élesre fent kaszával dolgoztak, vágták a fűrendet. Zsineget húztam ki. A még jó állapotban lévő zsineg elszakadt és én hanyattestem. A dolgozó kaszásnak köszönhetem azt, hogy nem estem a kaszába s így életben maradtam. Még mindig fülemben cseng a kaszás szava: »Csak az Isten mentette meg a kaszától«. Ez belém markolt! Hát van? Hát mégis? Igen! Le voltam győzve. Óriási erővel hatott rám a reggeli kérdés után ez a délelőtti jel. Ez az isteni jel megerősítette hitemet, megacélozta akaratomat, mely azután tettekben nyilatkozott meg. — Az első évben félévkor 7 hármasm volt. Év végén 4. IV. év végén 3 elégséges, 14 jó és 1 jeles volt. Az V. év végén 9 jeles, 8 jó és egyetlen hármasm sem volt. Csak egy évvel kellett volna hamarabb kezdenem a munkát. Vagy jó volna, ha még egy év lenne...

Ha a harmadik év végén a magatartás szempontjából rangsorba állítottuk volna ennek az osztálynak a növendékeit, akkor valószínűleg Hermel (most Szebeni) Ödön került volna a rangsor végére. A harmadik év végétől az ötödik év végéig olyan sikeresen küzdött kedvezőtlen hajlamaival, hogy kitüntetésre érdemes lett. (Igazgató.)

Vajk Oszkár: A lelkiismeretes és pontos munka példaképe, aki fokról-fokra küzdötte fel magát az első tanulók sorába és arra a magaslatra, amely képesítette őt a Szívtestőrség elnöki tisztének méltó betöltésére. Mint az önképzőkör titkára fáradhatatlanul dolgozott a köz érdekében. (Cseh Ferenc.) — Nagy ér-

deme, hogy Márton Ferencből különb embert csinált, mint amilyen volt. (Igazgató.) — Vajk Oszkár önmagáról — többek között — a következőket írja: »Két hármasom és öt jelesem volt az első évben. (A többi kettes.) Most pedig három a jók száma, a többi jeles. Hogy valóban jó tanuló lettem, azt annak köszönhetem, hogy az iskola áthangolt az értékelésnek az egyéntől független hangnemére. Megtanított önismeretre és arra, hogy objektív önkritikus legyek«. (Vajk Oszkár.)

Hajnal Ferenc: Szép jövőt ígérő zenei tehetség. Előadásaink értékét közreműködése többször emelte. Cserkészcsapatunkban a nóta, a jókedv mestere volt. Az internátus főfelügyelője, az ifjúság vezetője. Elve volt: minél többet használni az intézetnek és az ifjúságnak. Főfelügyelői teendőit és egyéb munkáját csodálatos lelkiismeretességgel és kötelességtudással végezte. Jól tudott gazdálkodni az idővel, határozott napirendje volt. A pontosság, a fegyelem, a rend megtestesítője. Rendkövetelése barátságos úton indult meg, de ha kellett, tudott kemény is lenni. Nem társai kívánságát nézte, hanem mindenben a javukat kereste. Az a növendék, aki mindenben kiérdemelte tanárainak bizalmát. Az élet művésze. Nem azért él, hogy érte dolgozzanak, hanem ő dolgozzék másokért. Szerénysége, önzetlensége és szolgálatkészsége példaként állhat bárki előtt. (Véghelyi Imre.)

Egyik társa a következőt írja róla: »Nem lennék őszinte, ha nem mondanám meg, hogy bizony sok esetben kellemetlenül érintett némely rendelkezése, de már most megállapíthatom, hogy mindenkor a törvényes úton járt. De a diáknak éppen ez fáj«.

Hajnal F. önmagáról — többek között — a következőket mondja: »Mikor ebbe az intézetbe kerültem, megtanultam, mi az: $\frac{3}{4}$ 8-kor. Megtanultam mindenben pontosnak lenni.

Azelőtt nem volt bennem semmi készség közös munkát végezni. Itt megtanultam másokkal és másokért dolgozni. S ezt most már nem kényszerből, hanem szívesen és szeretetből teszem.«

Véghelyi I. avval kezdi Hajnalról szóló jellemrajzát, hogy kiváló zenei tehetség. Ebben a kérdésben a személyes érték az, hogy tehetségét az intézet szolgálatába állította. De még ennél is nagyobb érdeme az a gerinc, amellyel szolgált mindazt, amit intézetünk gondozni akar.

Fiúk! Itt a példa! Kövessük! Akikről itt beszéltem, azokat arra kérem, maradjanak ezen az úton, a többieket arra kérem, kövessék a jó példát. Tapasztalatból tudom, hogy ezek az alkalmak sok növendékünkben erős elhatározást érlelnek, kívánok erőt ahhoz, hogy ezek az elhatározások cselekvésekké legyenek.

II.

Az iskolai év története.

A vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr 49.528. V. 2. ü. o. sz. alatt kelt rendeletével megengedte, hogy növendékeink részére »Ellenőrző és értesítő-könyvecské«-t nyomathassunk. Ennek tartalmát a következő cikkek jelzik: Házi Rendtartási Szabályzat; — Meghívó szülői értekezletre; — A tanuló magaviseletére, szorgalmára és előmenetelére vonatkozó közlemények; — A szülők kérelmei; — A tanárok neve és fogadó-ideje; — A mulasztott órák és késések igazolása; — Órarend. Már ebben az évben is nagy hasznát vettük ennek a könyvecskének.

A vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr 48.868. 1935. V. 2. ü. o. sz. a. kelt rendeletével megengedte, hogy intézetünk gyakorlóiskolájába VII. és VIII. osztálybeli tanulókat is vehetünk fel. E rendelet alapján szeptember havában megnyitottuk a VII. osztályt, a jövő iskolai évben pedig megnyitjuk a VIII. osztályt. A gyakorlati élet szükségletei megteremtették a valóságban a népiskola VII. és VIII. osztályát. Ebből következik a tanítóképzésnek az a feladata, neveljen olyan tanítókat, akik a VII. és VIII. osztály vezetésére képesek. Ezért kell gyakorlóiskoláinkban a VII. és VIII. osztályt is megnyitnunk. Ezek a tanulók a mi körülményeink között többnyire elhanyagolt gyermekek, akik így rendkívül értékes alkalmat nyújtanak annak a bemutatására, mit lehet ilyen gyermekekkel csinálni. Az év végén Szalatsy Richárd kollégánk kemény munkája folytán sok tanuló igen szép lelki fejlődésében gyönyörködhettünk.

Üdvözlöttük dr. Pintér Jenő tankerületi kir. főigazgató, c. egyetemi nyilv. r. tanár urat az újjászervezett budapesti kir. főigazgatóság élére történt kinevezése alkalmából. A főigazgató úr szíves szavakkal köszönte meg üdvözlésünket. A tanítóképző-intézetek főigazgatóságának ügykörét július 1-én vették át az új tankerületi főigazgatóságok. E napon — szakértekezletünkön tartott előadással kapcsolatosan — látogatta meg intézetünket dr. Pintér Jenő főigazgató úr, aki meg volt elégedve azzal, amit intézetünkben látott és hallott.

Fájdalommal emlékezünk meg arról, hogy Hübner József számvevősegi II. oszt. főtanácsos, aki intézetünkben számviteli teendőket látott el, a Balaton hullámaiban lelte halálát. Lelkiis-

meretesen végezte munkáját. A vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr a számveteli teendők ellátásával dr. Papp Antal gyakorlatnokot bízta meg.

Intézetünket látogatták ebben az iskolai évben dr. Huszka János miniszteri osztálytanácsos, Krywald Ottó érseki biztos, az Országos Közoktatási Tanács részéről dr. Madzsar Imre főigazgató és dr. vitéz Fraknóy József középiskolai szakfelügyelő. Intézetünkben tanítóképző-intézeti tanárok és tanárok vezetésével társintézetek tanítónövendékei hospitáltak. Hosszú időn át hospitált nálunk Ferencz József tanár.

A vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr intézetünk igazgatóját és Váradi József tanárt megbízta körzeti iskolafelügyelettel. Erre vonatkozó tapasztalatainkat május havában rendkívüli értekezleten tárgyaltuk. Az újjászervezett O. K. Tanácsba intézetünk igazgatója neveztetett ki. A kat. tanügyi tanácsba kinevezettek intézetünk részéről intézetünk igazgatója, Jaloveczky Péter c. igazgató, Váradi József, Ferenczi István és Kishonti Barna tanárok.

A pestvármegyei tanfelügyelőség a budakörnyéki járás tanítói részére ebben az évben intézetünkben rendezte a pedagógiai szemináriumot, amelyen intézetünk részéről az intézet igazgatója tartott előadást, Szalatsy Richárd pedig tanított.

Intézetünk is közreműködött azon a nagyszabású hangversenyen, amelyet a budapesti intézetek december 7-én a Tanárok Háza javára és Quint József iratainak kiadására rendeztek. — A minisztérium megengedte, hogy V.-éves növendékeink hospitálásuk napján előzetes előkészítés alapján egy-egy órát tanítsanak is. — Ebben az évben is rendeztünk növendékeink szülei részére értekezletet. — A gyakorlóiskolával kapcsolatos szülői értekezletek egyikét ebben az évben is felhasználtuk növendékeink gyakorlati kiképzése érdekében. — Ugyancsak növendékeink gyakorlati kiképzését szolgáltuk azzal is, hogy IV.-éves növendékeink ebben az évben is tartottak egy-egy előadást az iskolán kívüli népművelés köréből.

Az Iskolatársak közgyűlésén megszólaltattuk két éve végzett növendékünket: Garamvölgyi Endrét, aki a Leventeegyesületben végzett értékes munkásságát ismertette. (L. értesítőnk más helyén.) Örömről van abban, ha azt látjuk, hogy végzett tanítványaink ilyen nemes lelkülettel dolgoznak.

Ezt az évet azzal zárjuk, hogy mély tisztelettel búcsúzzunk a tanítóképző-intézetek kir. főigazgatóságától. Szeretettel gondolunk egyrészt arra a megértésre, amelyet állandóan tapasztaltunk, másrészt arra az értékes munkásságra, amelyet hosszú éveken át kifejtett.

III.

1. TANÁRI TESTÜLET.

Sorszám	N É V	Képesítés és az alkalmazás minősége	Szolgálati év		Mely tárgyakat, mely osztályokban és heti hány órában tanított	Heti óraszám	Jegyzet
			Összesen	Ennél az intézetnél			
1	Padányi-Frank Antal dr.	Pedagógiai, filozófia szakos, igazgató.	25	17	Neveléstan IV. 4.	4	Az intézet szellemi, anyagi ügyeinek és az internátus vezetője. Az Apponyi Kollégium budapesti tagozatának igazgatója. A kalocsai r. k. tanítónőképző-int.képesítő vizsgálatának min. biztosa, Körzeti isk. felügyelő.
2	Éber Rezső	Fizika, kémia, mennyiségtan szakos, c. igazgató.	32	11	Fizika III. 6; IV. 4. Mennyiségtan I. 3; III. 2; V. 2; Gyakorlati kiképzés V. 1.	18	Az V. osztály főnöke. A fizikai szertár őre.
3	Ferenczi István	Gyakorlóiskolai tanítói okl., gyakorlóiskolai tanító.	29	2 ^{1/2}	A gyakorlóiskola I—IV. osztályát vezette, résztvett a tanítónövendékek gyakorlati kiképzésében	30	
4	Frigyes Béla	Természettan, kémia, fizika szakos, rendes tanár.	23	7	Gazdaságtan I. 2; II. 2; III. 2; IV. 2. Mennyiségtan II. 3; IV. 2. Közgazdaságtan V. 2. Tanítási gyakorlat V. 3.	18	A cserkészcsapat parancsnoka. A gazdasági szertár őre.
5	Hüttl Ármin	Lelkeszi és tanítói okl., vallástanárr	31	23	Ág. h. ev. hittan II. 1; III. 1; V. 1.	3	
6	Jaloveczky Péter	Természettan, kémia, fizika szakos, c. igazgató.	30	17	Kémia I. 4. Növénytan II. 4. Állattan III. 4. Kémia IV. 4. Egészségtan V. 1. Gyakorlati kiképzés V. 1.	18	Az I. oszt. főnöke. A természettan, ásvány-vegytani szertárak őre. A debreceni r. k. tanítónőképző-intézet képesítő-vizsgálatának min. biztosa.
7	Kishonti Barna	Ének és zene szakos, rendes tanár	19	17	Ének I. 3; II. 3; III. 1; IV. 1; V. 1. Zene I. 1; II. 1; III. 1; IV. 1; V. 1. R. k. egyh. ének IV. 1; V. 1. Karének I—V. 1. Gyakorlati kiképzés V. 1.	18	A zenei szertár és könyvtár őre. A tanári értekezletek jegyzője.

Sorszám	N É V	Képesítés és az alkalmazás minősége	Szolgálati év		Mely tárgyakat, mely osztályokban és heti hány órában tanított.	Heti óraszám	Jegyzet
			Összesen	Ennél az intézetnél			
8	Lux Gyula dr.	Magyar, német szakos, rendes tanár.	25	8	Kisebbségi német I. 4; II. 4; III. 4; V. 4. Német IV. 2.	18	A német nyelvi könyvtár őre.
9	Mesterházy Jenő	Történelem, magyar, földrajz szakos, rendes tanár.	23	17	Történelem I. 2; II. 2; III. 2; IV. 4. Földrajz II. 2. Alkotmánytan V. 2. Játék I. 2; V. 1. Gyak. kiképzés V. 1.	18	A II. oszt. főnöke. A történelmi szertár és könyvtár őre.
10	Nagy Ferenc	Magyar, történelem, földrajz szakos, rendes tanár.	27	24	Magyar II. 3; IV. 4. Testgyakorlás I. 2; II. 2; III. 2; IV. 2; V. 2. Gyakorlati kiképzés V. 1.	18	A IV. oszt. főnöke. A sportkör elnöke. A kultúresték rendezője. A tornaszertár őre.
11	Németh Sándor	Magyar, történelem, földrajz szakos, c. igazgató.	35	17	Magyar I. 4; III. 3; V. 2. Zene I. 1; II. 1. IV. 1; V. 1. Tanítási gyakorlat IV. 2; V. 3.	18	Igazgató helyettes. A magyar nyelvi könyvtár őre. Az önképzőkör elnöke. A miskolci r. k. tanítónő-képző-intézet képesítő-vizsgálatának miniszteri biztosa.
12	Prochaska Ferenc dr.	Földrajz, magyar, történelem szakos, okleveles közgazda, rendes tanár.	17	7	Földrajz I. 2; III. 2; IV. 1. Német I. 2; II. 2; III. 2; V. 2. Kisebbségi német IV. 4. Gyakorlati kiképzés V. 1.	18	Az Ifjúsági Vöröskereszt Egyesület elnöke. A földrajzi szertár és könyvtár őre.
13	Strecke Ernő	Hittanári okl., rendes hittanár.	11	2	R. k. hittan I. 2; II. 2; III. 2; IV. 2; V. 2. Exhortatio I—V. 2. R. k. hittan a gyakorlóiskolában I—IV. 2; V—VII. 2.	16	
14	Szabó Béla	Földrajz, természetrajz, kémia szakos, rendes tanár.	5	5	Testtan II. 2. Zene I. 1; II. 1; III. 1; IV. 2; V. 2. Prot. egyh. ének III. 1; IV. 1; V. 1. R. k. egyházi ének III. 1. Fak. zene I—V. 2. Zenekar I—V. 1.	16	Köztartásvezető.
15	Szalatsy Richárd	Pedagógia, filozófia, gyak. iskolai tanítói okl., gyakorlóiskolai tanító.	30	9	A gyakorlóiskola V—VII. osztályát vezette, résztvevett a tanítónővendékek gyakorlati kiképzésében.	30	

Sorszám	N É V	Képesítés és az alkalmazás minősége	Szolgálati év		Mely tárgyakat, mely osztályokban és heti hány órában tanított	Heti óraszám	Jegyzet
			Összesen	Ennél az intézetnél			
16	Szelényi Dezső	Magyar, német szakos, rendes tanár.	23	12	—	—	Irodai teendőket vég.
17	Tóth Ernő	Lelkeszi és vallás tanári okl., vallások-tató.	4	1	Ref. hittan I. 1; II. 1; III. 1; IV. 1; V. 2. Ref. hittan a gya-korlóiskolában I—IV. 1; V—VII. 1.	8	
18	Tscheik Ernő	Rajz és kézi-munka szakos, rendes tanár.	29	17	Rajz I. 2; II. 2; III. 2; IV. 2; V. 2. Kézimunka I. 2; II. 2; III. 2. Szépírási I. 1. Gyakorlati kiképzés V. 1.	18	A III. oszt. főnöke. A Segítő Egyesület elnöke. A rajz és kézimunka szertár őre.
19	Váradai József	Filozófia, pedagógia szakos, rendes tanár.	22	15	Lélektan és logika III. 3. Neveléstörténelem V. 3. Iskolaszervezetten V. 2. Pedagógiai gyak. V. 2. Tanítási gyakorlat IV. 2; V. 6.	18	A pedagógiai szertár őre. A budapesti Szt. Orsolya-rendi tanítónőképző-intézet képesítő-vizsgálatának miniszteri biztos. Körzeti iskola-felügyelő.
20	Vincze Sándor	Történelem, magyar szakos, helyettes tanár.	3 ¹ / ₂	3 ¹ / ₂	Magyar I. 4; II. 3.	7	Internátusi felügyelő tanár.
21	Lesták Emma	Magyar, latin szakos, óraadó tanár.	1	1	Kisebbségi tót nyelv I—II. 2; III. 2.	4	Pázmán Józsefet helyettesítette.
22	Nedelykovits Velimir	Lelkeszi okl., óraadó hitokt.	37	37	Gör. kel. hittan II. 1.	1	
23	Ruttkay Miklós dr.	Hittanári okl., óraadó hitokt.	13	9	Gör. kat. hittan II. és V. 1.	1	
24	Vidor Pál dr.	Rabbi oklev., óraadó hitokt.	2	2	Izr. hittan IV. 1.	1	
25	Kiss Mária	Munkamester-női okl., gyak. isk. óraadó tanítónő.	2	2	Kézimunka a gya-korlóiskolában III—IV. 1.	1	
26	Kriska Irén	Tanítónői okl., gyak. isk. óraadó hitoktató.	1	1	Ev. hittan a gya-korlóiskolában.	1	

Leventeoktatók: **vitész Tahy Géza, Zsidányi Sándor és Tóth Ervin** főoktatók. Oktatták a a leventéket a II. oszt. 2, III. oszt. 2, IV. oszt. 2, V. oszt. 1, összesen heti 7 órában.

Intézeti orvos: **Vladár Márton dr.** egészségügyi főtanácsos.

Intézeti számvivő: **Papp Antal dr.** számv. gyakornok.

2. Intézeti segédszemélyzet.

Gazdaasszony: Kurách Emma. 1919 óta teljesít szolgálatot. Az intézetnél 1934 óta működik. *Kertész*: Szláby József. 1911 óta teljesít szolgálatot. *I. oszt. altiszt*: Horváth István. 1912 óta teljesít szolgálatot. *II. oszt. altiszt*: Kanizsai József. 1929. óta teljesít szolgálatot.

3. A tanártestület társadalmi és irodalmi munkássága.

A tanártestület tagjai több országos egyesületnek és társaságnak tagjai s azok keretében értékes munkásságot fejtettek ki.

Padányi-Frank Antal dr. előadást tartott ebben az évben: 1. A szombathelyi egyházmegye tanítóinak közgyűlésén: A tanító pedagógiai világnézete. — 2. A Szent Ferenc-rend egyházközségben: A családi nevelés az iskolaköteles-kor előtt. — 3. A Magyar Tanítók Szabadegyetemén: A karakterológia (jellemzéstan) szerepe a nevelői munkában. — 4. Üdvözlő beszéd Tabódy Ida kitüntetése alkalmából rendezett ünnepélyen. (Megjelent a Magyar Tanítóképzőben.) — 5. A T. I. T. O. E-ének taggyűlésén: A tanítói hivatás órája. (Megjelent a Magyar Tanítóképzőben.) — 6. A kiscserkészlet vezetői részére rendezett tanfolyamon: A kisfiú lélektana. — 7. A Ranolder tanítónőképzőintézet »Brisz« gyűlésén: A kisgyermek nevelése. — 8. A római-fürdői r. k. egyházközség A. C. kultúrdélutánján: Családi nevelés. — 9. A budakörnyéki járás tanítóinak pedagógiai szemináriumán: Látszólagos ellentmondások a pedagógiában. — 10. A T. I. T. O. E. XXVI. rendes közgyűlésén megnyitó beszéd: Mit kíván a gyakorlati élet a tanítóképzéstől? (Megjelent a Magyar Tanítóképzőben.) — A Kalocsavidéki R. K. Tanítóegyesület közgyűlésén: Elgazodás a nevelés alapvető kérdéseiben. —

A következő cikkeket írta ebben az évben: 1. Valaki felelős! (Keresztény nő.) — 2. Ismerd meg magadat! (Ifjúság.) — 3. Köveskúti Jenő. (Magyar Tanítóképző.) — 4. Ki vagyok én? (Ifjúság.) — 5. Az egyetemes tanítószövetség munkaterve. (Tanítók Szövetsége.) — 6. Sulyomi-Schulmann Adolf: Abeszédhibák elhárítása, különös tekintettel a dadogásra. (Néptanítók Lapja.) — 7. A tanítótság és a tanítóképző tanárság együttműködése. (Magyar Tanítóképző.)

Mesterházy Jenő: Előadásokat tartott és tanulmányi kirándulásokat vezetett a Székesfőváros Iskolánkívüli Népművelési Bizottságának a felkérésére a bizottság tanulmányi csoportja, öreg cserkészek és a vidékről a fővárosba gyűlt tanítótság számára. A Magyar Rádió Társaság megbízásából felolvasta a Szent István-napi körmenetek kialakulásáról szóló tanulmányát és tizenkét előadásban ismertette a »Mit nézzünk meg?« rovatban a székesfőváros nevezetesebb templomait és egyéb értékeit. Tanulmányokat írt népművelési folyóiratokba, a Napkelet- és a Magyar Tanítóképzőbe. — A Budapesti Állami Tanítóképző-Intézeti Iskolatársak Egyesülete felkérésére méltatta Budavár 1686-i felmentésének jelentőségét és körülményeit.

Strecke Ernő: Lelki gyakorlatokat, szülői értekezleteket, Actio Catholica kultúr- és sajtóelőadásokat, prédikációkat tartott Az »Apostolok Királynője«-ről nevezett Úrhölgyek Mária-kongregációjának prezese. Az Emericana Hercunia Corporatiójának lelkesze. Tanított a M. Kir. Áll. Felsőipariskolában.

I. OSZTÁLY.

A tanuló neve	Vallása	Magaviselet	Szorgalom	Hitt- és erkölcsi	Magy. ny. és ír.	Német nyelv	Tót nyelv	Történelem	Földrajz	Mennyiségtan	Term.r. és kémia	Gazdasági ism.	Rajz	Széplíras	Ének	Zene	Kézimunka	Testgyakorlás	Írásb. kül. alak	Internétusi kedvezm.P.ben
Anda Géza	ref.	2	2	1	3	3		3	3	4	3	3	3	3	1	1	2	2	3	—
Balla Zoltán	r. k.	1	2	1	2	3		3	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	—
Balogh Gyula	"	1	2	1	2	2		2	1	2	1	2	3	3	3	2	2	2	3	—
Csaplár László	ref.	1	2	1	3	3		3	3	2	2	3	1	1	2	2	1	2	2	—
5 Csákvári Zoltán	"	1	2	1	1	1		2	2	3	2	2	2	2	1	2	2	1	2	—
Daxner Géza	r. k.	1	2	2	4	3		3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	—
Droppa Kálmán	"	1	2	1	2	3	2	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	—
Éliás József	"	1	2	1	3	2		3	3	2	3	2	2	2	1	2	2	1	2	—
Göncz József	"	1	2	1	1	2		2	2	3	3	1	2	2	2	2	2	2	2	—
10 Hermándy György	"	1	3	3	3	2		3	3	2	3	3	4	3	2	3	2	2	1	—
Juhász Pál	"	1	2	2	2	2		2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2	—
Kosaras Tibor	"	1	2	2	2	2		3	3	3	3	3	1	2	1	1	2	2	2	400
Kovács Gyula	ref.	2	3	1	3	2		3	3	4	3	3	4	3	2	2	3	2	3	—
Kovács Károly	r. k.	1	2	1	3	3		3	3	3	2	2	2	2	3	2	1	1	3	—
15 Kovács Zoltán	"	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	2	1	3	—
Lengyel István	"	1	2	1	3	2		3	3	1	3	3	2	2	3	2	1	2	2	500
Lueff Imre	"	1	2	2	2	1		3	3	3	2	3	2	2	1	2	1	1	2	—
Macskássy Ákos	"	2	3	3	4	3		3	3	3	3	2	2	3	3	2	2	3	—	
Majdán János	"	1	2	1	3	2		2	3	3	3	2	2	3	3	2	2	2	—	
20 Mező Ferenc	ref.	1	1	1	1	1		1	2	2	1	1	1	1	3	1	1	2	1	—
Nagy János	"	1	1	1	1	1		1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	—
Nagy László	"	1	2	1	3	2		3	2	1	2	2	2	2	1	2	1	2	2	—
Pálmai Béla	r. k.	1	2	2	2	2		2	2	3	2	1	3	3	2	2	2	2	2	—
Punka György	ref.	1	2	1	2	2		2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	—
25 Reissig Péter	r. k.	2	2	2	3	3		3	2	4	2	3	2	2	2	2	3	1	2	—
Reviczki Béla	"	1	2	2	2	3		4	4	3	3	3	2	1	2	3	1	2	2	—
Sebrek Imre	"	1	2	1	2	2		2	2	3	2	3	2	2	1	2	1	2	2	400
Szablár Ferenc	"	1	2	2	3	3		2	3	3	2	3	3	3	3	3	3	2	3	500
Szabó Sándor	"	1	2	2	4	3		3	3	3	2	3	3	3	2	2	1	2	3	500</

II. OSZTÁLY.

A tanuló neve		Vallása	Magaviselet	Szorgalom	Hit-és erkölcs.	Test-és életlen	Magy. ny. és ir.	Német nyelv	Tót nyelv	Történelem	Földrajz	Mennyiségtan	Term.r. és kémia	Gazdasági ism.	Rajz	Ének	Zene	Kézimunka	Testgyakorlás	Írásb. kül. alak	Internátusi kedvezm.P.-ben
	Andó Dezső	r. k.	1	2	2	1	1	2		2	2	2	1	2	1	2	2	1	2	1	300
	Arany Rezső	ref.	1	3	1	1	3	2		3	3	3	1	3	1	2	3	1	1	3	—
	Bangha Dezső	r. k.	1	2	1	3	3	3		2	3	4	2	2	2	2	2	1	1	3	—
	Breznay Lajos	"	1	2	2	2	3	2		2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	2	400
5	Cserepkai János	"	1	2	1	2	2	2		2	3	3	1	3	2	2	2	1	2	2	—
	Cservenka Gusztáv	"	2	2	1	2	2	2		2	2	2	2	3	2	1	1	2	1	1	—
	Flósz András	"	1	3	2	3	3	3		2	2	4	2	3	2	3	3	1	1	2	—
	Gyalócai Béla	"	1	2	2	2	3	2		2	2	2	1	2	2	2	1	1	1	3	400
	Gyurjács Andor	"	1	3	2	2	2	3		3	3	4	2	3	2	3	3	2	2	2	—
10	Horányi Ferenc	ág. h. ev.	1	2	1	3	3	3	1	2	3	3	2	2	2	3	2	1	1	1	—
	Kamarás Ferenc	r. k.	1	2	2	2	3	2		3	2	2	1	2	1	2	2	1	3	2	—
	Károly Sándor	"	1	1	1	1	1	1		1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	—
	Kövesdi Pál	"	1	1	1	1	1	1		2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	300
	Kövesi Imre	"	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	—
15	Krunity Dömötör	g. kel.	1	3	1	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	—
	Kubár Ferenc	r. k.	1	2	1	1	1	1		2	2	1	1	1	2	1	1	1	1	1	—
	Lakatos Imre	"	1	2	3	3	3	3		3	3	3	2	2	1	1	2	1	1	1	300
	László József	"	1	2	1	1	1	2		1	1	2	1	1	3	2	2	2	1	1	—
	Mitró László	"	1	2	1	1	2	2		3	2	1	1	1	2	2	2	1	2	2	500
20	Mohácsi István	"	1	3	2	3	3	2		3	3	4	2	4	1	3	3	1	2	2	—
	Nagy Lajos	"	1	2	1	1	1	2		2	2	2	2	2	1	1	2	1	1	1	—
	Nagy Tibor	ref.	1	2	1	1	1	2		2	2	3	2	2	2	2	2	1	1	2	—
	Oravecz Sándor	r. k.	1	1	1	1	1	2		2	1	2	1	1	1	1	2	1	1	1	—
	Pál Vince	ág. h. ev.	1	2	1	1	2	1		2	2	1	2	2	1	2	2	1	2	1	—
25	Pálos Mihály	r. k.	1	3	2	1	2	2	2	3	3	3	2	3	2	2	2	1	1	2	—
	Póczik János	ág. h. ev.	1	2	1	1	2	1		1	2	2	2	2	2	1	1	1	2	3	400
	Posch Emil	r. k.	1	2	2	2	2	1		2	2	3	2	2	1	2	2	1	2	1	—
	Repkényi Mihály	"	1	2	1	1	2	2		2	2	2	2	2	2	1	2	1	2	2	400
	Rüble László	"	1	2	2	2	2	1		2	3	2	2	2	3	3	3	2	2	2	500
30	Szombathy Gyula	ág. h. ev.	1	2	1	1	1	2		2	2	2	1	1	3	1	1	2	1	1	400
	Torma István	r. k.	1	2	1	1	2	2		2	2	2	2	2	3	1	1	2	2	2	—
	Tóth Béla	"	1	2	1	1	1	2		2	2	2	1	1	2	2	2	1	2	2	—
	Tóth István	"	1	2	2	1	2	2		2	2	2	1	1	2	1	2	1	1	1	400
	Tóth László	"	1	2	2	1	2	2		2	2	3	1	3	2	2	2	1	1	2	—
35	Vas Brunó	g. kat.	2	3	2	3	3	3		3	3	3	2	3	3	3	3	1	2	2	—
	+Vörös Gyula	r. k.	1	2	1	1	2	2		2	2	3	2	2	3	2	1	1	2	1	—

Kimaradtak :

Csekey István
Szentkúti Pál

III. OSZTÁLY.

A tanuló neve	Vallása	Magaviselet	Szorgalom	Hit-és erkölcst.	Lélekt.és logika	Magy. ny. és ír.	Német nyelv	Tót nyelv	Történelem	Földrajz	Mennyiségtan	Term.r.és kémia	Fizika	Gazdasági ism.	Rajz	Ének	Zene	Egyházi ének és zene	Kézimunka	Testgyakorlás	Írásb. küll. alak	Internátusi kedvezm.P.-ben
Bártfai Emil	r. k.	1	2	2	1	2	2		3	3	3	2	3	1	3	3	3	2,2	1	2	2	—
Bornemissza Lajos	"	1	2	2	1	1	2		2	3	3	1	2	2	1	1	1	—	1	1	2	—
Böhm Sebestyén	"	1	2	2	2	1	1	2	3	2	2	1	2	2	1	2	2	2,2	1	1	2	300
Csapó Károly	"	1	2	1	2	2	2		3	2	2	2	2	2	2	3	2	—	1	1	3	—
5 Csernus Sándor	"	1	2	1	2	2	2		3	1	1	1	2	3	2	3	2	2,2	1	1	2	500
Csernyánszky Imre	"	1	2	2	1	2	2		3	2	2	1	2	2	2	3	2	2,2	1	1	2	500
Deák Tibor	ref.	1	1	1	1	1	2		2	2	2	2	1	2	2	2	1	1,1	1	2	2	—
Dévai Vendel	r. k.	1	2	1	1	1	1		1	1	2	1	2	3	2	2	2	2,2	1	1	3	—
Dombay Sándor	"	1	1	1	2	2	2		2	2	2	2	2	2	2	1	2	1,1	1	2	2	—
10 Géryi Ferenc	"	1	2	2	1	2	2		2	2	3	2	3	2	3	2	3	—	1	2	3	—
Halász Ferenc	"	1	2	1	2	1	2	1	2	2	2	1	2	3	2	2	2	2,3	1	1	2	—
Hegyes Zoltán	ref.	1	2	1	2	1	1	1	2	1	2	1	2	2	2	3	3	—	1	1	1	—
Horváth István	"	1	2	1	2	2	1		3	2	2	1	2	2	1	2	1	1,1	1	1	2	300
Magyar István	r. k.	1	2	2	2	1	1	1	3	3	1	1	2	2	2	1	2	2,2	2	1	2	300
15 Mester Gyula	ref.	1	2	1	1	2	2		2	2	2	2	2	2	2	3	1	—	1	1	2	—
Nagy László*	"	1	2	1	1	2	2		3	2	2	2	2	2	1	3	3	—	1	2	3	—
Potsubai Béla	ág. h. ev.	1	2	1	2	2	2		2	2	2	2	3	2	2	2	1	1,1	1	1	2	—
Reinhardt Rezső	r. k.	1	2	2	3	3	2		3	3	2	1	2	2	3	3	3	—	1	2	3	—
Szabó Gyula*	ref.	2	3	1	2	2	2		3	3	2	2	2	3	2	3	3	—	2	2	3	—
20 Szabolcsi Gusztáv	r. k.	1	2	1	1	1	1		2	2	1	1	2	1	1	1	2	2,2	1	1	1	—
Takács László	"	1	2	2	2	2	2		3	2	2	1	2	2	2	2	2	2,2	1	2	2	—
Várhegyi László	"	2	2	2	4	3	2	1	2	2	3	2	3	3	3	1	2	1,1	2	1	3	—
v. Vécsy György	"	1	2	1	1	2	1		2	2	2	1	2	2	2	2	2	2,2	1	1	2	500
Kimaradtak:																						
Marosi Sándor																						
Moór Gyula*																						

*Ismétlő

IV. OSZTÁLY.

A tanuló neve			Vall. sa	Magaviselet	Szorgalom	Hit- és erkölcsi	Nevés tanítást	Nev. és tan. gy.	Magy. ny. és ír.	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Mennyiségtan	Kémia	Fizika	Gazdasági ism.	Rajz	Ének	Zene	Egyházi ének és zene	Testgyakorlás	Írásb. küll. alak	Internetesi kedvezm. P-ben
	Albucz Gábor	r. k.	1	2	2	1	1	2	1	3	1	3	2	3	3	2	2	2	—	1	2	—	
	Bartai Árpád	"	1	2	2	1	2	2	3	2	3	2	3	2	3	3	1	2	—	1	2	—	
	Bán Miklós	"	2	2	3	3	3	3	3	3	2	3	2	3	3	3	2	3	2,2	2	2	—	
	Bodor Sándor	"	1	2	3	2	2	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2	—	2	1	—	
5	Czettel János	"	1	1	2	1	1	1	1	2	1	3	1	2	2	3	1	1	1,1	1	1	200	
	Czettl Márton	"	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	—	1	3	—	
	Gaál László	"	1	1	1	1	2	1	2	3	2	2	1	2	2	2	1	2	1,2	1	1	400	
	Gerzon Ferenc	ref.	2	2	1	3	2	3	3	3	3	2	3	3	2	3	3	2	2,1	2	2	—	
	Hanisch Béla	r. k.	1	1	1	2	1	2	2	3	2	2	2	2	2	2	1	2	1	2,1	2	1	300
10	Jászberényi Károly	"	1	2	2	2	2	2	3	3	3	2	3	2	2	3	3	1	—	2	2	—	
	Katona Ferenc	"	1	2	2	2	1	1	2	1	2	1	2	1	2	2	1	2	—	1	1	—	
	Kovács István *	"	1	2	3	2	2	3	3	4	3	3	3	2	3	3	2	1	2,1	2	2	—	
	Lendvai Lajos	"	1	2	2	2	1	1	2	1	2	1	2	2	2	2	1	2	—	1	1	—	
	Nagy József	ref.	1	2	1	2	1	2	2	3	2	2	2	2	3	2	3	2	2,1	1	1	—	
15	Párkányi Gábor	r. k.	1	3	2	3	2	3	3	4	2	3	2	3	2	2	3	2	—	2	1	—	
	Sárhidai Antal	"	1	1	2	1	2	2	2	3	1	1	1	1	2	2	1	2	1,2	2	2	—	
	Sebestyén Endre	izr.	2	3	1	2	2	3	3	3	2	4	2	2	3	3	3	3	—	1	2	400	
	Siroki Béla	r. k.	1	3	2	2	2	2	3	3	2	2	2	2	2	3	3	2	—	2	1	—	
	Soós Győző	"	3	3	3	2	2	3	3	3	3	4	3	4	3	3	2	1	—	1	2	—	
20	Szalontai Sándor*	"	2	2	1	1	3	2	3	3	3	3	2	3	2	3	2	3	—	2	2	—	
	Szilágyi Béla	"	1	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	—	2	2	—	
	Szőcs Lajos	"	1	3	2	4	2	3	3	4	3	3	3	3	3	2	2	—	1	2	—		
	Takács Jenő	"	1	2	2	1	2	1	2	3	2	3	1	2	2	2	1	2	1,2	1	1	300	
	Vágvölgyi Jenő	"	1	2	1	1	1	1	2	3	2	3	1	2	2	2	1	1	1,2	1	2	—	
25	Végh Lajos	"	1	2	2	1	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2,2	1	2	—	
Kimaradtak :																							
Albert Antal																							
Balog Béla																							
Csiszár Ferenc																							
Jakab Imre																							
Kerekes Sándor																							
Pompor Ferenc																							
Tulok János																							
Urbán Gyula																							
*Ismétlő																							

V. OSZTÁLY.

A tanuló neve		Vallása	Magaviselet	Szorgalom	Hit-és erkölcsi.	Neveléstört.	Isk.-szervezett.	Nav és tanítgy.	Magy. ny. és ir.	Német nyelv	Alkotmánytan	Mennyiségtan	Egészségtan	Kö.gazdaságt.	Rajz	Ének	Zene	Egyházi ének és zene	Testgyakorlás	Írásb. kül. alak	Internátusi kedvezm. P.-ben
	Barotányi Ferenc	r. k.	2	2	2	1	1	1	1	3	2	3	1	3	3	2	2	—	1	3	500
	Benyó József	"	1	1	2	2	2	2	2	1	2	2	1	1	2	1	2	2,2	1	2	—
	Bodméri Géza	"	1	1	2	1	1	1	1	2	3	2	1	2	2	1	1	—	1	2	200
	Burghárd Ferenc	"	1	1	2	1	1	2	1	1	2	1	1	1	2	2	1	—	1	1	—
5	Cseh Ferenc	"	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	—	1	2	—
	Csertán János	"	1	2	2	2	3	3	3	3	3	3	2	3	2	2	2	2,2	2	2	—
	Czizmadia Mihály	ág.h.ev.	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	1	1	2	1	1	—	1	2	—
	Hajnal Ferenc	r. k.	1	1	1	2	2	1	2	1	2	2	2	2	1	1	1	1,1	1	1	200
	Halmágyi Sándor	"	1	2	2	2	1	3	2	1	3	2	2	2	3	2	2	—	1	2	400
10	Huszár József	"	1	1	2	1	1	2	1	1	1	1	2	1	1	1	1	—	2	1	—
	Kálmán Mihály	ref.	1	1	1	2	1	2	2	2	3	2	2	1	2	2	3	—	1	1	—
	Kerényi Ferenc	r. k.	1	1	1	1	1	1	2	2	1	2	2	1	2	2	2	—	1	1	—
	Likszai József	ref.	1	2	1	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2,2	2	3	500
	Lója György	r. k.	1	1	2	2	2	2	2	2	3	2	1	2	1	2	2	—	2	2	400
15	Márton Ferenc	"	1	1	2	1	1	2	1	2	2	1	1	1	1	2	1	2,2	1	1	—
	Mátai Tibor	"	1	1	2	2	2	2	2	2	3	1	2	2	1	1	1,2	1	2	400	
	Meggyes László	"	1	2	2	2	1	2	2	3	2	2	2	3	2	2	2	—	1	2	—
	Mihályffy László	"	1	2	2	2	1	2	3	3	3	2	3	2	2	2	2	—	1	2	500
	Nagy Lajos	"	2	2	2	1	1	2	2	2	2	1	3	2	1	1	1,2	1	2	200	
20	Romhányi Antal	"	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1	1	2	1	2	—	1	1	—
	Siklósi János	"	1	2	2	2	2	3	2	3	3	3	2	3	2	2	2	2,2	2	2	—
	Szalóki Lambert	"	1	1	2	1	1	1	2	2	2	2	1	2	2	1	2	—	1	2	—
	Szebeni Ödön	ág.h.ev.	1	1	1	1	1	2	1	2	2	2	1	2	2	2	1	2,1	1	2	—
	Szilágyi Demeter	r. k.	1	2	2	2	2	2	2	1	3	2	2	2	1	2	2	—	2	1	200
25	Szöllősi-Nagy András	"	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	2	3	2	2	2	—	2	3	500
	Tornyos Miklós	"	1	2	2	2	2	1	2	2	3	2	2	2	3	2	2	2,2	1	1	—
	Vajk Oszkár	"	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1	2	1	1	—	1	2	—
	Vass József	"	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	—	1	2	500
	Véghelyi Imre	"	1	1	1	1	1	1	2	1	2	2	1	1	2	1	2	2,2	2	2	300
30	Virág János	"	1	2	2	2	2	2	3	3	3	3	2	2	2	1	2	—	1	2	—
	Vorák József	"	1	2	2	2	3	2	2	3	2	2	2	3	3	2	3	—	2	3	—
Kimaradtak :																					
Budai Endre																					
Kovács Pál																					
Sárpataky Jenő																					
Tóth Sándor																					

V.

Épület. Berendezés. Udvar. Kert.

Épületünkön az elmúlt évben is végeztettünk tatarozást. Kifestettük az intézet és az internátus több helyiségét.

Udvarunk kizárólag a játék és a sport céljait szolgálja. A testnevelés szempontjából kívánatos volna, hogy a szomszédos telek (ezelőtt állami fatelep) az intézetünkhöz csatoltassék.

Az intézet kertje 700 négyzetöl. Beosztása és üzemterve olyan, hogy a tanítás céljait szolgálja. Azért a kertben a termelés minden ágának jut egy kis terület. Van a kertben: faiskola, konyhakert, termő szőlő, virágos kert, mezőgazdasági növények telepe, magtermelő telep és termő gyümölcsfák.

Felszerelése egy kisebb és nagyobb virágház, méhes és két melegágy. A talajművelési, szaporítási és növényápolási munkákat az iskolai év folyamán a növendékek végzik, főleg a gyakorlati órákon, ha azonban a szükség úgy kívánja, egyesek órán kívül is.

VI.

Internátus.

Intézetünk a nevelés céljait és eljárásait fokozottabb mértékben érvényesítheti azoknak a növendékeknek a nevelésében, akiket szülőik teljesen az internátusra bízhatnak. A közös életrend, a bőséges tanulási alkalom, a tanulmányi, erkölcsi és egészségügyi felügyelet a növendékek testi és lelki fejlődését biztosítják. Az internátusi ifjúság jó szellemére vall, hogy a nevelés munkájából maga is kiveszi részét: felügyelnek egymásra, támogatják egymást munkájukban. Egyaránt érdeke szülőnek, növendéknek, hogy az internátus szigorú fegyelmet követel. Ez azonban nem rideg, hanem melegséggel párosult szigorúság.

Köztartás.

Az intézet köztartása az elmúlt esztendőben is zavartalanul működött. Az étkezés rendje olyan volt, mint az előző iskolaévben. Ez évben is, a 8 órától délután 2 óráig folyó tanítások miatt, az ebéd délután 2 órakor volt, s ezért a növendékek délelőtt 11 órakor uzsonnakenyeret kaptak.

Segélyezés, ösztöndíjak, alapítványok.

Az elmúlt iskolai évben az évvégi állapot szerint intézetünk 147 tanulója közül 41 kapott az internátusban ellátást és lakást. A kintlakók mind szülőknél, közeli rokonoknál laktak. A bentlakók közül 5 növendék 20 P-t, 9 növendék 30 P-t, 14 növendék 40 P-t és 13 növendék 50 P-t fizetett havonként.

A székesfővárosi Gyermekfelruházási Akcióból az iskola-nővérek útján több növendék részesült segélyben. Így cipőtalpat 18, cipőfejelést 10 növendék kapott.

Egy növendékünk kapott 65 P tanulmányi ösztöndíjat.

Alapítványaink kamatai részben anyagi segítségnek, részben erkölcsi jutalomnak tekinthetők. Alapítványaink kamatait a következő növendékek kapták:

1. A Keller-alapítvány 1.24 P kamatait a versenyben legjobbnak bizonyult gyakorlati tanítók: Cseh Ferenc és Bodméri Géza kapták.

2. A Sztankó-alapítvány 1.24 P kamatát Romhányi Antal kapta, aki a testgyakorlásban tűnt ki.

3. A 40-éves találkozó-alapítvány 1.24 P kamatát a legharmonikusabban képzett tanuló: Véghelyi Imre kapta.

4. A Roxer-alapítvány kamatát, 0.50 P-t, Bodméri Géza kapta, aki az önképzőkörben és ünnepélyeinkkel kapcsolatban sokat dolgozott.

5. A Horvay-alapítvány 3.11 P kamatát — szorgalma és előmenetele elismeréséül — Huszár József kapta.

6. A Quint József-alapítvány 46.56 P kamatát arányosan elosztva, ősszel tankönyvsegély címén a következők kapják: Hanisch Béla IV., Halász Ferenc III., Kövesdi Pál II. és Nagy János I.-éves növendékek.

7. Az 1890-ben végzett tanítók (képviselőjük: Szöcs József igazgató) 100 P ajándékát 50—50 P-vel Hajnal Ferenc és Kerényi Ferenc kapták.

8. Vajda János hittanár 100.— P-s adományát intézetünk két, mintaszerűen vallásos növendéke: Vajk Oszkár és Mátai Tibor, továbbá a gyermekek között legszívesebben tartózkodó és azokat legjobban szerető Hajnal Ferenc és Véghelyi Imre kapták.

9. A Gyertyánffy-alapítvány kamataiból 10—10 P-t Burghárd Ferenc, Benyó József, Mihályffy László és Szilágyi Demeter kapták.

10. Molnár Mihály ny. tanító (Kistelek) 10.— P-s ajándékát Szebeni Ödön kapta.

11. Szőnyi Károly, dömsödi tanító, intézetünk volt növendéke egyik munkájával pályadíjat (15.— P) nyert. Ezt megküldte intézetünk egyik szorgalmas növendékének megjutalmazására. A tanártestület ezt Kálmán Mihálynak adta.

12. Horvay Edéné kirándulási alapból 32.10 P összeget kirándulási segélyként a következők kapták: Csapó Károly, Csernus Sándor, Hegyes Zoltán, Magyar István, Reinhard Rezső, vitéz Vécsy György és Takács László III.-éves növendékek.

13. Benkő Irén tanítónő 10.— P-s jutalmát Kovács Gyula és Csákvári Zoltán I.-éves növendékek kapták.

14. Lázár könyvkereskedő könyvajándékát 17 növendék kapta. Az intézet nevében köszönetet mondunk minden adományért.

Nevelés. Fegyelem.

Minden tevékenységünk arra irányult, hogy tanítványainkból vallásos, erkölcsös, művelt, jómodorú úriembereket és lelkiismeretes tanítókat neveljünk. Reméljük, hogy majd az élet nehéz küzdelmeiben is keményen, becsületesen s lelkiismeretesen fogják betölteni azt a helyet, ahová őket a Gondviselés állítja. Ezt a célt szolgálja az a határozatunk is, amely szerint a helyettesítések alkalmával a társadalmi érintkezés formáiról beszélgetünk.

Arra törekedtünk, hogy növendékeink ne csak külső kényszer, hanem belső szükséglet alapján kövessék a jót. Arra törekedtünk, hogy a cél felé való törekvéseinkben növendékeink velünk együtt érezzenek.

Az erkölcsi tökéletesedést, a mélyebb lelkiiséget, az egységes világnézet ügyét szolgálta a tanártestület azzal, hogy egyes ifjakat segített abban, hogy sajátos problémáikat megoldhassák. Ennek igen nagy jelentőségét láttuk. Az osztályok jó közszelleme szempontjából nagy gondot fordítottunk arra, hogy ártalmatlanná tegyük azokat, akiknek élénk érzékük van a lázadás, az ellenzékiesség, a gúnyolódás stb. iránt. Ezen az úton a rombolás vezéreiből általában az építés híveit formáltuk.

Nevelő törekvéseink egyes részleteiről az alábbiakban számolunk be:

1. Vallás-erkölcsös nevelés.

Intézetünk nagy gondot fordít arra, hogy növendékei valóban vallásosak legyenek. Életünkkel és az összes tantárgyak tanításával törekedtünk ezt a célt szolgálni.

A hittanárok a vallásos nevelésről a következőket jelentik:

a) *A róm. kat. hittanár:*

Az Actio Catholica ezévi programja: »*Krisztus és a gyermek*«, volt iskolai vallás-erkölcsi nevelésünk vezető motívuma. A magyar katolikusok évi programja már magában véve is indokoltá tette, hogy minden iskola erre figyeljen. Mennyivel inkább a tanítóképzőben, ahol egyrészt az ifjúságot önmagáért is vallás-erkölcsös szellemben neveljük, másrészt azonban tanítókat, tehát a gyermekek nevelőit neveljük. Sokat beszélnek napjainkban a tantárgyak koncentrációjáról. Mi az élet koncentrációjára törekszünk, azaz a vallásos élet öntudatosítására, erősítésére, a kegyelmi élet ápolására és ugyanakkor az apostolkodva cselekvő aktivitásra. Elméleti hittantudás, készség és gyakorlati vallásosság a három összetevő, amelyből a harmónikusan vallásos tanítójelölt egyénisége adódik. Ebben az eszményképben a legtökéletesebb lény az Istenember, Krisztus. Csakis ilyen lelkiületű tanítókra bízhatjuk nyugodtan az Egyház és haza féltett kincsét, a gyermekvilágot. Vasár- és ünnepnap i exhortációink

és szentmiséink ez évben is a díszteremben felállított oltárnál voltak. A szentmisén a liturgikus imádságokat közösen végeztük, legtöbbször kezében a filléres misefüzettel. Az egész r. k. ifjúság résztvett a Katolikus Nagygyűlés Eucharisztikus Körmenetén. Szent Imre ünnepét követő vasárnapon zászlóval kivonultunk a Szent Imre szoborhoz, ahol rövid ünnepséget tartottunk, majd pedig tisztelegve elvonultunk a magyar ifjúság védőszentjének szobra előtt. — A lelkigyakorlatokat 1936. február 26-tól 29-ig *P. Tornyo Gyula S. J.* vezetésével az intézetben tartottunk. A missziók ügyét a Hitterjesztés Egyesületének, illetőleg a gyakorlóiskolában a Jézus Szent Gyermeke Művének keretében imádsággal, adománnyal és missziós folyóiratokkal szolgáltuk. Az év folyamán összegyűlt adomány 106.84 pengő volt. Növendékeink a gyakorlóiskola mindkét csoportjában a hittan órákon hospitáltak, az V.-évesek próbatanítást tartottak, amelyeket szakszerű bírálatokban részesítettünk. — A Zászlónkat 34 példányban rendelték meg a növendékek, de egy-egy példányt többen is olvastak rendszeresen. Szerény kis könyvtárunkat ez évben szorgalmasan vették igénybe. Több ajándékkötettel gyarapodott. A *gyakorlóiskola* tanulói, szüleikkel együtt ugyancsak a díszteremben hallgattak szentmisét és exhortációt. Április 30-tól május 3-ig volt az évi »hadgyakorlatuk« (lelkigyakorlat) a krisztinavárosi egyházközség kultúrtermében *P. Németh Károly S. J.* vezetésével. Két szülői értekezletet tartottunk az év folyamán, amelyen a tanítójelöltek is, főként az V.-évesek résztvettek. — Örömmel jelentjük, hogy az összes gyakorlósok, kivétel nélkül, szentáldozáshoz járultak már. A gyakorlóiskola szülei erre az alkalomra szép, aranyozott ezüst ciboriummal (75.— pengő értékben) és új kánontáblákkal ajándékozták meg az intézet egyházi felszerelését.

Legyen köszönet és elismerés mindenkinek, aki a vallás-erkölcsi nevelés szent ügyének szolgálatában az intézetben belül és azon kívül is segítséget nyújtott!

b) *A ref. vallástanár:*

Október 7-én vettem át a vallástanítást Széles Sándor vallástanártól, ki nagy buzgóságával szilárd alapot vetett munkám alá. Azóta a tanítás zökkenés nélkül folyt tovább. Az 1933-ban alakult ifjúsági egyesület havonként tartott gyűléseket, melyeken a növendékek bibliamagyarázatokkal, vallásmélyítő előadásokkal, szavalatokkal és zeneszámokkal vettek részt. A szokásos csendes napok mély nyomokat hagytak lelkünkben; a budahegyvidéki egyház lelkipásztora nemcsak a rendezést vállalta magára és segítséget nyújtott közreműködésével, sőt még meg is vendégelte kicsiny seregünket.

Vallástani óráinkat mindig bibliamagyarázattal kezdtük.

Hálás köszönettel könyvelem el mind az Igazgató úr, mind a tanári kar minden alkalommal kiütköző jóindulatát.

A tanulók szorgalma és viselkedése kifogástalan volt.

c) Az ág. h. ev. hittanár:

Az ág. h. ev. vallásitanítás az egész esztendő folyamán zavartalanul folyt le, egy növendék kimaradt betegsége miatt. A tanév kiemelkedő eseményei az idén is a hiterősítő előadások voltak, amelyeket a várbeli és a Deák-téri templomban tartottunk. Istentiszteleteket a bécsi kapu-téri templomban látogattak a növendékek. Ugyanott ünnepeltük meg október 31-ét is.

Hálás köszönettel kell megemlékezni az Igazgató úr és az intézet tanári karának mindenkor segítségére kész magatartásáról is.

A növendékek szorgalma és viselkedése kifogástalan volt.

2. Hazafias nevelés.

A magyarság jövőjét csak a nemzeti egység biztosíthatja. Ennek tudatában tanításunk és nevelésünk minden kínálkozó alkalmát igyekeztünk a nemzeti nevelés javára felhasználni. A hazafias nevelés céljait szolgálták elsősorban nemzeti ünnepeink: október 6., március 15., továbbá az intézet hősi halottainak május utolsó vasárnapján tartott ünnepe. Más intézeti ünnepeinket is erős hazafias szellem hatotta át; a cserkészek műsoros estjét, a tanárok házalapja javára rendezett hangversenyét, valamint az évnyitó és évzáró ünnepélyt. Iskolai ünnepélyeink hazafias tartalma nemcsak az ifjúságunkat lelkesítette, de minden alkalommal mély hatást gyakorolt a megjelent szépszámu, előkelő közönségre is. Törekedtünk az idén is — az előző évekhez hasonlóan — arra, hogy idegen hangzású nevet viselő tanítványaink névben is magyarok legyenek. Ez évben is több tanuló cserélte fel idegen hangzású nevét magyar névvel.

Nemzeti célok lebegtek szemünk előtt akkor is, amikor ifjúságunkat fegyelmezettségre és hivatásszeretetre törekedtünk nevelni, mert e kettő: fegyelem és becsületes munka alapfeltétele nemzeti megerősödésünknek.

Nevelő és tanító ténykedésünket mindenkor az ifjúság s rajta keresztül a nemzet szeretete hatotta át.

3. Testnevelés.

A modern testnevelés követelményeinek megfelelőleg és ifjúságunk jövőendő hivatásának szempontjából a fősúlyt ebben az évben is az egységes, harmónikus képzésre, az úgynevezett tömegnevelésre fordítottuk. Ezt a célt szolgálták a rendes tornaórák, a sportkör, cserkészlet, leventeórák, játékdélutánok és az internátusi mindennapi reggeli szabadgyakorlatok.

Örömmel említjük meg, hogy növendékeink ezeket a torna gyakorlatokat s ezekkel kapcsolatban a szertorna és atlétika különböző ágait nagy kedvvel és szeretettel végezték. Mindezeknek igen szép tanújelét adták az évvégi tornaünnepélyen, mikor a tanári testület és a megjelent díszes közönség előtt

igen változatos gyakorlatokat és mulatságos labdaversenyeket mutattak be. Különösen a közös szabadgyakorlatok szépsége és tökéletes végrehajtása ragadta meg a nézőközönség és a szakértők figyelmét. Három részben kb. 8—10 percig tartó összekapcsolt ritmikus gyakorlatok voltak ezek, s úgy érezzük, hogy bemutatásuk nemcsak a közönség számára volt élvezetes látványosság, de tanítványaink részére is olyan kincs, amelyet az életben tornaünnepélyek rendezése alkalmával biztos sikerrel értékesíthetnek.

4. Művészi nevelés.

A múzeumok és időszakos kiállítások látogatása kétségtelenül leghatásosabb eszköze a művészi nevelésnek. A budapesti iskoláknak nagy előnyük van a vidékiekkel szemben, hogy tanulóiknak mind a képzőművészet, mind a zeneművészet alkotásait szemléltethetik. Intézetünk sokkal távolabb van a Szépművészeti-Múzeumtól és a Műcsarnoktól, semhogy a rajzóra keretén belül ellátogathatnánk oda. A félnapos kirándulások alkalmával azonban mindig elvezetünk egy-egy osztályt, hogy műtörténeti tudásukat, művészi nevelésüket múzeumok és kiállítások látogatásával fejlesszük.

5. Állatvédelem.

Télen az intézet kertjében madáretetőket helyezünk el s a kertben termesztett napraforgómagvakkal etetjük a cinkéket. Ennek eredménye az, hogy nyáron egy-két cinkecsalád itt is költ. Miután kertünk kis területre szorul, csak két mesterséges madárodú van felállítva. Természetes dolog, hogy a felállított odúk a verebek betolakodása miatt állandó ellenőrzés alatt vannak.

6. Ifjúsági egyesületek.

A) Önképzőkör.

Br. Eötvös József nevét viselő önképzőkörünk ez évben is Németh Sándor tanárelnök vezetésével működött. A szeptember havában megtartott alakuló gyűlésen választotta meg tisztikarát; ifj. elnök: Bodméri Géza, titkár: Vajk Oszkár, jegyző: Takács Jenő, pénztáros: Czemmel János. A kör 13 rendes gyűlést tartott, ezenkívül munkakörébe tartozott a nyilvános ünnepélyek előkészítése és rendezése. E nyilvános ünnepélyek alkalmul szolgáltak arra, hogy az ifjúság az iskolai ünnepélyek rendezésében gyakorolja magát. A kör vagyona: 212.72 P. Ezt az összeget az intézeti pénztár őrzi.

B) Segítő Egyesület.

Segítő Egyesületünk a folyó tanévben 19 esetben adott — összesen 298.90 P összegben — rászorult tagjainak segélyt.

C) 31. sz. Szent József Szívtestőrség.

A Szívtestőrség célja, hogy az elemi iskolából a középiskolába került szívgárdistákat a Szívgárda szellemében továbbképezze és más, középfokú iskolák tanulóit is magába szervezve, valamennyit öntudatos katolikussá nevelje, akik nyíltan merik gyakorolni vallásukat és az Egyház hűséges katonái, védelmezői lesznek. Ezt a vallásos nevelést a legszorosabban összekapcsolja a hazafias neveléssel; tagjait gerinces magyar fiúkká, jó hazafiakká akarja nevelni. A Szívtestőrség nevelési középpontjában a Jézus Szíve tisztelet áll. A Szívtestőrség előnye, hogy — aránylag kevés kötelezettséget állítva fel — a legtöbben tagjai lehetnek. A Szívtestőrség törvényei: I. A testőr öntudatos katolikus és jó hazafi. II. A testőr hű és bátor. III. A testőr az Úr Jézus kemény és fegyelmezett katonája. Egész programja bennfoglaltatik jelmondatában: »Jézus Szentséges Szíve, jöjjön el a Te országod!«

A r. k. tanítójelöltek közül 120-an iratkoztak be a Testőrségbe év elején. A Szívtestőrség elnöke *Vajk Oszkár* V. é. n., titkára *Czemmel János* IV. é. n., jegyzője *Bártfai Emil* III. é. n. voltak.

Rendes szívtestőrségi gyűlést ez évben ötöt tartottunk, mindannyiszor vasárnap délelőtt. A Szívtestőrség legkiemelkedőbb eseménye a május 10-én, a felsőkrisztinavárosi templomban tartott szívtestőr-avatási ünnepség volt, amelyen *dr. Knébel Miklós* pápai kamarás, plébános 112 ifjút avatott testőrré. A Szívtestőrséget — a tanítóképzőnek megfelelően — a gyakorlóiskola Szívgárdájával törekszünk kapcsolni, hogy ily módon szívgárda-vezetők nevelődjenek a tanítójelöltekből. Minden V.-éves legalább egy-két gárdaösszejövetelen hospitált.

D) A gyakorlóiskola Szívgárdája.

Kiemelkedőbb események voltak az év folyamán a Gárda életében a következők: December 6-án hangulatos Mikulás-délután. Karácsony előtt a pajtik szeretettel gyűjtöttek ruhaneműt és játékot a kiserdei nyomortanya részére. Január 16-án családi ünnepély volt szülők jelenlétében. E napon jelentek meg a pajtik első ízben gárdista egyenruhában. Február 22-én vidám farsangi délutánt rendezett a Gárda, műsorral és uzsonnával, ugyancsak a szülők részvételével. — Május 10-e volt a Gárda életében a legkiemelkedőbb nap, d. u. a felsőkrisztinavárosi templomban volt az első gárdaavatás, amikor is *ft. Szelényi István* lelkész 31 gyermeket avatott a Szent Szív katonájává. A templomi avatás után szépen sikerült ünnepélyt rendezett a Gárda az intézet dísztermében. Június 16-án külön villamossal Mária-remetére zárandokolt a Szívgárda és szüleik. — E helyen is különös hálával emlékezünk meg *Eiben Erzsébet* tanítónő úrleányról, aki önzetlen odaadással szolgált a Jézus Szíve országának ügyét a Szívgárdán belül.

E) A 334. sz. »Apácai« cserkészcsapat 1935/36. évi beszámolója.

A csapat első összejövetelét, a nyári szünet elmúltával, szeptember hó 14-én tartja. Létszáma ez évben 65 cserkész és 15 kiscserkész, kik két 4—4 órsből álló cserkész- és egy kiscserkészrajba osztva végeztek cserkészmunkát. Utóbbi raj vezetését Frigyes Béla tanár, parancsnok irányítása mellett Kerényi Ferenc V.- és Hanisch Béla IV.-éves tanítónövendékek látták el.

A csapat összejöveteleit ez évben is, közvetlenül a délelőtti tanítási órák után, hetenként hétfőn és szombaton d. u. 1—2 óráig tartotta, míg a csapat kiscserkészeti hetenként egyszer, hétfőn d. u. 3—5 óráig jöttek össze. A csapatgyűléseken az egész csapatot érdeklő közös ügyek megbeszélése, a cserkésztvörvények magyarázata, nyilvános szereplésekre való előkészület, énekek megtanulása, közös játékok szerepeltek, míg az őrsi összejöveteleken a cserkészpróbákra készültek a csapat tagjai. Az őszi és tavaszi hónapokban kedvező idő esetén a csapat őrsei vasárnaponként kirándulásokat rendeztek.

Ez évben is felhasználtunk minden oly alkalmat, mely lehetőséget nyújtott, hogy a csapat tagjai testileg és lelkileg minél ügyesebb, képzetebb és a későbbi vezetői munkára is alkalmas cserkésztanítókká váljanak. Így a cserkészkörzet téli őrsvetetői tanfolyamán csapatunk 8, az országos őrsvetetői táboron 2 tagja vesz részt. A csapat számos tagja hallgatja a cserkészkerület rendezésében megtartott kiscserkészvezetői szeminárium előadásait.

A csapat ez évben is több ízben szerepelt a nyilvánosság előtt. Említésre méltó nyilvános szereplései: szeptember hó 21—22-én résztvesz a Dorogon rendezett kerületi cserkészjátékon; október hó 20-án díszőrségi szolgálatot teljesít az ereklyés országgázslónál; sikerrel szerepel a november hó 24-én megtartott körzeti fényképkiallításon és azzal kapcsolatos fotópályázaton; február hó 1-én intézetünk műsoros estje keretében a csapat bemutatja a legsikerültebb és leghatásosabb tábortüzi számaint; március hó végén a csapat résztvesz a Magyar Cserkészszövetség rendezésében lefolyt országos riadón és kémkereső játékon; április hó 26-án avatja fel a csapat ünnepélyes külsőségek között jelöltjeit; végül május hó 3-án a csapat résztvesz a Cserkészparkban rendezett cserkészszemlén és sikerrel szerepel a szemlével kapcsolatos raj- és őrsi versenyeken.

A tanév utolsó heteiben a csapat a Vértes-hegységben rendezendő mozgótáborozásra készül.

F) Wesselényi Sportkör.

Sportkörünknek kevés tagja volt, de ez a kevés létszámú csapat is dicséretre méltó érdeklődéssel használta fel a sportkör óráit, lelkesedéssel kereste fel igen gyakran a B. B. T. E. pályáját, hogy az atlétika minden ágában gyakorolhassa és tökéletesíthesse magát. Sajnos, nagyobb versenyeken nem vehettünk részt, de a budai középiskolák között a B. B. T. E. pályán, 1936. jún. 11-én

rendezett versenyen sportkörünk tagjai így is bebizonyították tudásukat, 3 első és 2 harmadik helyezést érve el.

Eredményeink körül különösen kiemelkedő *Albucz Gábor* IV.-éves növendéknek 6 m 76 cm-es távolugrása, amely Koltai Henrik diákkori sikereire emlékeztető szép eredmény és országos viszonylatban is feltűnő. Hasonlóképen szép és dícséretes sikert aratott *Nagy Lajos*, sportkörünk ifjúsági elnöke, aki első lett diszkoszdobásban, 33.07 m és magasugrásban 161 cm eredménnyel. Ugyancsak *Nagy Lajos* súlydobásban 3-ik (9.90 m) lett, míg *Katona Ferenc* IV. é. n. a magasugrásban ért el 3-ik (158 cm) helyezést.

Erős a meggyőződésünk, hogy sportkörünk tagjai továbbra is Wesselényi szellemében dolgoznak, szem előtt tartják állandóan a sokatmondó jeligét: *»Legyünk testben és lélekben erős magyarok!«*

G) Ifjúsági Vöröskereszt-csoport.

A csoport tanárelnöke Prochaska Ferenc dr. tanár, ifjúsági vezetője Bodméri Géza V.-éves növ., segédvezetője egy IV.-éves. A csoport 1935. évi szeptember közepén alakult meg újra, 9 taggal. A csekély taglétszámmra való tekintettel nem vehettünk részt szociális munkában. Különben is a csoport tagjai az intézet ünnepélyein mindig szerepeltek és így idejüket az ünnepélyekre való készülés foglalja el.

Összejöveteleinket hetenkint minden szerdán tartottuk. Kedvező időjárás esetén kirándulásokat tettünk, esetleg az iskola udvarán foglalkoztunk, máskor a tanteremben tartottuk meg a foglalkoztatást. Játékkal, énekkel, kézimunkával és meséléssel töltöttük az időt. Zárógyűlésünket 1936. június 5-én tartottuk meg.

IX.

Tanítás.

A tanítás a tanítóképző-intézeti tanterv és utasítás valamint a népiskolai utasítás szerint folyt. A tanítóképző-intézeti utasítás esetleges hiányait a magunk lelkével iparkodtunk pótolni.

Korunk pedagógiájának azt az elvét, amely az *élmények* nagy jelentőségét hangsúlyozta, azzal követtük, hogy nagy gondot fordítottunk mind az *értékelményekre*, mind a *kutató-élményekre*. Arra törekedtünk, hogy növendékeink az értékeket átéljék, az ismereteket pedig — a lehetőség szerint — a maguk kutató munkájával szerezzék meg.

Nagy gondot fordítottunk arra, hogy a növendékeinknek a német és tót nyelvben, továbbá zenében alkalmat nyújtsunk alaposabb elmélyedésre. Ezt a célt szolgálta a német és tót kisebbségi tanfolyam és a fakultatív zeneóra.

Az év folyamán összesen 11. tanári gyűlést tartottunk.

Tanártestületünk a következő módszeres tételket tárgyalta:

1. A népiskola, ill. a gyakorlóiskola VII—VIII. osztálya és a tanítóképzés;
2. A gyenge tanulók kiválasztásának alaposabbá tétele;
3. A magyar beszéd és fogalmazás tüzetesebb tanítása.

1. Gyakorlati kiképzés.

A növendékek gyakorlati kiképzését a tantervi utasítások szellemében végeztük.

A IV. o. tanítási gyakorlatait Németh Sándor és Váradi József vezették. A mintatanításokat Ferenczi István és Szalatsy Richárd mutatták be. Egy-egy növendék átlag háromszor tanított.

Az V. o. tanítási gyakorlatait az egyik csoportban Váradi József, a másik csoportban Németh Sándor és Frigyes Béla vezették. A mintatanításokat Ferenczi István és Szalatsy Richárd mutatták be. Egy-egy növendék a rendes gyakorlati órákon hat-szor tanított és átlag ötször-hatszor hospitálások és helyettesítések alkalmával. Ezt a gyakorlatot teljesebbé tették a növendékektől megkívánt csoportos és egyénenkénti megfigyelések, s az óráközi szünetekben, tanulmányi sétákon, a kirándulásokon és iskolai ünnepélyeken végzett tanítói munkák.

A növendékeknek alkalmat adtunk az iskolai ügyvitel, a kirándulás- és játékvezetés, a tanmenetek kidolgozásának és szemléltetési eszközök készítésének gyakorlására is.

A madarak és fák napját május hó 4-én tartottuk meg.

A gyakorlati kiképzést a gyermektanulmányi és szeminárium munkálatokkal, a szülői értekezleteken való tevőleges részvétellel, az intézet analfabéta- és alapismereteket pótló tanfolyamain, műsoros és ismeretterjesztő előadásain való megfigyelő és segítő részvételével, valamint a Székesfőváros Népművelési Bizottsága által rendezett hangversenyek és szabadegyetemi előadások látogatásával egészítettük ki. A népművelési gyakorlatokról külön beszámolót készítettek.

Az intézetünkben szokásos versenytanítást május hó 8-án tartottuk meg, amelyen a díjat Bodméri Géza és Cseh Ferenc nyerték.

A pedagógiai kirándulásokat Váradi József készítette elő és Németh Sándor, valamint Ferenczi István közreműködésével vezette. 1935. szeptember 24-én a Vakok Országos Intézetében, október 9-én a budaörsi kisebbségi népiskolában, 1936. február 2-án az Eötvös-émlékünnepélyen, március 6-án a székesfőváros Pedagógiai Szemináriumában, könyvtárában és Lélektani Laboratóriumában és március 23-án a Szentkirályi-utcai műszerész-tanonc-iskolában voltunk. Fenti intézmények vezetőinek és segítő társainak ezúton is hálás köszönetünket nyilvánítjuk a szíves fogadtatásért és vezetésért, a tájékoztató előadásokért és bemutatásokért

2. Nemzeti kisebbségi tárgyak.

a) *A német kisebbségi nyelvi tanfolyamon résztvevő:* az I. oszt.-ban 14, a II. o.-ban 15, a III. o.-ban 13, a IV. o.-ban 9 és az V. o.-ban 6 növendék.

A német nyelvi kisebbségi órákon olvasókönyvül használtuk a német nyelvkönyvnek a haladottabbak számára írt részét, valamint a német kisebbségi népiskolák számára írt olvasókönyvnek a II—VI. osztályos kötetét, továbbá irodalmi és pedagógiai műveket. Az V. évfolyamban átvettük a német irodalom főbb fejezeteit. A IV. és V. évfolyamban készítettek a növendékek tanítási tervezeteket német nyelven, amelyeket azután el is tanítottak.

Rendszeres beszédgyakorlatokat folytattunk a népiskola beszéd- és értelemgyakorlati anyagából. Írásgyakorlatokat minden órára készítettek a növendékek részint az olvasott anyag köréből, részint szabadon választott témákból. Mind a házi dolgozatok, mind az iskolai dolgozatok önálló fogalmazványok voltak.

A német nyelvi tanfolyami órák száma minden osztályban heti 4 óra volt.

A tanfolyam vezetője a IV. osztályban Prochaska Ferenc dr., az I., II., III. és V. évfolyamban Lux Gyula dr. volt.

Az I. osztályban volt összesen 123 óra;

a II. osztályban volt összesen 119 óra;

a III. osztályban volt összesen 113 óra;

a IV. osztályban volt összesen 107 óra;

az V. osztályban volt összesen 103 óra.

b) *Kisebbségi tót tanfolyam.*

A tót nyelvi tanfolyamra a folyó tanévben összesen 12 növendék jelentkezett. Hulik—Artbauer-féle tankönyvet használtuk. A tanfolyamot heti 4 órában Lesták Emma vezette.

c) *Fakultatív zene és egyházi ének.*

A növendékek a kötelező hangszerükön kívül egy másik hangszert is tanulhatnak, a III. osztálytól kezdve pedig az egyházi éneket és zenét is gyakorolhatják. Fakultatív zenét 15, egyházi zenét 38 növ. tanult.

3. Írásbeli dolgozatok.

a) *Magyar nyelvi dolgozatok.*

I. osztály. *Iskolai fogalmazványok:* 1. Minő érzelmekkel jöttem a tanítóképző-intézetbe? 2. Legkedvesebb tárgyam. (Pl. Az én órám.) 3. Mit tanultam Tompa Mihálynak »Kenyérkö c. regéjéből? 4. Mit mesél a kerti asztal? (Csendélet: cserkészkalap, lepkefogó, könyv.) 5. Legkedvesebb napom a karácsonyi szüneten. (Levél.) 6. Mulatnak a bogarak. (Népisk. szemléltető képről.) 7. Tanácskoznak a verebek. 8. Legkedvesebb barátom. 9. Május-

ban. Házi dolgozatok: 1. Az én három kívánságom. 2. Az én szüleim. 3. Hogyan épült föl Déva vára. 4. Mikor én még nyírfa voltam... (Elbeszéli egy nyírfaseprő.) 5. Olvasmányaim közül melyik tetszett legjobban? 6. A mi lakásunk. 7. Aki másnak vermet ás, maga esik bele. (Elbeszélés.)

II. osztály. *Iskolai fogalmazványok*: 1. Szeptemberi hangulat. 2. Látogatás az Országos Levéltárban. 3. Légy résen! 4. Ön-életrajz. 5. A mi falunk (v. Bpest.) télen. 6. Családunk története. 7. Milyen lesz az én kertem? 8. Ügyiratok. 9. Madarak és fák napja. *Házi dolgozatok*: 1. Az én első tanítóm. 2. Halottak napján. 3. Szülőföldem egyik jellegzetes alakja. 4. A fülemile-per, (Elmélkedés Arany János költeménye alapján.) 5. A Parainesis kiemelkedőbb gondolatai. 6. Kisebb alkalmi beszéd. 7. Gárdonyi egyik elbeszélésének ismertetése és méltatása.

III. osztály. 1. (Iskolai.) Mi szépet láttam a nyáron? 2. (Házi.) A »Szózat« szízesztendő. 3. (Házi.) Legkedvesebb dalaim. 4. (Iskolai.) »Megyek... a jobb s nemesb lelkeknek útján«. 5. (Házi.) Diáktípusok. 6. (Iskolai.) Arany valamelyik balladahősének jellemrajza. 7. (Házi.) A magyar és a török sereg a »Szigeti veszedelem«-ben.

IV. osztály. *Iskolai dolgozatok*: 1. Emlékezzünk régiekről. 2. A reformáció hatása művelődésünkre. 3. Mikes jelleme. 4. Ez évi olvasmányaim közül melyik tetszett legjobban? *Házi dolgozatok*: 1. Az Országos Egészségügyi Kiállítás tanulságai. 2. Balassa Bálint költészetének jellemzése. 3. Szabadon választott szónoki beszéd.

V. osztály. 1. (Iskolai.) Romantikus elemek Vörösmarty »Szép Ilonka« c. költeményében. 2. (Házi.) Látogatás a budai órsi népiskolában. 3. (Házi.) A tette buzdítás Vörösmarty költészetében. 4. (Iskolai.) »Minden ország támasza, talpköve a tisztá erkölcs«. 5. (Házi.) Arany J. költészete a népművelés szempontjából. 6. (Iskolai.) Visszapillantás a tanítóképző-intézetben töltött esztendőkre.

b) Német nyelvi dolgozatok.

I. osztály. 1. Der Lehrer. 2. Der Körper. 3. Die Mahlzeiten. 4. Die Kleidung. 5. Das Jahr. 6. Unser Elternhaus. 7. Unsere Schule.

II. osztály. 1. Unser Dorf. 2. Auf dem Hofe. 3. Die Lorelei. 4. Ein Brief. 5. Der Lehrer. 6. Auf dem Bauernhofe. 7. Kind und Apfel.

III. osztály. 1. Eine Geographiestunde. 2. Die drei Zigeuner. 3. Deutschland. 4. Auf dem Bahnhof. 5. Das Schuljahr beginnt. 6. Mein erster Tag in der Schule. 7. Budapest.

IV. osztály. 1. Der Fischer. 2. Sage von Ladislaus dem Heiligen. 3. Heinrich Heine. 4. Nikolaus Lenau. 5. Der Jüngling am Boche. 6. Nathan der Weise. 7. Ein Ausflug.

V. osztály. 1. Pestalozzi. 2. Herbart. 3. Kerschensteiner. 4. P. G. Münch. 5. Wilhelm Tell. 6. Hermann und Dorothea.

c) A német nyelvi kisebbségi tanfolyam dolgozatai.

I. osztály. 1. Das Vaterhaus. 2. Der Kopf. 3. Der Winter. 4. Das Glöcklein. 5. Einkehr. 6. Eine Reise. 7. Der Sommer.

II. osztály. 1. Wie der Wald erwacht. 2. Ein Brief. 3. Deutsche Siedlungen. 4. Die Heidebauern. 5. Für Gott und Vaterland. 5. Franz Deák. 6. Graf Széchenyi. 7. Der Bauernhof.

III. osztály. 1. Dorf und Stadt. 2. Die Bienen. 3. Eine Sage. 4. Der Bauer und sein Sohn. 5. Nikolaus Zrinyi. 6. Im Blumengarten. 7. Heinrich Heine.

IV. osztály. 1. Wie der Wald erwacht. 2. Eulenspiegel. 3. Faust. 4. Lessing. 5. Der Hof. 6. Nathan der Weise. 7. Die Karpathen.

V. osztály. 1. P. G. Münch. 2. Hermann und Dorothea. 3. Herbart. 4. Budapest. 5. Leseunterricht. 6. Goethe. 7. Wilhelm Tell.

d) Mennyiségtani dolgozatok.

I. osztály. Algebrai alpműveletek, a közönséges számtan gyakorlati és időszerű alkalmazásai és mértani alapfogalmak, alapszerkesztések.

II. osztály. A gyökvonásra, logaritmusra, negatív hatványkitevőkre vonatkozó példák, másodfokú függvények, egyenletek, mértani szerkesztési, számítási feladatok, bizonyítások az összeillőség, kerületszámítás, körszámítás köréből.

III. osztály. Kereskedelmi számtan és arányossági geometriai feladatok, Pythagoras tétele.

IV. osztály. Számtani, mértani sorok, politikai számtan, felület és köbtartalom számítások.

V. osztály. Az alsó évfolyamok anyagának példái és a tanítási módszerre vonatkozó példák.

4. Kirándulások.

A tanév folyamán havonként és osztályonként rendezett félnapos kirándulások egymásutánját az alábbi összeállítás mutatja:

Szeptember 24-én. I. o. Aquincum, II. o. Svábhegy, III. o. Állatkert, IV. o. Aquincum, V. o. Vakok intézete.

Október 9-én. I. o. Óbuda, II. o. Orsz. Levéltár, III. o. Iparművészeti Múzeum, IV. o. Közlekedési Múzeum, V. o. Budaörsi elemi népiskola.

Október 26-án. I. o. Központi temető, II. o. Szépművészeti Múzeum, III. o., IV. o. és V. o. Egészségügyi kiállítás.

Március 23-án. I. o. Szépművészeti Múzeum, II. o. Vár, Dunapart, Parlament, III. o. Nemzeti Múzeum (Állattár), IV. o. Tenyészállat vásár, V. o. Műszerész-iparos tanonciskola.

Március hóban a IV. o. megtekintette a Nemzeti Szalonban a nemzetközi plakátkiállítást és a »Szolnoki művésztelep« kiállítását; az V. o. a Múcsarnokban rendezett Olasz-kiállítást.

Április 17-én. I. o. Nemzeti Múzeum (Ásványtár), II. o. Mezőgazdasági Múzeum, III. o. Néprajzi Múzeum, IV. o. Királyi Palota.

Április 30-án. I. o. Nemzeti Múzeum történelmi tára, II. o. Növénykert, III. o. Rovartani Intézet, IV. o. Szépművészeti Múzeum.

Május 16-án Esztergomot tekintettük meg egész napos kirándulás keretében.

X.

Egészségi állapot.

A tanulók egészségi állapota a lefolyt 1935—36. tanévben általában kielégítő volt és pedíglén összegezve a kintlakókat és az internátusbélieket: Az internátus tanulóí között volt 79 fekvő betegünk, legnagyobbrészt enyhe és rövid tartamú betegségben. Súlyos betegünk és halálesetünk nem volt. Az ápolási tiszte sok türelemmel és szeretettel végezte Horváth István altiszte és a felesége. A betegfelügyelőí tiszte Mihályffy László V.-éves növendékünk vállalta, s feladatának nagy lelkiismeretességgel, odaadó buzgósággal és pontossággal felelt meg. Lakásomon mint ambulans, 46 tanuló keresett fel.

XI.

Tanítóképesítés.

A tanítóképesítő vizsgálat elnöke szeptemberben Molnár Oszkár tanítóképző-intézeti c. főigazgató, júliusban pedig Imre Sándor dr. egyetemi ny. r. tanár volt, akik meleg szeretettel vezették a vizsgálatokat.

Az egyházak részéről Krywald Ottó dr., Ijjas József dr., Gaudy László dr., és Szabolcska László dr. küldettek ki vizsgálatainkra.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr rendelete szerint az áll. tanítóképző-intézetek közül 1935. szeptember havában csak a budapesti áll. tanítóképző-intézetben tartattak meg a tanítóképesítő vizsgálatok.

A rendelet értelmében a javító tanítóképesítő vizsgálatra jelentkezett a bajai áll. tanítóképző-intézetből 2 jelölt, a jászberényi áll. tanítóképző-intézetből 4 jelölt, a kiskunfélegyházi áll. tanítóképző-intézetből 5 jelölt, a nyíregyházi áll. tanítóképző-intézetből 6 jelölt, a pápai áll. tanítóképző-intézetből 3 jelölt, összesen 20 jelölt.

Tanítóí oklevelet nyertek

1935. szeptember havában :

Bárdos Endre, H. Erdélyi György, Fekete Ernő, Hornung Mihály, Ingyin Emil, Ipolyi Mihály, Jávorfalvi László, Kiss Jenő, Lékai István, Matuz István, Molnár Gyula, Móczár István, Petki István, Sümegi Rudolf, Tarnócai István, Tóth István, Tóth József és Vella Nándor.

1936. június havában:

Asbóth Ferenc, Babinszki László, Barotányi Ferenc, Benyó József, Bodméri Géza, Burghárd Ferenc, Cseh Ferenc, Csertán János, Csizmadia Mihály, Hajnal Ferenc, Halmágyi Sándor, Huszár József, Kálmán Mihály, Liksai József, Lója György, Márton Ferenc, Mátai Tibor, Romhányi Antal, Siklósi János, Szaloki Lambert, Szebeni Ödön, Szegedi István, Szilágyi Demeter, Szöllösi-Nagy András, Tornyos Miklós, Tóth Antal, Vajk Oszkár, Véghelyi Imre és Vorák József.

Egyházi ének és zenére képesítést nyertek:

Mátai Tibor és Véghelyi Imre.

Német tannyelvű iskolákra kiegészítő képesítést nyertek:

Burghárd Ferenc, Halmágyi Sándor, Romhányi Antal.

Tanítóképesítő vizsgálat statisztikája.

Vizsgálatra jelentkezett 37 jelölt, oklevelet nyertek 29-en.

A vizsgálatról visszalépett 2 jelölt.

Egy tárgyból javítóvizsgálatot tehet 1 jelölt.

Két tárgyból javítóvizsgálatot tehet 5 jelölt.

Német tannyelvű kiegészítő vizsgálatot tett 3 jelölt.

Egyházi énekből és zenéből vizsgálatra jelentkezett 3 jelölt, oklevelet nyertek 2-en.

Tanítóképesítő vizsgálati tételek.

a) Neveléstudományból:

Hogyan nevelném azokat a gyermekeket, akiket megfigyelhettem?

Hogyan neveltem már eddig is gyermekeket?

b) A magyar irodalomból:

A nemzeti érzés legújabbkori lírai költészetünkben.

c) A mennyiségtanból:

Számtan: 1. Egy arany- és ezüstötvözetből készült emléktárgy 720 g nehéz és fajsúlya 18.20 kg/dm^3 . Mennyi arany és mennyi ezüst van benne? Mennyit ér, ha 1 g arany 3.8 P és 1 g ezüst 0.25 P? A munkadíj a belső érték 18.39%-a és 2% a fényüzési adó. Az arany fajsúlya 19.2 kg/dm^3 , az ezüsté 10.5 kg/dm^3 .

2. Valaki fia születésekor 1560 P-t helyez el félévi kamatosításra. A fiú 10. születése napjával kezdődően az apa fél-évenként még 350 P-t fizet 8 éven keresztül. Milyen nagy évi járadékot élvezhet a fiú az egész megtakarításból 21. születése napjától 26. születése napjáig? A kamatláb minden esetben évi 4%-os.

Mértan: 1. Egy deltoid alakú telek oldalai: 61.1 m és 65.8 m. Ez oldalakat összekötő átló 70.5 m. A telek értékét

3 örökös között 2:3:4 arányban kell felosztani. Mennyi jut 1—1 részre, ha a telek négyzetölének értéke 13.65 P, az örökösödési illeték 4.5% és hivatalos költségekre 184.65 P kell?

2. A levente-uszoda medencéje 50 m hosszú, 33.3 m széles, mélysége egyik végétől 32 m hosszon 2.9 m, innen egyenletesen megy át a másik végén lévő 0.75 m-es mélységig. Mennyi idő alatt tölti meg a medencét annak a 0.4 m mély pataknak a vize, amely felül 3.9 m és alul 2.1 m széles. A vízfolyás átlagos sebessége 0.8 m másodpercenként.

d) *Német nyelvből* (kiegészítő képesítő-vizsgálat):

1. Das Familienhaus. 2. Das Schulgebäude. 3. Unsere Gasse.

XII.

Gyakorlóiskola.

A gyakorlóiskolai tanulók névsora:

I. osztály: Bendefy István, Dinnyés Pál, Kopváry Pálma, Makkay László, Marnitz Péter, Máthé Judit, Miklódy Kálmán, Pukánszky Lajos, Leyla de Sharif.

II. osztály: Asztalos György, Avar Ildikó, Binder István, Bór Jenő, Éry Mária, Földváry György, Fülöp Gabriella, Gyürky Ildikó, Kovarcz Sándor, Németh Ákos, Széky-Hanvay István.

III. osztály: Avar Ágnes, Csernátony László, Folyovich Ilonka, Kádár Aba, Komjáti Ilonka, Kovács Ervin, Lázár Ernő, Lázár István, Sebestyén Zoltán, Tima Melinda, Tima Piroska, Vajthó Emilia, Virter Ágnes.

IV. osztály: Csernátony Pál, Horváth István, Kovarcz Zoltán, Nagy-Józsa Magda, Nemessányi Melitta, Pukánszky Béla, Sölch Frigyes, Tolnai Béla, Weszely Zoltán.

V. osztály: Dobrovits István, Farkas Lajos, Kirchberger János, Müller László, Prohászka Lajos, Strébl Mátyás, Szattelberger Mihály, Wágner Ernő.

VI. osztály: Hercz István, Katona László, Rach Ferenc, Timár Tibor.

VII. osztály: Csernyák Hubert, Csernyák Károly, Demel Andor, Dreiszelt Ferenc, Egerer József, Fetter Mihály, Halász Rezső, Spitz Géza, Strébl Károly, Szeiper Pál, Sztás Gábor, Wagner Károly.

Magántanulók: Kolosváry Bálint I. oszt. Kolosváry Gábor III. oszt. Pukánszky Béla, Sadlon Alexandra IV. oszt. A továbbképző tanfolyam hallgatói közül a IV. osztály tárgyaiból magánvizsgálatot tettek: Cselényi János, Kristály Menyhért és Kristály Elizeus.

Gyakorlóiskolánk két tagozatú. Az egyik tagozatban az I—IV., a másikban az V—VII. osztály van. Az I—IV. tagozatot Ferenczi István, az V—VII. tagozatot Szalatsy Richárd vezette.

A beíratásokat június hó 17-én tartottuk. A tanítást június hó 13-án záróvizsgálattal végeztük.

A gyakorlóiskola tanulóinak magaviselete, szorgalma, előmenetele kifogástalan volt. A tanulók egészségi viszonyai kielégítők voltak.

Az iskolai ünnepélyeket részint a tanítónövendékekkel közösen, részint külön tartottuk meg. Az alkohol káros hatásával febr. hó 1-én 1—1 órai tanítás keretében foglalkoztunk. Szülői értekezletet ősszel és tavasszal tartottunk, a szülők élénk érdeklődésétől kísérve. A madarak és fák napját ez évben május hó 4-én, az anyák napját május 20-án tartottuk meg, ünnepélyes keretek között.

Gyakorlóiskolánkban a tanítónövendékeken kívül a tanítóképző-intézeti tanárjelöltek is hospitáltak és tanítottak. Ezenkívül több tanító- és tanítónőképző-intézet növendékei, tanáraik vezetésével, fővárosi és vidéki tanítók, tanárok hospitáltak gyakorlóiskolánkban.

Gyakorlóiskolánk V—VII. osztályú tanulóit ez évben is sikerült anyagi támogatásban részesítenünk. Budapest Székesfőváros Tanácsa ez évben több ruhaneműt adományozott tanulóinknak. Ezenkívül 8 tanulónkat kb. 2.400 ebédben részesítette a Székesfőváros az ingyenebédeltető akció áldásában. A Budapesti Állami Tanítóképző-Intézeti Iskolatársak Egyesülete karácsonykor képeskönyveket, az Ifjúsági Vöröskereszt Egyesület pedig sapkát, sál, cipőt és kabátot ajándékozott szegénysorsú tanulóinknak. A kegyes adományozóknak ezúton is hálás köszönetet mondunk adományaikért. Kölsönkönyvtárunk ez évben 155 drb. kölcsöntankönyvvel segítette a szegénysorsú tanulókat.

A gyakorlóiskolai tanulók statisztikai adatai.

Osztály	Beíratkozott			Nem szerint		Előmenetel szerint					Vallás szerint				Anyanyelv szerint	A szülők foglalkozása szerint				
			Vizsgát tett	fiú	leány	kitűnő	jeles	jó	elégséges	elégtelen	róm. kat.	ref.	ág. h. ev.	egyéb	magyar	tisztviselő	katona	iparos, keresk.	tanár, tanító	más
I.	11	2	9	6	3	6	3	—	—	—	5	2	1	1	9	5	1	2	1	—
II.	12	1	11	7	4	7	4	—	—	—	8	2	1	—	11	4	3	2	2	—
III.	13	—	13	6	7	7	6	—	—	—	9	3	1	—	13	5	4	1	1	2
IV.	9	—	9	7	2	5	4	—	—	—	7	2	—	—	9	7	1	—	1	—
V.	8	—	8	8	—	—	1	5	2	—	7	—	1	—	8	1	—	7	—	—
VI.	4	—	4	4	—	—	1	2	1	—	3	1	—	—	4	—	—	2	—	2
VII.	12	1	11	11	—	—	2	4	5	—	10	—	—	1	11	—	—	8	—	3
Össz.	69	4	65	49	16	25	21	11	8	—	49	10	4	2	65	22	9	22	5	7

Iskolánkivüli népművelés.

Intézetünk nagy gondot fordít a népművelés kérdéseire. Ezt 3 feladatkörben juttatjuk kifejezésre. 1. Alaposan tárgyaljuk az iskolánkivüli népművelés problémáját. 2. A lehetőség szerint minden tanításunkat átítatjuk a népművelés gondolatával. Élesen rámutatunk arra, hogy a tanítónak mind az iskolában, mind az iskolán kívül gondoznia kell a nép anyagi és szellemi szükségleteit. 3. Nemcsak elméletileg tárgyaljuk ezeket a kérdéseket, hanem a lehetőség szerint azok gyakorlati keresztülvitelét is megmutatjuk. Ezt a célt szolgálták részben az intézetben tartott kultúresték, másrészt az elemi ismeretterjesztő tanfolyam.

a) Kultúresték.

Ebben az évben népművelési előadásaink, illetve kultúrestéink sorozatát nagy magyarjaink (Herman Ottó, Br. Eötvös Lőránd, Benedek Elek, Berzsenyi Dániel és Liszt Ferenc) emlékének szenteltük és egy előadást tartottunk Abesszíniáról is. Ezek gazdagabb programja szélesebb körben is nagy tetszést aratott. Ugy érezzük, hogy ezekkel a kultúrestékkal megtaláltuk az iskolánkivüli népművelésnek azt az útját, amelyen tovább kell haladnunk. A kultúresték rendezője Nagy Ferenc tanár volt.

b) Elemi ismeretterjesztő tanfolyam.

Az iskolánkivüli népművelés munkáját ez évben is kiterjesztettük a felnőttekre. A Budapest Székesfőváros Iskolánkivüli Népművelési Bizottsága közreműködésével ez évben egy analfabéta és egy helyesíró tanfolyamot rendeztünk. E tanfolyamokat 1935. évi október 5-én nyitottuk meg s március 26-án záróvizsgálattal fejeztük be. A tanfolyamok felügyelője Padányi-Frank Antal dr., az intézet igazgatója, vezetői pedig Szalatsy Richárd és Ferenczi István gyak. isk. tanítók voltak. A tanfolyamokat 12 analfabéta és 16 helyesíró, összesen 28 hallgató végezte el.

A tanfolyamokat főként azért rendeztük, hogy tanítónövendékeink ezirányú gyakorlati kiképzését is szolgáljuk, amit teljes mértékben sikerült is elérnünk, mert a növendékek igen nagy érdeklődéssel kísérték a tanfolyamok munkáját, amiben tevékeny részt is vettek. Bár nem volt kötelező, mégis rendszeresen hospiáltak a tanításokon, sőt tanítottak is.

A tanfolyam sikere tehát nemcsak az volt, hogy 28 hallgató sajátította el az elemi ismereteket, hanem az is, hogy növendékeink gyakorlatilag is megismerték a népművelés ezirányú munkáját.

XIV.

Apponyi Kollégium.

Az Apponyi Kollégium budapesti tagozatában rajz- és zeneszakos jelöltek voltak.

A jelöltek névsora: a) rajzból: Buday Lajos, Elek Erzsébet, Eöry Emma, Gerencsér Anna, Ihász Rózsa, Kostelnik Júlia, Lendvai-Szabó Júlia és Turóczy Mária.

b) zenéből: Alpár Mária, Andor Ilona, Dobai Pál, Gosztonyi Jolán, Höger Mária, Lajos Éva, László M. Consilia, Lomoschitz Pál, Szederkényi Magda, Tóth Károly és Zelenka Zsuzsanna.

Ezeknek a jelölteknek tartott a Kollégium igazgatója heti egy órában előadásokat a tanítóképzés pedagógiája köréből. Ezenkívül a rajzszakos tanárjelöltek részére Baránszki László főiskolai tanár a rajztanítás módja a tanítóképző-intézetben címmel, a zeneszakos tanárjelöltek részére Sztankó Béla c. kir. főigazgató az ének és zene tanításának módja a tanítóképző-intézetben címmel tartottak előadást. A rajzszakos jelöltek 26 órát hospitáltak és akik az idén vizsgáztak, 16 órát tanítottak. A zeneszakos jelöltek 4 órában hospitáltak. Ezeket a didaktikai gyakorlatokat a férfijelöltek a mi intézetünkben, a nőjelöltek részben a II. ker. áll., részben a VII. ker. áll. tanítónőképző-intézetben, részben Cinkotán végezték.

XV.

Továbbképzés.

1. Magyar nyelv-szakos tanárok szakértekezlete.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 45.142/1936. V. 2. sz. a. kelt rendeletével intézetünkben június 30-tól július hó 4-ig a magyar nyelv-szakos tanárok részére szakértekezletet rendezett. Az értekezlet anyagi és szellemi ügyeinek vezetésével intézetünk igazgatóját, a szakértekezlet megnyitásával Balázs Béla kir. főigazgatót bízta meg. — E helyen is köszönetet mondunk a miniszter úrnak, hogy a szakértekezlet előadói és vezetői részére tiszteletdíjat utalt ki. Az ügy iránt való szeretetből végzett munkánk értékét elismerte és emelte most a miniszter úr azzal, hogy tiszteletdíjat utalt ki.

A magyar nyelv szakértekezletnek az volt a célja, hogy egyrészt napjaink pedagógiája alapján megbeszéljük azokat a nevelési és tanítási elveket, amelyeket a tanítóképző-intézeti magyar nyelvtanításban követnünk kell másrészt pedig az, hogy e területen a legújabb haladásról szerezzünk tudomást. Fontosnak tartottuk a magyar nyelv-tanításnak a népiskolával való kapcsolata kérdésének megvilágítását is. — Úgy gondolom, minden előadás, minden hozzászólás, valamint a kollégáknak a tanfolyam óráin kívül való beszélgetése hozzájárult ahhoz, hogy a magyar nyelv-tanítás színvonala mind tudományos, mind pedagógiai tekintetben emeltessék.

A szakértekezlet munkarendje:

Kedd, jún. 30-án.

1. 8 ó. 15 p.—9 ó. Balázs Béla: Megnyitó. 2. 9 ó. 15 p.—10 ó. Padányi-Frank Antal: Nevelői gondolatok a magyar nyelv és irodalom tanításában. 3. 10 ó. 15 p.—11 ó. Németh Sándor: A nyelvtan tanításának módja — népiskolai vonatkozásokkal. 4. 11 ó. 15 p.—12 ó. 10 p. Németh Sándor: Tanítás a nyelvtanból. (30). Tanítás a nyelvi magyarázatok köréből (25). 5. 12 ó. 30 p.—1 ó. Dr. Bartha Károly: A néprajz szerepe a magyar nyelv tanításában. 6. 1 ó.—2 ó. Hozzászólás. Délután kirándulás.

Szerda, július 1-én.

1. 8 ó. 10 p.—9 ó. Pintér Jenő: Irodalmi művek értékelésének szempontjai. 2. 9 ó. 15 p.—10 ó. Fekete József: Növendékeink olvasmányai. (Ifj. könyvtár, osztálykönyvtár.) Az olvasmánytárgyalás módja — népiskolai vonatkozásokkal. 3. 10 ó. 15 p.—11 ó. 10 p. Dr. Brisits Frigyes: Mit vihetünk napjaink irodalmából az iskolába? 4. 11 ó. 25 p.—12 ó. 05 p. Gyurjác András: Hogyan tehetem az irodalmi művet lelki- és kultúr-élménnyé? 5. 12 ó. 20 p.—1 ó. Gyurjác András: Az előző tétel szolgáltatásban álló mintatanítás. 6. 1 ó.—2 ó. Hozzászólás.

Csütörtök, július 2-án.

1. 8 ó. 10 p.—8 ó. 45 p. Dr. Somos Lajos: A stílus tanítása. 2. 8 ó. 45 p.—9 ó. 25 p. Takács Béla: A retorika tanításának módja. 3. 9 ó. 40 p.—10 ó. 55 p. Medgyesi Marida: A fogalmazás és helyesírás tanításának módja. 4. 11 ó. 45 p.—12 ó. Nagy J. Béla: Helyes magyarság. 5. 12 ó. 15 p.—1 ó. Nagy Ferenc: A poétika tanításának módja. 6. 1 ó.—2 ó. Hozzászólás.

Péntek, július 3-án.

1. 8 ó. 10 p.—9 ó. Németh Sándor: Az irodalomtörténet tanításának módja. 2. 9 ó. 15 p.—10 ó. Dr. Vajthó László: Tanítványaim irodalmi kutatásai. Egy antológia. 3. 10 ó. 15 p.—11 ó. Németh Sándor: Tanítás az irodalomtörténet köréből. 4. 11 ó. 15 p.—11 ó. 45 p. Dr. Timár Kálmán: Az önképzőkör. 5. 11 ó. 45 p.—12 ó. 10 p. Vargyas Mária: Az irodalom szerepe a nőnevelésben. 6. 12 ó. 25 p.—1 ó. 05 p. Aradvári Béla: A magyar nyelv és irodalom kapcsolata más tantárgyakkal. 7. 1 ó. 5 p.—2 ó. Hozzászólás.

Szombat, július 4-én.

1. 8 ó.—9 ó. Dr. Gyulai Ágost: a) A továbbképzést szolgáló folyóiratok és könyvek. b) Mennyiben lehet a tanítóképzőben a világirodalom kérdéseit érintenünk? 2. 9 ó. 15 p.—10 ó. Sulyomi—Schulmann Adolf: A hangos beszéd nevelői értékelése. Beszédhibák. 3. 10 ó. 15 p.—11 ó. Sebestyén Erzsébet: A beszéd-készség fejlesztése. 4. 11 ó. 15 p.—12 ó. Németh Sándor: Hogyan kell az irodalmat az iskolánkivüli népművelésben feldolgoznunk? 5. 12 ó. 20 p.—2 ó. Hozzászólás. Összefoglalás. Berekesztés.

Az előadókon kívül a szakértekezleten a következők vettek részt:

Orbán András, Stich Nándor (Baja, áll. tanítóképző); Dr. Förlhécz József (Győr, kir. kat. tanítóképző); Nagy Ferenc, Németh Sándor, Mesterházy Jenő, Dr. Prochaska Ferenc, Szabó Béla, Vincze Sándor (Budapest, I. ker. áll. tanítóképző); Fekete József, Gyurjács András, Pataky Ilona, Dr. Tóth Antal, Katona Margit (Bpest, VII. ker. áll. óvónőképző); Grynaeus Ida, Kádár Ilona, Sebestyén Erzsébet, Szontagh Katalin (Bpest, II., áll. tanítónőképző); Mácsay Károly, Dr. Mezösi Károly, Takács Béla, Leyrer Mátyás (Kiskunfélegyháza); Medgyesi Marida, Biberauerné Abonyi Júlia (Cinkota, áll. tanítónőképző); Homor Imre (Esztergom, r. k. tanítóképző); Vargyas Mária, Dr. Tompa Margit, Magyary Károly (Győr, áll. tanítónőképző); Fraknoi Vilmos, Galló Pál (Pápa, áll. tanítóképző); Kardeván Jenő (Sopron, ág. h. ev. tanítóképző); Zádor Tibor (Miskolc, ág. h. ev. tanítóképző); Csuka Andor, Pándy Árpád (Sárospatak, ref. tanítóképző); Gyulai Aladár, Harmos Sándor (Bpest, izr. tanítóképző); Aradvári Béla (Nyíregyháza, áll. tanítóképző); Porzolt István (Nyíregyháza, ref. tanítónőképző); Blénessy János (Jászberény, áll. tanítóképző); Dr. Somos Lajos (Eger, r. k. tanítóképző); Mézes Etelka, Mészáros Júlia, Bolgárfalvi M. Alerina (Székesfehérvár, r. k. tanítónőképző); Mikes Margit (Debrecen, ref. tanítónőképző); Dr. Timár Kálmán, Varga Lajos (Kalocsa, r. k. tanítóképző); Dr. Gábrriel Pál (Pécs, r. k. tanítóképző); Vécseiné Fehér Aranka (Bpest, VII. ker. áll. tanítónőképző); Kerner M. Lucia, Paul M. Mercedes, Roland M. Ottilia (Zsámbék, r. k. tanítónő); Andos Mária, Pintér M. Margit (Kecskemét, r. k. tanítónőképző); M. Répássy Ernesztin, M. Horváth Ottilia (Dombóvár, r. k. tanítónőképző); Papp Mária, Gayer Melánia (Bpest, III. ker. r. k. óvónőképző); Karádi M. Doloris (Miskolc, r. k. tanítónőképző); Sr. Csere Beata (Bpest, Salvator-intézet); Fölnagy Mária (Bpest, Szt. Margit-intézet); Lehmann Ilona, Magó M. Filoména (Kiskunfélegyháza, r. k. tanítónőképző); Dr. Hevesi M. Angelica, Béke M. Ladiszló, László M. Erzsébet (Kalocsa, iskolanővérek r. k. tanítónőképző); M. Radich Olga, M. Vitál Szaniszló (Kisvárd, r. k. tanítónőképző); M. Bende Gizella, M. Bene Anna dr. (Eger, Angolkisasszonyok r. k. tanítónőképző); Moróczi I. Margit (Pápa, Ranolder-intézet); M. Bontó M. Márta (Bpest, Angolkisasszonyok r. k. tanítónőképző); Keil-Macskássy Valéria, Raffaelli Rozina Rafaela (Bpest, Ranolder-intézet); Répay Dániel és Maximovics Blanka.

2. Továbbképzőtanfolyam körzeti iskolafelügyelők részére.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 3106/1936. eln. sz. alatt kelt rendeletével intézetünkben július hó 6-tól július hó 11-ig továbbképző tanfolyamot rendezett a körzeti iskolafelügyelők részére. A tanfolyam vezetésével intézetünk igazgatóját, a vezetésben való segédkezéssel pedig Drozdy Gyulát, a Nép-

tanítók Lapja főszerkesztőjét bízta meg. A tanfolyam előadói Padányi-Frank Antal dr. és Drozdy Gyula voltak. Kehrér Károly, tanügyi főtanácsos, 3 órában a tanügyi közigazgatásról tartott előadást. 9 körzeti iskolafelügyelő pedig a felügyelettel kapcsolatosan szerzett tapasztalatairól számolt be. A tanfolyamon 230 körzeti iskolafelügyelő vett részt. (A kecskeméti »Hírös Hét« idején, július hó 13-tól július 18-ig kecskeméten lesz tanítói továbbképző tanfolyam.)

A tanfolyam munkarendje:

Hétfő, július 6-án.

8—9. Hogyan lássa a körzeti iskolafelügyelő a nevelés (különösen a népiskolai nevelés) alapkérdéseit? (Padányi-Frank dr.);

9—10. A beszéd- és értelemgyakorlatok módja. (Drozdy Gy.);

10—11. Bemutató tanítás a beszéd- és értelemgyakorlatok köréből. (Drozdy);

11—12. Előadás a tanügyi közigazgatás köréből;

12—2. A felvetett pedagógiai kérdések megbeszélése. (Drozdy, Padányi-Frank dr.).

Délután kirándulás.

Kedd, július 7-én.

8—9. A tanító és a körzeti iskolafelügyelő főbb jellemvonásai. (Padányi-Frank dr.);

9—10. Az olvasmánytárgyalás módja. A fogalmazás tanítása. (Drozdy Gy.);

10—11. Bemutató tanítás az olvasmánytárgyalás és fogalmazás köréből. (Drozdy.);

11—12. Előadás a tanügyi közigazgatás köréből;

12—2. A felvetett pedagógiai kérdések megbeszélése. (Drozdy, Padányi-Frank dr.).

Szerda, július 8-án.

8—9. A népiskolás gyermek lelki világa. Az iskolai nevelés módszertana. (Padányi-Frank dr.);

9—10. A helyesírás tanítása és a nyelvi magyarázatok módja. (Drozdy.);

10—11. Bemutató tanítás a nyelvi magyarázatokból. (Drozdy.);

11—12. Előadás a tanügyi közigazgatás köréből;

12—2. A felvetett pedagógiai kérdések megbeszélése. (Drozdy, Padányi-Frank dr.).

Délután kirándulás.

Csütörtök, július 9-én.

8—9. A kisgyermek lelki világa. A családi nevelés. (Családvédelem.) Szülőföldtanulmány. Nemzetvédelem. (Padányi-Frank.);

9—10. A természeti és gazdasági ismeretek tanításának módja. (Drozdy.);

10—11. Bemutató tanítás a természeti és gazdasági ismeretekből. (Drozdy.);

11—12. Körzeti iskolafelügyelők 15—15 perces beszámolásai tapasztalataikról;

12—2. A felvetett pedagógiai kérdések megbeszélése. (Drozdy, Padányi-Frank dr.).

Péntek, július 10-én.

8—9. Korunk néhány lélektani és pedagógiai iránya. Az elhanyagolt gyermekek felkarolása. (Gyermekvédelem.) (Padányi-Frank dr.);

9—10. A földrajz tanításának módszere. (Drozdy.);

10—11. Bemutató tanítás a földrajzból. (Drozdy.);

11—12. Körzeti iskolafelügyelők 15—15 perces beszámolásai tapasztalataikról;

12—2. A felvetett pedagógiai kérdések megbeszélése. (Drozdy, Padányi-Frank dr.).

Szombat, július 11-én.

8—9. Önismeret. Önnevelés. Továbbképzés. (Padányi-Frank.);

9—10. A számolás és mérés tanításának módja. (Drozdy.);

10—11. Bemutató tanítás a számolás és mérés köréből. (Drozdy.);

11—12. Körzeti iskolafelügyelők 15—15 perces beszámolásai tapasztalataikról;

12—2. A felvetett pedagógiai kérdések megbeszélése. (Drozdy, Padányi-Frank dr.).

Berekesztés.

XVI.

1. Értesítés a következő iskolai évre.

A budapesti (I. ker., Fery Oszkár-utca 40.) állami tanítóképző-intézetbe felvételért pályázhatnak azok a kifogástalan erkölcsi magaviseletű tanulók, akik életük 14. évét betöltötték, de a 16. életévét még nem lépték túl s akiknek a polgári iskola vagy középiskola IV. osztályáról szóló félévi értesítőjük, illetőleg ugyanazzen osztályról szóló bizonyítványuk általános jeles, vagy legalább általános jó tanulmányi előmenetelt igazol. Általános jó az a bizonyítvány, amelyben legfeljebb egy elégséges fordul elő. A folyamodók kérvényüket a vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz címezve, április hó 30-ig az intézet igazgatóságánál tartoznak benyújtani.

Más úton (esetleg közvetlen a minisztériumba) beadott folyamodványok iktatás és tárgyalás nélkül küldetnek vissza a folyamodónak.

Azok a folyamodók, akik előtanulmányaik során valamely tantárgy alól fel voltak mentve, felvételük esetén a tanév elején sikeres felvételi vizsgát tartoznak tenni.

A szabályszerű, ezidőszerint 2 P-s bélyeggel ellátott kérvényhez a következő okmányok csatolandók:

1. születési anyakönyvi kivonat;
2. újkéltű hatósági orvosi bizonyítvány arról, hogy a folyamodó éptestű, érzékszervei teljesen egészségesek, beszélőszerve és színérzéke hibátlan és így a tanítói pályára alkalmas;
3. iskolai bizonyítvány annak igazolására, hogy a folya-

modó a polgári iskola, vagy középiskola négy osztályát a fentebb jelzett eredménnyel elvégezte; ha a folyamodó a kérvény beadása idején a IV. osztály elvégzését igazoló bizonyítvánnyal még nem rendelkezik, a III. osztálybeli bizonyítványát és a IV. osztálybeli félévi értesítőjét csatolja;

4. újkeletű hiteles községi bizonyítvány a családfő polgári állásáról, vagyoni állapotáról, jövedelméről és a kérvényező esetleges magánvagyonáról, vagy ösztöndíjáról, továbbá a családtagok számáról, életkoráról és a családfő közvetlen gondozása alatt álló gyermekek számáról.

5. Azok a folyamodók, akik a folyó iskolai évben, mint rendes tanulók iskolába nem jártak, erkölcsi magaviseletük kifogástalanságáról szabályszerű községi bizonyítványt is tartoznak mellékelni.

Minden melléklet szabályszerű (30 filléres) okmánybélyeggel látandó el, akiknek újkeletű hiteles szegénységi bizonyítványuk van, azok folyamodványa, valamint a folyamodvány mellékletei is bélyegmentesek.

A felsőbb évfolyamokba rendszerint a megfelelő alsóbb osztályból fellépő intézeti rendes növendékek vétetnek fel. Azok a tanulók, akik gimnáziumi (esetleg reálgimnáziumi), reáliskolai érettségi vizsgálatot tettek, ha tanulmányi előmenetelük legalább jórendű, a tanítóképző-intézet IV. osztályába folyamodhatnak, s amennyiben hely van, abban az esetben vétetnek fel, ha sikeres különbözeti vizsgálatot tesznek a tanítóképző I—III. osztályának következő tárgyaiból: a test- és élettanból, a gazdasági ismeretekből, az énekből, a zenéből, a kézimunkából, a rajzból azok a gimnáziumi tanulók, akik a rajzot mint rendkívüli tárgyat nem tanulták.

A felsőkereskedelmi iskolának és a felső mezőgazdasági iskolának érettségi bizonyítványa alapján nem lehet tanítói oklevelet szerezni.

Az intézettel kapcsolatos internátusban a tartásdíj a segélyezés foka szerint évi 200 P, 300 P, 400 P és 500 P. A kintlakók havi 18 P-ért ebédet kaphatnak.

A díjak minden hó 5-ig fizetendők be az intézet pénztárába.

A vallás- és közoktatásügyi minisztérium 40.575/1933. számú rendeletével megállapított évi 100 pengő felvételi és vegyes rendeltetésű díjból az I.-éves növendékek a sikerrel kiállott orvosi, színerzéki és hallási vizsgálat, az érettségi bizonyítvány alapján felvett IV.-éves növendékek a fentiekén kívül a különbözeti vizsgálat letétele után történő felvétel (beiratás) alkalmával, a többi II—V. osztálybeli tanulók pedig a *beírás alkalmával 20 pengőt* tartoznak, mint első részletet az intézet igazgatójánál befizetni. A fennmaradó 80 pengő 4 egyenlő részletben minden év október, december, február és április hó 1—3 napja között fizetendő be.

Kötelező azonkívül 8.— P táncdíj, mert kívánatos, hogy ötévi tanulmányi ideje alatt minden növendék legalább egyszer

vegyen részt az intézetben minden évben rendezendő táncanfolyamon.

A bentlakók hozzanak magukkal legalább 2 rend ruhát, amelyek közül az egyik sötét legyen, 1 télikabátot, 2 pár cipőt, 6 pár fehérneműt, 3 hálóinget, 4 törülközőt, 6 pár harisnyát, 10 zsebkendőt, 3 ágylepedőt, 1 vánkost 3 huzattal, 1 téli takarót vagy dunyhát 3 huzattal, 1 hatszemélyes abroszt, 2 asztalkendőt, 2 poharat, 1 fogkefét, 1 fésűt, 1 ruhakefét, 1 pár hálópapucsot és cipőtisztító felszerelést. Minden fehérneműbe bejegyzendő (színes fonállal, vagy moshatlan tintával) a ruha száma. A felszerelés minden darabja magyar gyártmányú legyen. A szalmazsák és az ágyterítő a méret és az egyöntetűség miatt beírásakor itt szerzendő be annál a kereskedőnél, akivel az igazgatóság ár és minőség tekintetében előzetesen megállapodott.

A szalmazsák ára kb. 16.— P, az ágyterítőé 25.— P.

Fogazatával, orrával, torkával és fülével kapcsolatos bajokat mindenki hozza rendbe és szemüvegről gondoskodjanak, akiknek kell.

A zenéből egy hangszer, a hegedű vagy a zongora, illetőleg a harmónium tanulása kötelező. Aki második hangszert, egyházi éneket vagy zenét akar tanulni, vagy német, illetőleg tót nyelvben akarja magát tovább képezni, hogy az év végén más ajkú népiskolában való tanításra is szerezhessen képesítést, ezt az év elején írásban kell kérnie.

Az intézeti házi szabályok értelmében mindenki köteles az előírt tankönyveket és tanítási eszközöket legkésőbb szeptember hó 16-ig beszerezni. Senki könyveit el nem adhatja.

A felvételtől, az esetleges kedvezményről, a jelentkezés idejéről, valamint a fizetendő díjakról, a kötelezett felszerelésről a folyamodók az intézet igazgatósága útján értesíttetnek, azzal a hozzáadással, hogy a felvétel csak akkor válik véglegessé, ha a felvett tanulókat az intézetben tartandó orvosi vizsgálat, zenei, hallási és színérzéki vizsgálaton tanítói pályára alkalmasnak találtatnak.

Az 1936—37. iskolai év megkezdése.

Szept. 1. Évnyitó értekezéslet. Különbözeti vizsgálat.

Szept. 2. Javító osztályvizsgálat.

Szept. 3. Javító képesítő-vizsgálat. Írásbeli képesítő-vizsgálat pedagógiából.

Szept. 4. Javító képesítő-vizsgálat. Írásbeli képesítő-vizsgálat magyarból.

Szept. 5. Javító osztályvizsgálat. Írásbeli képesítő-vizsgálat a mennyiségtanból.

Szept. 7. Szóbeli képesítő-vizsgálat.

Szept. 9. Istentisztelet. Évnyitó. Beírás.

Szept. 10. Rendes tanítás.

Azon növendékek, akik sikeresen elvégezték tanulmányaikat, minden külön értesítés nélkül a fent megjelölt időben jelentkezzenek.

**2. A budapesti I. ker. állami tanítóképző-intézetben az
1936—37. iskolai évben használandó iskolakönyvek jegyzéke.**

(Tankönyvek, vezérkönyvek, segédkönyvek.)

I. osztály.

Sík-Schütz: Imádságos könyv.
Lékó: Ószöv. és újszöv. bibliai történetek.
Magdics: Szentírás jegyzetek.
Hamar: Bibliaismertetés, ref. I. r.
Pálffy-Bereczky: Egyháztörténet, ev.
Németh-Novy: Magyar nyelvtan.
Németh-Novy: Magyar stilisztika.
A magyar helyesírás szabályai. I—V. o. r.
Lux: Német nyelvkönyv. I. r.
Kelemen: Magyar-német és német-magyar szótár, I—V. o. r.
Mesterházy-Madai: Egyetemes történet, I. r.
Barthos-Kurucz: Atlasz a világtörténet tanításához.
Fodor: Földrajz tanítóképzők részére. I. r.
Kiss: Mennyiségtan. I. r.
Jaloveczky-Koch: Szervetlen kémia.
Móczár-Török: Gazdasági ismeretek. I. r.
Sztankó: Énekiskola. I. r.
Kosáry: Zongoraiskola.
Dobó-Ráth-Véghné: Magyar hegedűiskola. I. r.
Cholnoky és társai: Földrajzi iskolai atlasz. I—II. r.

II. osztály.

Schütz: Katolikus hittan.
Czeplédi: Bibliaismertetés, ref. II. r.
Pálffy-Bereczky: Egyháztörténet, ev.
Perjéssy: Test- és lélettan.
Németh-Novy: Retorika.
Lux: Német nyelvkönyv. II. r.
Mesterházy-Madai: Egyetemes történet. II. r.
Fodor: Földrajz. II. o. r.
Kiss: Mennyiségtan. II. r.
Móczár: Növénytan.
Móczár-Török: Gazdasági ismeretek. II. r.
Sztankó: Énekiskola. II. r.
Dobó-Ráth-Véghné: Magyar hegedűiskola. I. r.
Sarudy-Hódossy: Összhangzattan. II—V. o. r.
Kosáry: Harmóniumiskola, vagy Kovács: Orgonaiskola.

III. osztály.

Schütz: Erkölcstan. r. k.
Bárdos: Harmonia Sacra.
Révész: A keresztyénség története, ref. II. r.
Batizfalvy-Bereczky: Bibliaismertetés ev.
Kornis: Lélektan és logika. II. kiadás.

Németh: Poétika.
 Lux: Német nyelvkönyv. III. r.
 Lux: Német nyelvtan III.—V. o. r.
 Mesterházy-Madai: Egyetemes történet. III. r.
 Fodor: Magyarország földrajza.
 Kiss: Mennyiségtan. III. r.
 Móczár: Állattan.
 Jaloveczky-Koch: Földtan.
 Éber: Fizika. I. r.
 Móczár-Török: Gazdasági ismeretek. III. r.
 Sztankó: Énekiskola. III. r.
 Dobó-Ráth-Véghné: Magyar hegedűiskola. II. r.
 Kovács: Orgonaiskola, vagy Kosáry: Harmóniumiskola.

IV. osztály.

Schütz: Kat. egyháztörténelem.
 Révész: A keresztyénség története, ref. II. r.
 Batizfalvy-Bereczky: Bibliaismertetés, ev.
 Drozdy-Frank: Neveléstan, tanítástan, módszertan.
 Lux: Német nyelvkönyv. IV. r.
 Mesterházy: Magyar nemzet történelme.
 Fodor: A földrajztanítás módszere.
 Népiskolai tanterv 1925.
 Sarudy-Bartha: Magyar nyelvi kézikönyv.
 Prónai-Németh-Novy: Magyar irodalomtörténet. I. r.
 Jaloveczky-Koch: Szerves kémia.
 Kiss: Mennyiségtan. IV. r.
 Csada: Fizika. II. r.
 Móczár-Török: Gazdasági ismeretek. IV. r.
 Sztankó: Énekiskola. IV. r.
 Dobó-Ráth-Véghné: Magyar hegedűiskola. II. r.
 Kovács: Orgonaiskola.
 Barthos-Kurucz: Történelmi atlasz a magyar történelem tanításához.

V. osztály.

Magdics: Hitelemzéstan, r. k.
 Makkay: Kegyelemből, hit által, ref.
 Szele: A vallásoktatás módszertana, ref.
 Szelényi: Az evang. keresztyénység világnézete.
 Frank-Németh: Neveléstörténet.
 Népiskolai tanterv. 1925.
 Váradi: Iskolaszervezettan. II. kiadás.
 Németh: Magyar irodalomtörténet. II. rr.
 Lux: Német nyelvkönyv. V. r.
 Horn: Alkotmánytan.
 Quint-Jaloveczky: Egészségtan. II. kiadás.
 Horn J.: Közgazdaságtan.
 Sztankó: Énekiskola. V. r.
 Dobó-Ráth-Véghné: Magyar hegedűiskola. III. r.
 Kovács: Orgonaiskola.

Segédkönyvek és vezérkönyvek.

Népiskolai tanterv, 1925. IV—V. o. r.

Frank-Drozdy: Hogyan tanítsunk a népiskolában, IV—V. o. r.

Egységes vezérkönyvek, IV—V. o. r.

Kosáry: Népiskolai dalok harmóniumkísérettel, IV—V. o. r.

Gyakorló elemi iskola.

I. osztály.

Quint-Drozdy: Abc színes.

II. osztály.

Quint-Drozdy: Olvasókönyv II.

IV. osztály.

Quint-Drozdy: Olvasókönyv. III.

Urhegyi: Magyar nyelvi példatár. III.

Tanfi-Stelly: Számtan. III.

IV. osztály.

Quint-Drozdy: Olvasókönyv. IV.

Urhegyi: Magyar nyelvi példatár. IV.

Tanfi-Stelly: Számtan IV.

Kiss-Nagy: Földrajz. IV.

Kogutowicz: Térképfüzet. IV.

V—VI. osztály.

Quint-Drozdy: Olvasókönyv. V—VI.

Urhegyi: Magyar nyelvi példatár. V—VI.

Tanfi-Stelly: Számtan. V—VI.

Novy: Állampolgári ismeretek.

Kiss-Nagy: Földrajz. V—VI.

Jaloveczky-Móczár: Természetrész.

Éber: Vegytan és természettan.

Kogutowicz: Térképfüzet. V—VI.

XVII.

1.

A Budapesti Állami Tanítóképző-Intézeti Iskolatársak Egyesülete.

Ez egyesület 1928. március hó 24-én alakult meg. Célja: az összetartás érzésének és a társas érintkezésnek ápolása azok között, kik ifjúságuk legszebb éveit a budapesti állami tanítóképzőben töltötték; célja ezen érintkezés által is ébren tartani azt a pedagógiai szellemet, melyre mint tanítójelöltek, az intézet falai között a valláserkölcsei, hazafias népnevelés céljából irányítást nyertek; továbbá célja a nevezett tanítóképzőt, annak

intézményeit és az iskolatársak esetleges hátramaradottjait erkölcsileg és — amennyire a körülmények szükségessé és lehetővé teszik — anyagilag is támogatni.

A választmányi évenként rendszerint négy ülést tart. A választmány, ha szerény keretben is, igyekszik csekély adományaival, rendszeren karácsony táján, az intézet növendékeit támogatni.

Az iskolatársak bajtársi érzésének ápolására időnkint a Magyar Tanítók Otthona helyiségében, (IX. ker. Kinizsi-u. 14.), összejövetelt tart.

Az egyesület vezetősége: az egyesület tiszteletbeli elnöke: Padányi-Frank Antal dr., választott tisztviselői ezidőszerint: Sztankó Béla elnök, Hittig Lajos, Emhő Gyula, Mihalik József alelnökök, Jánosy Imre ügyvezető igazgató, Gyurkovich Zoltán főtitkár, Winter Pál titkár, Klell Kálmán és Stipinger János jegyzők, Tas József háznagy, Baráthy László pénztáros, Klemm Árpád ellenőr.

A lefolyt iskolai évben április 25-én, az I. ker. áll. tanítóképző-intézet helyiségében tartotta meg az egyesület IX. rendes közgyűlését a következő tárgysorozattal:

I.

1. Himnusz. Énekli a tanítóképző-intézet énekkara.
2. Budavár felszabadítása a török uralom alól. Előadja *Mesterházy Jenő* tb. tag.
3. Gobbi: Szerenád. Két zongorán előadják *Anda G.* és *Cservenka G.* tanítójelöltek.
4. Ifjú tanító a leveiteifjak között. Előadja *Garamvölgyi Endre*.
5. Hiszekegy. Énekli a tanítóképző-intézet ifj. énekkara.

II.

1. Bevezető beszéd: *dr. Padányi-Frank Antal* igazgató.
2. Elnöki megnyitó.
3. Titkári jelentés.
4. Pénztárosi jelentés. Az 1937. évi költségvetés előterjesztése.
5. A számvizsgáló-bizottság jelentése.
6. Választmányi tagok választása.
7. Esetleges indítványok.

A tagok létszámában jelentékeny változás nem állott be. Az elmúlt évben a tagok létszáma volt: 254 rendes, 10 alapító és 2 pártoló tag. Az 1935-ben végzett tanítójelöltek közül 26-an jelentették ki belépési szándékukat. Az elmúlt évben 4 választmányi és 2 elnöki ülést tartottunk.

*Az egyesület tagjainak névjegyzéke.**

Alapító tagok:

Sztankó Béla,	Gärtner Rezső,
Zsadányi Ferenc,	Bencze István,
M. Mórocz Sándor,	Emhő Gyula,
Tas József,	Scherer Gyula,
Horvay Ede,	Moravitz Lajos.

Rendes és pártoló tagok:

Adamkovits Bertalan, főv. el. ig. IX., Üllői-út 121.
Andor Mihály, főv. tanító, III., Bécsi-út 62.
Arany Lajos, főv. tanító, I., Kléh István-u. 6.
Augusztiny Oszkár, VII., Nürnbergi-u. 19.
Bajnok Géza, rk. isk. látogató, Dunakeszi.
Bálint Árpád, főv. tanító, VIII., Práter-u. 59./c.
Balla Árpád, forg. adóellenőr, VIII., Örömvölgy-u. 18.
Balogh Géza, főv. tanító, Kispest, Zrinyi-u. 118.
Balogh Imre, polg. isk. tan., Cegléd. (Elköltözött.)
Baracs Lajos, főv. tanító, I., Csend-u. 40.
Balogh Ferenc, áll. tanító, IX., Állami Menhely, Üllői-út.
Barabás György, polg. tan. Sárvár.
Baráth Géza, ny. polg. tan. X., Jerney-u. 7.
Baráthy László, főv. tanító, VI., Kmetty-u. 2.
Bartosch József, főv. tan., VI., Gyöngyösi-u. 6.
Bató László, óvónőképző-int. tan., VII., Ilka-u. 22.
Bazsó Károly, kir. közalapítványi ig., Szilfamajor, Fejér m.
Bárdos Sándor, főv. tan., X., Vaspálya-u. 11.
Bencze István, szfv. jav. őrség főparancsnok, IX., Ráday-u. 8.
Bendes Gyula, főv. tan., III., San Marco-u. 59.
Benkő Miklós, tanító, Debrecen, Eötvös-u. 59.
Berend Büttel Károly, áll. polg. isk. igazgató, Szekszárd.
Berina István, gyógyped. tanár, VII., István-út 95.
Besse Gyula, tanító, Szöllőserdő, Abauj m.
Békéssy Károly, főv. polg. isk. ig., VII., Peterdy-u. 38.
Bíró Árpád, áll. rend. kezelő főtiszt, II., Batthyány-u. 29.
Bíró József, tan. Nagykőrös.
Bóna Menyhért, tanító, Jászfákóhalma, Szolnok m.
Bórenich István, ny. máv. ig. tanító, Győr, Ágyúgyári telep 36.
vitéz Breznay Lajos, polg. tan. Putnok, Gömör m.
Buchstabler Antal, főv. tanító, IX., Gr. Haller-u. 12—14.
Burics László, polg. tan. Nagyatád.
Buza Gábor, zeneisk. tan. Debrecen, Darabos-u. 16.

*Az egyesület tagjait tisztelettel kéri az elnökség, hogy az alkalmaztatásukat, vagy lakóhelyüket illető változást az egyesület ügyvezető igazgatójának (Budapest, VI., Bajnok-u. 17. sz., II. 1.) tudomására adni szíveskedjenek.

A dűlt betűkkel felsoroltak választmányi tagok, a *-gal jelöltek pártoló tagok.

Cicutti Lajos, főv. el. ig. II., Horváth-u. 14.
 Csapó Gusztáv, főv. tan., Ujpest, Ananymus-út 22.
 Csányi Lipót József, gyógyped. ig., III., Miklós-tér 5.
 Csekő Géza, főv. polg. tan., I., Németvölgyi-út 16.
 Cser János dr., főv. tan. VII., Szabó J.-u. 14.c.
 Cserven György, tanító, Alsódabas, Pest m.
 Daday Kálmán, tanító, Torvaj.
 Debreczeny Miklós, főv. el. ig., Szentendre, 8180 hsz.
 Deme Bálint, főv. testn. tan., I. Fery Oszkár-u. 57.
 Dietzel Béla, főv. ip. tan., Rákosliget, XXV.-u. 24.
 Dobos András, főv. tan., VIII., József-krt. 63.
 Dobos László rk. tag, polg. tan., VI., Kmetty-u. 18.
 Dragoner Endre, főv. tan., Kispest, Teleki-u. 11.
 Drözdy Kálmán, főv. tan. I., Maros-u. 29.
 Egedy István, főv. e. ig., I., Márvány-u. 7.
 Emhő Gyula, főv. szakf. ig., VI., Szív-u. 19.
 Ettig Károly, tan., Dunaharaszti, Kossuth-u. 30.
 Ebner Rezső, ny. polg. tan., II., Zsigmond-u. 14.
 Faics István, kántortan., Várszó, u. p. Pétervására, Heves m.
 Farkas István, tan., Bag, Pest m.
 Farkas János, főv. tan., VII., Gyarmat-u. 47.
 Fehér Elemér dr. klin. orvos, VI., Bulcsú-u. 23.c.
 Fehérváry Ferenc, főv. polg. ig., I., Bíró-u. 6.c.
 Fetter Kornél, főv. polg. tan., IX., Remete-u. 28.
 Flérik József, tan. Pere, u. p. Gibárt, Abauj m.
 Flórenc József, tan., VIII., Thék Endre-u. 6.
 Gaál Ödön, áll. ig. tan., Szada, Pest m.
 Gábler Ödön, áll. tan., Pestújhely, Nádor-u. 40. (Elköltözött.)
 Gärtner Rezső, ny. főv. ig., I., Uri-u. 29.
 Gáspárdy Aladár, polg. ig., Balatonfüred.
 Gömöry Jenő, tan., Gyömrő, Pest m.
 Guzmics Lajos, Letenye, Zala m.
 Gyulai László, polg. ig., Győr, Vass József-u. 15.
 Gyurkicza Miklós, bizt. titk., Szolnok, M. Holl. bizt. társaság.
 Gyurkovich Zoltán, főv. ip. ig., Rákoshegy, Baross-u. 5.
 Haán János, főv. polg. tan., X., Hajtsár-u. 75.c.
 Haán Pál, áll. szinh. tisztv., VIII., Kender-u. 7.
 Haán Győző, főv. ip. ig., VII., Novibazár-tér 20.
 Hajós Mihály, főv. el. ig., V., Hídász-u. 5.
 Harsányi László, kántortanító.
 Hasznosy Mihály, tan., Cegléd, II. Kupsi, Kovács major.
 Háros Antal, főv. el. ig., VIII., Szentkirályi-u. 47.
 Hegedűs Sándor, tan., Kiskunmajsa, Szegedi-u. Isk.
 Heidinger Nándor, főv. polg. tan., VII., Damjanich-u. 32.
 Hertendi József, főv. tan., V., Dráva-u. 12.
 Hittig Ágoston, főv. tan., III., Flórián-tér, 3.
 * Hittig Gyula, ny. főv. el. ig., VII., Törökör-u. 58.
 Hittig Lajos, ny. polg. ig., VIII., Üllői-út 40.
 Hock János, főv. el. ig., IX. Soroksári-út 38.
 Hodász Miklós, testn. ig., IV., Eskü-tér 6.

Hollós István, főv. tan., III., Tavasz-u. 2.
 Horn József dr., felsőkeresk. ig. VII., Thököly-út.
 Horvay Ede, ny., képzőint. c. ig., I., Szendy-u. 2.
 Horváth István, főv. polg. tan., I., Enyedi-u. 10.
 ifj. Horváth István, rt. intéző, IX., Tóth Kálmán-u. 8—10.
 Hunfalus János, főv. polg. tan., Dunaharaszti, Lónyai-u. 18.
 Ihász Károly, kántortanító, Igrici, u. p. Mezőcsát.
 * Ilosvay Hollóssy Lajos, gazd. főtanácsos, VIII., Conti-u. 21.
 Jablonkai (Gräfl) János, áll. el. ig., Solymár.
 Jakobovits Lajos, főv. el. ig., I., Krisztina-krt. 83.
 Jankovits László, főv. tan., I., Városmajor-u. 30.
 Jánosy Imre, főv. ip. ig., VI., Bajnok-u. 17.
 Jósvay Gábor dr., főv. polg. tan., IX., Soroksári-út 42.
 Jovicza Sándor, főv. el. ig., VIII., Bezerédy-u. 16.a.
 Kajdy Gyula, tan., Uri, Pest m.
 Kamarás (Kindl) Vilmos, főv. tanító, I., Alkotás-u. 71.b.
 Kalocsai Sándor, főv. tan., I., Mészáros-u. 14.
 Kapcsos Ferenc, főv. tan., VII., Korong-u. 38.
 Karabélyos Ede, tan., Ura. u. p. Csenger, Szatmár m.
 Karvaly Viktor, főv. ének szakfel. II., Keleti Károly-u. 26.
 Kállai Nándor, uradalmi tan., Sarkad, Nyék puszta.
 Kertész Gyula, főv. polg. tan., I., Fery Oszkár-u. 55.
 Kiss Imre, főv. polg. tan., V., Tisza-u. 18.
 Kiss József Imre, főv. ip. ig., I., Halmi-u. 29.
 Kiss Károly, főv. polg. tan., VIII., Szentkirályi-u. 23.
 Kléber Géza, tan., VIII., Práter-u. 59.d.
 Klell Kálmán, főv. tan., VI., Rózsa-u. 48.
 Klemm Árpád, a Szentsírrend lovagja, főv. házinyomdai főt., II.,
 Kapucinus-u. 18.
 Koczóh Sándor, ig. tan., Nagyrábé, Bihar m.
 Koháry Géza, könyvelő, V., Koráll-u. 20.
 Komlós Antal, főv. tan., VIII., Gyulai Pál-u. 6.
 Koncz Géza, főv. polg. tan., V., Berzenczey-u. 48.
 Kósa Imre, elektr. tisztv., V., Honvéd-u. 22.
 Kóta László, főv. tan., X., Üllői-út 124.
 Kóta Ferenc, főv. tan., IX., Kén-u. 3. IV. ép.
 Kosztolányi István, tan., Gyulaj, Tolna m.
 Kovalcsik János, főv. tan., VIII., Hunyady-u. 43.
 Kökény Péter, ny. szföv. ip. isk. ig., Rszentmihály, Rákóczi-u. 34.
 Krasznai András, főv. tan., IV., Cukor-u. 6.
 Kreizler Sándor, főv. el. ig., X., Kada-u. 31.
 Kuppi Ferenc, főv. nyilv. vezető, I., Alkotás-u. 39.a.
 Kristó István, tan., V., Vág-u. 19—21.
 Lakos Gusztáv, áll. tan., Budakeszi.
 Lantos Zoltán, tan., Budaörs.
 Láncz József, áll. ig. tan., Budafok, Anna-u.
 Lenkei Vilmos, főv. el. ig., VII., István-út 29.
 Lébisch Lőrinc, áll. polg. tan., Győr, Megyeház-u. 38.
 Ligeti Béla, főv. polg. tan., I., Lenke-út 88.
 Linczopolcz József, gyárig., Ujlaki téglagyár, Bécsi-u. 134.

Locsava Sándor, főv. tan., Újpest, Hajnal-u. 13.
 Luspáy Kálmán, főv. polg. tan., I., Csúrgói-u. 20.a.
 Macács Lajos, főv. ip. tan., Rákoshegy, Csáky-u. 4.
Magyary Lajos, főv. el. ig., I., Horthy Miklós-út 52.
 Majser János, polg. tan., Kispeszt, Előd-u. 10.
 Makray János, főv. tan., Pesterzsébet, Bánffy-u. 8. (Elköltözött.)
 ifj. Mandl Kálmán, urad. tan., Alcsut, Göböl járás, Fejér m.
 Martos Ágost, ny. főv. el. ig., II., Margit-kr. 64.a.
 Márkus Rudolf, áll. tan., Hódmezővásárhely.
 Merva Ferenc, áll. ig. tan., Rákoscsaba.
 Mezey Ferenc, főv. tornaszakf., I., Horthy Miklós-út 71.
 Mérey György, főv. tan., Újpest, Anonymus-u. 16.
 Mihalik József, tanítóképző-int. tan., Sashalom, Bejczy-u. 1.
 Misky István, áll. tan., Makó, Rákostanyai-u.-i el. isk.
 Molnár Géza főv. tan., VII., Rákóczi-út 82.
 Molnár János, főv. polg. tan., VIII., Szentkirályi-u. 11.
 Molnár József kántortanító, Bánd, Fejér m.
Mórávitz Lajos, főv. el. ig., VIII., Práter-u. 11.
 vitéz Móry Jenő, főv. tan., IX., Páva-u. 31.
M. Mórocz Sándor, főv. polg. ig., Újpest, Kölcsey-u. 15.
 Moussong Gusztáv, áll. ig. tan., Nagykovácsi, Pest m.
 Müller János, tan., Budafok.
 Nagy Béla, főv. polg. ig., II., Kapi-u. 11.
 Nagy Jenő, főv. tan., II., Téglá-u. 6.
 Nagy József, polg. tan., Debrecen, Szt. Anna-u. 29.
 Néliba Ferenc, főv. tan., III., Miklós-tér 2.
Németh Károly, főv. tan., VI., Teréz-kr. 30.
 Novomeszky Gusztáv, főv. tan., VI., Váci-út 159.
 Nyers Elek, főv. polg. tan., VII., Erzsébet királyné-út 83.
 Nyíri Albert, tan., Kispeszt, II., Hungária-út 42.
 Ogonovszky Ernő, ig. tan., Felsőgalla, Cementgyár.
 Orbán Béla, főv. tan., III., Kerék-u. 40.
 Padányi Lajos, áll. ig. tan., Nyergesújfalu.
Palotás Miklós, főv. tan., I., Alkotás-u. 35.
 Páhány János, tan., Dáka, Veszprém m.
 Perjéssy Kálmán dr., fogorvos, I., Alkotás-u. 39.a.
 Pédery Gyula, főv. ip. tan., VIII., József-kr. 29.
Petik Kálmán, korm. főtan., főv. el. ig., a nyaraltatási akció vezetője, IV., Prohászka Ottókár-u. 4—6.
 Pilisi Lajos, kántortanító, Érsekcsanád, Pest m.
 Pogány József, főv. el. ig., III., Timár-u. 32.
 Pók Albert, tan., Tura.
 Pörje László, főv. tan., I., Maros-u. 27.
 Preissinger József, főv. tan., Kispeszt, Szigligeti-u. 37.
 Princz Rudolf, tan., Vácduka, u. p. Váchartyán.
 Prockl Gyula, ig. tan., Bicske.
 Pusztay Kálmán, főv. el. ig., I., Rozmaring-u. 3.
 Randl Árpád, magántisztv., VIII., Lippay György-u. 2.
 Ray Sándor, tan., Dunaszentmiklós.
 Reicz Antal, tan., Hajós, Pest m.

Reif Lajos, főv. el. ig., VI., Váci-út 57.
Remes Alajos, főv. el. ig., I., Városmajor-u. 33.
Reuter Ágoston, főv. polg. tan., IX., Kinizsy-u. 10.
Riesz Dónát, főv. tan., I., Menkina János-u. 15.
Rudolf Rezső, főv. polg. tan., III., Föld-u. 57.
Ruppert Róbert, áll. tan., Balatonalmádi, Veszprém m.
Rupnik Károly, főv. tan., I., Galántai-u. 14.
Ruthner Gyula, főv. tan., II., Mész-u. 3.
Sági Kálmán, tan., Mindszentskála, u. p. Kövágóórs.
vitéz Sándor István, főv. el. ig., V., Pannónia-u. 81.
Scherer Gyula, ny. áll. polg. isk. felügyelőigazgató, Újpest,
 Toldi-u. 14.
Schiller Ferenc, főv. tan., Vác, Fegyház-u. 6.
Schmall Zsigmond, nyug. ig. tan., I., Fery Oszkár-u. 82.
Schmoll János, tan., Ózd, Gyártelep, Borsód m.
Sebestyén Ferenc, tan., Nagykamond, Vas m.
Simon Ferenc, polg. tan., Putnok, Gömör m.
Simon Miklós, ny. polg. ig., III., Tavasz-u. 17.
Simonffy János, főv. polg. tan., I., Előpatlak-u. 7.
Soóky Sándor, főv. tan., VII., Kazinczy-u. 23.
Sterk István, tan., Pestszentlőrinc, Darányi Ignác-u. 21.
Stipinger János, tan., VI., Szt. László-út 26.
Stolmár László dr., főv. tan., VIII., Baross-u. 71.
Stolmár Károly, főv. polg. tan., IX., Üllői-út 124.
Studentz István, tan., Monor, Toldi-u. 20.
Schannen Jenő, főv. polg. tan., I., Krisztina-krt. 8—10.
Szabó Jenő, tan., Székesfehérvár.
 boczonádi Szabó Lajos, földb., Bakonybél.
Szalay Pál, áll. tan., Kúnszentmiklós, Pest m.
Szalatsy Richárd, tanítóképző-int. tanár, I., Tétényi-u. 19.
Szarvas Ede, áll. ig. tan., Kispest, Vécsey-u. 11.
Szász Károly, polg. tan., Abaujszántó.
Szendródi (Scheiber) Ferenc, ig. tan., Rinyabesnyő, up. Lábod,
 Somogy m.
Szeidl Oszkár, kántortanító, Vecsés, Pest m.
Szente Lajos, főv. tan., I., Városmajor-u. 49.
Szilas Ágost, főv. szakf. ig., I., Krisztina-krt. 131.
Szilágyi Béla, főv. polg. tan., I., Otthon-u. 28.
Sziklaváry Béla, főv. tan., Soroksár, Grassalkovich-u. 172.
Szölösi Andor, főv. tan., I., Enyedi-u. 11.
Szőnyi Károly, tan., Dömsöd.
Sztankó Béla, ny. tanítóképző-int. főig., I., Fery Oszkár-u. 34.
 * Sztankó Teréz, főv. tanító, I., Fery Oszkár-u. 34.
Szvoboda Ödön, ny. áll. gazd. tan., Kispest, Villany-u. 8.
Szvoboda Kornél, főv. tan., VII., Hernád-u. 3.
Takáts Bogdán, főv. el. ig., I., Czakó-u. 9.
Tanner Gyula, kántortanító, Nagybárcánya, up. Sámsonháza.
Tarkó Lajos, népm. titkár, Berettyóújfalu, Bihar m.
Tass József, főv. felügyelő ig., III., Pusztaszeri-u. 85.
Teller Ferenc dr., főv. polg. tanár, I., Schweidel-u. 11.

Tellér Gyula, főv. ig., II., Margit-krt. 28.
 Ternyei Ferenc, főv. el. ig., V., Visegrádi-u. 18.a.
 Till Géza, főv. el. ig., I., Attila-u. 10.
 Török Miklós, kántortanító, Oros, Szabolcs m.
 Tőke Gyula tan., I., Városmajor-u. 31.
 Újváry Lajos, tan., Sata, Borsód m.
 Ungváry Elemér, főv. el. ig., VII., Miskolci-u. el. isk.
 Vadas József, tan., Pusztaszabolcs.
 Vagner Béla, tan., V., Csáky-u. 43.
 Vándory Dezső, főv. gyógyint. ig., X., Vezér-u. 18.
 Ványi Benő, tan., Siómaros, Veszprém m.
 Varga Károly, főv. tan., VII., Istvánffy-u. 38.
 Végh József, óvónőképző-int. ig., VII., Rózsák-tere 7.
 Vésey Győző, tan., III., Kiscelli-u. 66.
 Vitál Ödön, főv. el. ig., I., Márvány-u. el. isk.
 Vlaszák István, ny, főv. el. ig., Albertfalva, Kertváros, III.-u. 28.
 Vecsey Géza, főv. ip. tan., VIII., Üllői-út 76.
 Waldfogel Ferenc, áll. tan., Pécs, Megyeri-u. 8.
 Wilde Ferenc dr., főv. tan., VIII., Horánszky-u. 26.
 Winter Pál, főv. tan., VIII., Práter-u. 34.
 Zelenka János, tan., Pestszenterzsébet, Család-u. 88.
 Zsadányi Ferenc, főv. el. ig., I., Rozmaring-u. 3.
 Zsemlye Zoltán, tan., Felsőgöd, Pest m.

2.

Ifjú tanító a leventeíjak között.

Mint leventeoktatót, mindig az az elv vezérelt, hogy leventém a katonai szellemű kiképzésen kívül sohase nélkülözzék az erkölcsi javak nyújtását sem. Lelkiismeretbeli kötelességemnek tartom, hogy azt a lélekformáló hatást, mellyel nevelőim velem szemben eredményt értek el, a nemzettel szemben való hálám lerovásaként én is gyakoroljam leventéimmal szemben.

Az elhatározás tehát már megérett bennem, csak hozzá kellett kezdenem munkámhoz. Ez azonban nem volt könnyű dolog. »Adj nekem egy fix pontot és kimozdítom helyéből a Földet!«, — mondja a híres tudós. Nekem is ilyen fix pontot kellett keresnem. Éberem lestem az alkalmat, hol tudok ilyet elkapni, amire építeni tudok. Mert azt már akkor is tudtam, hogyha csak nagy általánosságban beszélek nekik az önnevelésről, talán meg sem értik, vagy, ha meg is értik, semmi érdeklődést nem mutatnak. Először meg kellett tanulnom az ő nyelvükön beszélni. Ezt nem úgy csináltam, hogy én ereszkedtem le az ő színvonalukra, hanem őket emeltem fel magamhoz.

A leventék magatartása miatt a korholást s a büntetést nem láttam helyes módszernek, mert ezzel egyrészt az ifjúságban saját személyünk ellen növelnök az ellenszenvet, másrészt csökkönyössé tennénk őket s eredményt egyáltalán nem érnének el. Ezekkel számolva, azon gondolkodtam, miként tudnám bizal-

mukat megnyerni. Ezt tartottam elsősorban a legfontosabbnak, mert, ha azt látom, hogy a leventék valakivel szemben megértők tudnak lenni s belátják, hogy az a valaki nekik csak jót akar, akkor az már félig sikert jelent. További munkám tehát erre irányult.

Egyízben, amikor egyik leventét helytelen magatartása miatt büntetni kellett volna, alkalmat vettem arra, hogy vele négy szemközt beszélgessek. Mikor ezt a 16 éves leventét behívtam egy külön szobába s hellyel kínáltam meg őt, szokatlanul érdekesnek kezdett látszani előtte a dolog. Nagyon kíváncsi volt már arra, — mi fog történni.

Nézd, Mihály, — kezdtem én, — azt mondják rólad, hogy nem jól viseled magadat. Igaz lenne ez? — Helybenhagyólag bólintott. — Azt is tudod, miért mondják ezt rólad? Én azonban azt mondom, amit talán még senkitől sem hallottál, hogy Te egy kicsit eleven vagy s néha meggondolatlan, melyből sokszor származnak úgy rád, mint másra nézve kellemetlenségek. (E kijelentésemet azért tettem ebben a formában, hogy a fiúban némi önbizalmat öntsek s ne keserítsem el még jobban újabb korholással. Mintegy éreztetni akartam, hogy én megértem őt.) Szeretnéd-e, ha rólad ezentúl mindig csak azt mondanák, hogy szófogadó, rendes, egyszóval ú. n. jó levante vagy?

Láttam, miképpen ragyogtak fel szemei erre a kérdésemre s miként kezdett benne úrrá lenni a jobbik énje. Még nem kaptam kérdésemre választ, de már tudtam, hogy az csak kedvező lehet. — Valószínűleg szeretnéd tudni azt is, miképpen lehet a jó irányába megváltozni, megfordulni eddigi helytelen útadon. — Láttam, hogy ez a kérdés kissé meglepte őt, s talán hirtelenül is jött, de ha időt engedek neki, bizonyára megfelel rá. Megállapodtunk abban, hogy estére a népművelési előadás után, amikor mindketten jobban rá is érünk, találkozni fogunk és folytatjuk beszélgetésünket.

Itt látom helyén valónak azt megemlítenem, hogy leventém napszámos családból való és egyetlen fiúgyermek szüleinek, akik nem sokat látszottak törődni azzal, hogy gyermekeik helyes nevelésben részesüljenek. Mikor tehát megállapodtunk abban, hogy este találkozunk, akkor egyrészt gondolkodási időhöz akartam juttatni őt, másrészt arról akartam meggyőződni, vajjon az a rövid, csak néhány perces délutáni beszélgetésünk nem volt-e hiábavaló. Természetes, hogy így én is érdeklődéssel néztem elébe az esti találkozásnak.

Amikor a megbeszélte idő elérkezett, örömmel láttam, hogy az én barátom mosolyogva jön felém s szebb jövőt kívánva üdvözl. Már maga az a tény, hogy köszönt, örömmel töltött el, mert azelőtt ez nála hiányzott. Illedelmesen megkért, hogy az ő barátjai is hallgathassák, amit beszélgetni fogunk. Örömmel egyeztem bele, mire már jött is felém 10—11 levante. Egész kis csapat verődött össze. Boldog voltam, hogy eddigi jelentéktelennek látszó munkámnak is volt már némi eredménye.

Beszélgetni kezdtem velük, mint barátaimmal, megismételve azt, amit már elmondtam. Példákból indultam ki. — Ismeritek azt a vitézt, aki 10 éven át oktatótok volt? Bizonyára azt is tudjátok, hogy azóta a póstánál nagyon jól jövedelmező állása van. Azt azonban nem tudjátok s talán még nem is gondolkodtatok rajta, minek köszönheti, hogy oda is sikerült bejutnia. A feleletet egy szóval adom meg: a becsületének. Fiatal volt, amikor a háborúba került s mint bátor hazafi, jelentékeny szerepet játszott abban, hogy az ő százada annyi dicsőségre tett szert. Becsületes munkája jutalmát elérte akkor, amikor vitézzé avatták. Ezzel a ténnyel azonban még nem ért véget az ő erkölcsi és anyagi sikere, amely jól végzett munkájának természetes következménye volt. Vitézi földeket kapott, kinevezték levante oktatónak, ahol munkájáért rövidesen felsőbb elismerésben részesült, majd, amikor a posta pályázatot hirdetett, melyen a vitézi érmesek előnyben részesültek, sikerült nyugdíjas állásba jutnia annak, aki semmiféle magasabb iskolát nem végzett, de az élet iskolájának vizsgáján eredményesen vett részt. Mindezt becsületének köszönheti.

Örömet okoz az, ha valaki nehéz munkája árán külön emberré tud lenni. Örömet okoz egyrészt az illetőnek, aki megváltozott, de örömet okoz annak is, aki figyelemmel kísérte az ő életét s mindig azon volt, hogy hasznos embert igyekezzék formálgatni valakiből, aki egyaránt díszére válik hazájának és embertársainak.

Hogy tiszta képet alkothassatok magatoknak arról, miként lehet ezt a nagy munkát eredményesen elvégezni, elmondom az én esetemet, ami eddigi életemben a legnagyobb jelentőséggel bír. Ne vegyétek ezt részemről dicsekvésnek, jóllehet ilyenmel méltán dicsekedhetik valaki, hanem tekintsétek intő példának.

Mikor a tanítóképző harmadik osztályába jártam, de már előbb is, mindenki tudta rólam, hogy nem teljesítem kötelességemet, hogy vitatkozó természetű vagyok, s úgy megyek saját fejem után, nem hallgatva az intő szóra, nem fogadva meg a jóakarató tanácsokat, mint az árvíz, mely medréből kilépve, út és irány nélkül pusztít mindent, ami útjába esik. Megtestesítője voltam a rossznak. Nem szeretett senki, csak én szerettem magamat. Nem törődtem senkivel. Azt hittem, így is jó lesz. Ám csakhamar arról győződtem meg, hogy ez egyáltalában nem lesz jó.

Egy szép napon azután megúnván a sok szidást, ami engem ért, elhatároztam, hogy új életet kezdek. Egyedül ezt nem tudtam volna véghez vinni. Az intézet igazgatójának, akiről tudtam, hogy örömmel segít a vergődő ifjakon, kértem segítségét. Ő világosított fel arról, hogy aki meg akar javulni, annak hibáitól kell megszabadulni. Hogy ezt megtehessük, ismerni kell hibáinkat, a bennünk levő rossz tulajdonságainkat: önismeretünknek kell lenni.

Ő annyira tudott lelkesíteni és annyira szeretettel támogatott a munkámban, hogy tényleg tudtam is lelkesedni. Az osztálytársaim elé álltam és azt mondtam, ki-ki mondja meg, mit lát bennem hibának. Megtették. Én pedig ezeket a hibákat támogató jóakaróim segítségével egyenként, hosszú és küzdelmes munka árán elhagytam. Megjavultam. Amikor az utolsó évfolyamot is elvégeztem, feljebbvalóim mintaképül állítottak ki a többiek elé. Akkor voltam életemben a legboldogabb.

Egyedül azonban nem mentem volna sokra, kellett, aki eddigi helytelen viselkedésemet előttem ismertté tegye, megragadja a kantárszárat s ha kell, tüzes vassal kényszerítsen a megállásra. Én engedelmeskedve, jobb belátásra térve, megfordultam. Ettől a fordulóponttól kezdődött új életem. Ám ne higgyétek, részemről az önnevelés már befejezett tény. Még most is állandóan folytatom, mert az embernek mindig vannak hibái, melyeket ki kell küszöbölni.

Azt hiszem, elegendő volt e két példa. Tudnék felhozni többet is, de felesleges. Most én is úgy szeretnék tenni veletek, mint ahogyan az én igazgatóm tett velem. Valószínű, arra is gondoltok, mi szükségem nekem arra, hogy ti megváltozzatok. Nekem tényleg semmi, de a hazának, embertársaitoknak és főként nektek igen nagy szükségetek van erre. Én pedig csak támogatni akarlak benneteket, mint ahogyan engem is támogattak. Én sem tudtam eleinte, hogy velem miért csinálják, sőt bosszankodtam is, de később rájöttem, hogy ez nem csupán felesleges időtöltés, hanem erre nekem, mint jövőd tanítónak nagyon nagy szükségem van. Örültem, hogy így történt s ezért hálával tartoztam jóakarómnak. Neki az akkor éppen olyan örömet okozhatott, mint nekem az, hogy itt vagyok és hallgatjátok beszédemet. Öröm annak az asztalosnak is, ha sikerül a rossz asztalt megjavítania, de öröm nekünk is, ha sikerül egy eltévelyedett ifjút megállítani és jobb útra téríteni.

Ilyen előzetes beszélgetés után rátértem arra, miként tudják önmagukat megfigyelni. Két-három fiú állandóan egymást figyelí és egymást hibáira figyelmezteti. Amikor ők valamilyen újabb rossz szokásukat ismerik meg, tőlem kérnek tanácsot, miként sikerülne ezektől megszabadulniok. Legtöbbször előforduló hiba volt a káromkodás. Ettől csak állandó küzdelmek árán tudnak megszabadulni. Először igyekeztem őket arról meggyőzni, hogy semmi célja sincs annak, hogy mi az Istent, vagy a szenteket okatlanul és meggondolatlanságból szidjuk. Azzal érveltek, hogy részükre megkönnyebbülést jelentett, ha felizgult állapotban káromkodhattak. Azt tanácsoltam nekik, hogy mielőtt káromkodnának számoljanak húszig. Ez valamennyire eredményre is vezetett, mert míg húszig számoltak, azt is elfelejtették, miért kellett számolniok s így a káromkodásra sem volt szükség.

Hogy hibáiktól megszabaduljanak, olyan féleléppen adok nekik tanácsot, mint nekem adtak annak idején. Egyszerre csak egy hibát küszöbölünk ki. Határidőt adok nekik, amikor beszá-

molnak, milyen eredményt értek el. Ha kevés az eredmény, akkor újabb tanácsokkal és érvelésekkel ismét erőt öntök beléjük. Ha siker van, megdícsérem őket és velük együtt én is örülök a jó munkának.

Nem tudom, mennyire helyes ez a módszer, csak annyit mondhatok, hogy eredményre vezető, mert én is azt az utat igyekszem követni lélekformáló munkámban, melyet követtek azok, akik az én életemet megmentették. Vannak ezek között a leventék között olyanok is, akikben igazán csak kevés kivetni valót találok, mégis jobban örülök annak, akit az örvény széléről sikerül visszarántanom. Ám sokszor az is előfordul, hogy hosszas munkám árán nem tudok célt érni. Ilyenkor a Mindenható segítségét kérem s nem csüggedek el, hanem újra és újra nekikezdek, mert azt vallom, hogy megfeszített munka árán mégis csak lehet eredményt elérni. Ha kell, kényszerítem azt az ifjút a megtérésre, mert tudom, hogy az eredménytelenség oka csak abban rejlik, hogy én nem tudtam eléggé a lelkére beszélni az illetőnek, de érzem, hogy ha erővel kényszerítem a jóra, akkor ha most még nem is, de idők múlva a jobb életbe belekóstolva, azt fogja követni akaratlanul is.

Szeretném azonban, ha nem csak egyedül lennék (gondolom, hogy nem is vagyok egyedül), aki ilyen, eleinte sok nehézségekbe ütköző, de később önmagától tovább folyó lélekformáló munkával a haza javát szolgálná, azzal, hogy a helytelen útra tévedt ifjakat megállítsa s visszafordítsa. Ha így fogunk igyekezni a hazánkat szolgálni, valószínűleg könnyebben is érjük el a minden magyarok álmát. Fiúk, sorakozzunk a szebb magyar jövő zászlaja alá.

Garamvölgyi Endre.

XVIII. Statisztika.

		I.	II.	III.	IV.	V.	Össz.
a) A tan- szám- nak alakulása	Beiratkozott	38	38	25	33	35	169
	Osztályoztatott	32	36	23	25	31	147
b) A tanulók meg- oszlása kor szerint	1921-ben született	13	—	—	—	—	13
	1920-ban	15	17	—	—	—	32
	1919-ben	4	9	10	1	—	24
	1918-ban	—	8	8	3	—	19
	1917-ben	—	1	5	10	10	26
	1916-ban	—	1	—	6	3	10
	1915-ben	—	—	—	2	9	11
	1914-ben	—	—	—	2	6	8
	1913-ban	—	—	—	1	3	4
c) A tanulók megoszlása vallás szerint	Róm. kat.	24	28	16	22	27	117
	Gör. kat.	—	1	—	—	—	1
	Református	8	2	6	2	2	20
	Ag. h. ev.	—	4	1	—	2	7
	Gör. kel. szerb	—	1	—	—	—	1
	Iszraelita	—	—	—	1	—	1
d) A tanulók anyanyelvénél és nyelvismereténél	Magyar anyanyelvű	32	36	23	25	31	147
	Németül beszél	3	3	2	2	5	15
	Franciaul beszél	1	1	—	—	1	3
	Szerbül beszél	—	1	—	—	—	1
	Tótul beszél	1	1	1	—	—	3
	Csehül beszél	—	—	1	—	—	1
	Flamandul beszél	—	—	—	—	3	3
e) A tanulók szüleinek foglalkozása	Önálló östermelő	1	—	—	—	—	1
	Kisbirtokos	—	1	—	—	—	1
	Kisbirtokos — napszámos	—	1	—	1	2	4
	Gazdasági tisztviselő	1	—	—	—	—	1
	Egyéb gazdasági segédszemély	—	3	1	—	—	4
	Földmívelési napszámos	—	—	—	1	1	2
	Kisiparos	2	1	—	1	—	4
	Ipari vagy bányászati tisztviselő	—	—	—	—	1	1
	Egyéb ipari v. bány. segédszemély	5	14	5	6	8	38
	Ipari vagy bányászati napszámos	1	—	1	1	—	3
	Kiskereskedő	—	—	1	—	3	4
	Kereskedelmi tisztviselő	2	—	1	—	—	3
	Egyéb kereskedelmi segédszemély	—	2	—	1	—	3
	Közlekedési tisztviselő	2	—	—	—	—	2
	Egyéb közlekedési segédszemély	5	3	1	1	4	14
	Köztisztviselő	1	—	1	2	—	4
	Pap, tanár, tanító	5	5	—	1	2	13
	Másféle értelmiségi	—	1	2	1	3	7
	Közhivatalban alkalmazott altiszt	2	2	1	—	—	5
	Katona-altiszt (csendőr, rendőr)	1	—	1	—	1	3
	Nyugdíjas köztisztviselő	1	—	1	3	1	6
	Nyugdíjas altiszt	1	1	3	3	2	10
	Egyéb	—	—	—	1	—	1
	Árvaházi, szeretetházi tanulók	2	2	4	2	3	13

		I.	II.	III.	IV.	V.	össz.
f) A tanulók szüleinek lakhelye	Budapest	22	19	10	15	13	79
	*Pest vm.	7	8	9	6	9	39
	Arad vm.	—	1	—	—	—	1
	Békés vm.	—	1	—	—	—	1
	Borsod vm.	—	—	—	—	1	1
	Fejér vm.	—	2	1	—	—	3
	Gömör vm.	—	1	—	—	—	1
	Hajdú vm.	—	—	—	1	—	1
	Jász-Nagykun-Szolnok	—	—	—	—	1	1
	Komárom vm.	—	—	1	—	—	1
	Nógrád vm.	—	—	—	—	1	1
	Somogy vm.	2	3	—	2	2	9
	Sopron vm.	—	—	1	—	—	1
	Tolna vm.	1	—	1	—	—	2
	Vas vm.	—	—	—	—	1	1
g) A tanulók munkaszám	Zala vm.	—	—	—	1	2	3
	Zemplén	—	1	—	—	—	1
h) Rendkívüli tárgyak	Románia	—	—	—	—	1	1
g) A tanulók munkaszám	Igazolt órák száma	1198	692	1501	1385	1509	6285
	Igazolatlan órák száma	3	—	—	2	—	5
h) Rendkívüli tárgyak	Kisebbségi német nyelv	14	15	13	9	6	57
	Kisebbségi tót nyelv	3	4	5	—	—	12
	Egyházi ének és zene	—	—	13	11	14	38
	Fakultatív zene	3	5	2	1	4	15

*) **Jegyzet.** Vasuton bejáró növendékek; Albertfalva 1, Budafok 1, Budaörs 1, Cinkota 1, Csepel 1, Csillaghegy 2, Erdőváros 1, Gyömrő 3, Kispeszt 3, Monor 1, Pestújhely 1, Soroksár 1, Újpest 2 növendék.

i) **Tanulmányi eredmény tantárgyak szerint.**

Tantárgy	I. o.				II. o.				III. o.				IV. o.				V. o.			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Magaviselet	27	5	—	—	34	2	—	—	21	2	—	—	19	5	1	—	28	3	—	—
Szorgalom	3	25	4	—	4	25	7	—	2	20	1	—	4	15	6	—	17	14	—	—
Hittan	19	10	3	—	22	13	1	—	14	9	—	—	7	13	5	—	10	21	—	—
Neveléstudomány	—	—	—	—	21	8	7	—	10	11	1	1	8	12	4	1	14	16	1	—
Iskolaszervezettség	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	12	2	—
Tanítási gyakorlat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	17	2	—	11	16	4	—
Magyar nyelv	5	12	11	4	11	14	11	—	8	13	2	—	6	11	8	—	8	20	3	—
Német nyelv	5	14	13	—	7	22	7	—	7	16	—	—	4	8	13	—	10	14	7	—
Tört., alkotm.	3	12	15	2	3	24	9	—	1	11	11	—	4	18	3	4	13	14	—	—
Földrajz	3	11	17	1	4	21	11	—	3	15	5	—	5	11	9	—	—	—	—	—
Mennyiségtan	3	8	17	4	6	15	11	4	3	16	4	—	1	9	13	2	5	18	8	—
Term., kémia	5	15	12	—	16	19	1	—	13	10	—	—	7	11	7	—	—	—	—	—
Fizika	—	—	—	—	—	—	—	—	1	18	4	—	1	14	9	1	—	—	—	—
Egészségügy	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	16	—	—
Gazd., közgazd.	6	10	15	1	10	16	9	1	2	16	5	—	15	10	—	—	11	13	7	—
Rajz	5	18	7	2	11	18	7	—	5	14	4	—	3	11	11	—	6	18	7	—
Szépírási	4	19	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ének	10	14	8	—	14	15	7	—	5	9	9	—	6	8	11	—	12	18	1	—
Zene	7	17	8	—	12	17	7	—	5	12	6	—	6	14	4	1	11	17	3	—
Kézimunka	11	18	3	—	29	7	—	—	20	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Testgyakorlás	8	24	—	—	20	15	1	—	15	8	—	—	14	11	—	—	22	9	—	—
Írásbeli külalak	3	20	9	—	14	18	4	—	2	14	7	—	10	14	1	—	9	18	4	—

j) Általános előmenetel.*

Osztály	Általában			Elégtelen		
	jeles	jó	elégs.	egy tárgyból	két tárgyból	több tárgyból
I.	—	6	16	6	4	—
II.	1	21	10	3	1	—
III.	—	6	16	1	—	—
IV.	—	6	13	5	1	—
V.	1	18	12	—	—	—
Össz.	2	57	67	15	6	—

k) Vegyesdíj fizetők, mentesek és internátusi kedvezmények.

Osztály	Vegyesdíj fizető (100P)	Vegyesdíj fiz. alól ment.	fizető bentlakó			
			Havi 50.— P	Havi 40.— P	Havi 30.— P	Havi 20.— P
I.	29	3	3	2	—	—
III.	30	6	2	6	3	—
III.	21	2	3	—	3	—
IV.	23	2	—	2	2	1
V.	28	3	5	4	1	4
Össz.	131	16	13	14	9	5

*) Általában jeles az a növendék, akinek legfeljebb egy jó, általában o, akinek legfeljebb egy elégséges és általában elégséges, akinek egynél több elégséges osztályzata van. Szorgalomból, írásbeli dolgozatok külső alakjából és a fakultatív tárgyakból nyert érdemjegy nem számít.

l) Szertárak, könyvtárak, ingóságok.

1936. június hó 30.

Sorszám	A vagyontárgyak csoport szerinti megnevezése	A tanév folyamán történt gyarapodás		A tanév végi állomány	
		vét. l db	ajándék db	értéke P-ben	db P
1	Bútorok	2	—	116.—	2 32.312.94
2	Házi és irodai felszerelés	10	4	76.70	14 1.659.54
3	Köztartás	—	—	—	— 7.142.50
4	Gyakorlóiskola I—IV.	7	180	106.18	187 1.553.23
5	Magyar nyelvi könyvtár :	18	8	94.60	26 3.726.05
6	Pedagógiai szertár	23	42	177.45	65 19.020.55
7	Történelmi „	13	3	46.30	16 6.167.58
8	Földrajzi „	125	35	400.39	160 4.384.37
9	Mennyiségtani „	1	10	49.90	11 780.46
10	Természetrajzi „	2	2	13.—	4 9.650.22
11	Kémiai „	1	2	9.80	3 3.521.—
12	Fizikai „	4	1	47.20	5 10.734.89
13	Gazdasági „	—	2	564.—	2 9.155.08
14	Rajz „	—	8	11.50	8 3.504.60
15	Zene „	15	2	55.04	17 17.791.87
16	Kézimunka „	—	7	384.50	7 2.114.90
17	Torna „	2	3	13.72	5 14.416.56
18	Ifjúsági könyvtár	219	14	593.50	233 2.644.60
19	Nyilvántartási és számadási könyvek	—	—	—	— 241.80
20	Gyakorlóiskola III—VI.	3	—	8.50	3 3.01.81
21	Német nyelvi könyvtár	1	3	18.28	4 486.85
Összesen :		446	326	268667	772 154.024.40

m) Az intézet benépesülése 1920/21. tanévtől 1935/36. tanévig.

Tanév	Nyilvános tanulók						Magántanulók						Nyilvános és magántanulók összesen
	I. oszt.	II. oszt.	III. oszt.	IV. oszt.	V. oszt.	Összesen	I. oszt.	II. oszt.	III. oszt.	IV. oszt.	V. oszt.	Összesen	
1920—21	26	28	35	41	—	130	3	9	6	17	—	35	165
1921—22	27	26	30	39	—	122	3	4	6	9	—	22	144
1922—23	42	28	33	44	—	147	5	4	6	4	—	19	166
1923—24	56	36	21	22	—	135	4	6	5	6	—	21	156
1924—25	38	37	30	22	19	146	7	6	5	3	1	22	168
1925—26	42	28	26	25	20	141	1	4	4	8	—	17	158
1926—27	37	40	29	19	26	151	—	1	3	2	2	8	159
1927—28	41	39	31	27	19	157	2	1	1	5	3	12	169
1928—29	36	36	33	29	31	165	—	—	2	8	1	11	176
1929—30	39	39	40	36	32	186	—	—	—	13	4	17	203
1930—31	34	40	40	35	40	189	—	—	—	3	1	4	193
1931—32	41	31	41	38	38	189	1	—	—	3	5	9	198
1932—33	37	36	38	41	38	190	—	1	—	2	5	8	198
1933—34	35	39	40	36	39	189	—	—	—	—	1	1	190
1934—35	34	26	35	37	32	164	—	—	1	—	2	3	167
1935—36	32	36	23	25	31	147	—	1	1	2	1	5	152

TARTALOM

I. 1. Miklós Gergely	3
2. Rákóczi önzetlensége nyomán	
A) Az önzetlenség	6
B) Gvümölcs az önzetlenség jegyében	19
II. Az iskolai év története	27
III. Tanári testület. Intézeti segédzemélyzet	29
IV. A növendékek magaviselete, szorgalma, előmenetele	33
V. Épület. Berendezés. Udvar. Kert	38
VI. Internátus. Köztartás. Segélyezés, ösztöndíjak, alapítványok	38
VII—VIII. Nevelés. Fegyelem. Ifjúsági egyesületek	40
IX. Tanítás	46
X. Egészségi állapot	51
XI. Tanítóképesítés. Tanítóképesítő-vizsgálati tételek	51
XII. Gyakorlóiskola. A gyakorlóiskolai tanulók statisztikai adatai	53
XIII. Iskolán kívüli népművelés	55
XIV. Apponyi Kollégium	56
XV. Továbbképzés	56
XVI. 1. Ertesítés a következő iskolai évre	60
2. Iskolakönyvek jegyzéke	63
XVII. 1. Iskolatársak Egyesülete	65
2. Ifjú tanító a leveleik között	72
XVIII. Statisztika	77

30332

